

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DÖVLƏT ELM və TEXNİKA KOMİTƏSİ
PATENT LİSENZIYA İDARƏSİ

SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ
(İXTİRALAR)

RƏSMİ BÜLLETEN

DƏRC OLUNMA TARİXİ: 02.07.2001

№2

BAKI - 2001

İxtiralar

Изобретения

"Sənaye
mülkiyyəti"
rəsmi bülleten

1996-cı ildən nəşr edilir
Издается с 1996 года

официальный
бюллетень
"Промышленной
собственности"

Dərc olunma tarixi

02.07.2001

Дата публикации

Вакі

№ 2

Баку

2001

**Azərbaycan Respublikası
Dövlət Elm və Texnika Komitəsi
Patent-Lisenziya İdarəsi
"Sənaye mülkiyyəti"
rəsmi bülleteni**

Baş redaktor- Akademik A.X. Mirzəcanzadə
Baş redaktorun birinci müavini- M.M Seyidov
Baş redaktorun müavini Y.S.Babayev
Redaksiya şurası: R.Mehdiyev, Z.Hacıyev, N.Vəliyev, A.Əfəndiyev,
H.Suleymanov, N.Əliyeva, B.Əskərov, Z.Mustafayev.

**Официальный бюллетень
"Промышленной собственности"
Патентно-лицензионного управления
Государственного Комитета по Науке и Технике
Азербайджанской Республики**

Главный редактор- Академик А.Х.Мирзаджанзаде
Первый заместитель главного редактора- М.М Сеидов
Заместитель главного редактора-Я.С Бабаев
Редакционный совет: Р.Мехтиев, З.Гаджиев, Н.Велиев, А.Эфендиев,
Г.Сулейманов, Н.Алиева, Б.Аскеров, З.Мустафаев.

Azərbaycan Respublikası DETK orqanı
Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınmışdır.

Şəhadətnamə 350

Ünvan: 370000 Bakı şəh., S.Vurğun küçəsi, 24

Redaksiyanın telefonu: 93-28-69, 93-10-54

02/07/2001 il tarixdə çapa imzalanmışdır.

Mətbəənin adı: Azərbaycan Respublikası Dövlət Elm və Texnika Komitəsi

Tiraj 50

MÜNDƏRİCAT

İXTİRALARA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

Səh.

A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	6
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	8
C. Kimya və metallurgiya.....	11
E. Tikinti, mədən işləri.....	19
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	22
G. Fizika.....	22
H. Elektrik.....	25

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	27
Sistematik göstəricisi.....	27

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARIN DƏRCİ

A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	28
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	28
C. Kimya və metallurgiya.....	29
E. Tikinti, mədən işləri.....	30
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	31

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	34
Sistematik göstəricisi.....	34
Patent verilən iddia sənədlərinin say göstəricisi.....	34

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

Sənaye nümunəsinə dair iddia sənədləri barədə məlumatların dərci.....	35
--	----

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Say göstəricisi.....	37
Sistematik göstəricisi.....	37

FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

Faydalı modelə dair iddia sənədləri barədə məlumatların dərci.....	38
---	----

СОДЕРЖАНИЕ

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

Стр.

А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	39
В. Различные технологические процессы.....	42
С. Химия и металлургия.....	45
Е. Строительство, горное дело.....	54
Г. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	57
Г. Физика.....	57
Н. Электричество.....	61

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЕ

Систематический указатель заявок на изобретения.....	64
Нумерационный указатель заявок на изобретения.....	64

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ПАТЕНТАХ, ВНЕСЁННЫХ В ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ИЗОБРЕТЕНИЙ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	65
В. Различные технологические процессы.....	65
С. Химия и металлургия.....	67
Е. Строительство, горное дело.....	68
Г. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	69

УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЕ

Систематический указатель изобретений.....	72
Нумерационный указатель изобретений.....	72
Нумерационный указатель заявок, по которым выданы патенты.....	72

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

Публикация сведений о заявках на промышленные образцы.....	73
---	----

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

Систематический указатель.....	75
Нумерационный указатель.....	75

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ

Публикация сведений о заявках на полезные модели.....	76
--	----

İXTİRAYA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

Bölmə A.

İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.

A 01

(21) N 99/001455

(22) 07.06.99

(51)⁷A 01 C 23/00

(76) Babayev Şahlar Mahmud oğlu
Tağıyev Asif Dilən oğlu
Qurbanov Mahal Şaban oğlu
Məlikov Əhməd Qulu oğlu

(54) Fasiləsiz verilən işçi məhlul sərfini nizamlayan qurğu.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı maşın-qayıрма sənayesinə, xüsusilə çiləmə zamanı fasiləsiz verilən işçi məhlul sərfini avtomatik nizamlayan qurğulara aiddir.

Qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün fasiləsiz verilən işçi məhlul sərfini nizamlayan qurğuda, tərkibi nasos, işçi məhlul çəni, şlanq, siyirtmə, siyirtmənin şiberi, mərkəzdənqaçma nizamlayıcı, zəncir ötürməsi, P-formalı birləşdirici hissədən, qayka - vint cütündən, ox boyu yerdəyişmə və təsbitedici avadanlıqdan ibarət olaraq, P-formalı hissə siyirtmənin şiberi ilə ardıcıl yerləşdirilmiş reyka - reyka dişli çarx və sonsuz vint reduktorlarının köməyi ilə kinematik əlaqədədir, reyka dişli çarx ilə sonsuz vint eyni val üzərindədir, sonsuz vint dişli çarxının valı ilə sərt əlaqədə olan bənd siyirtmənin şiberi ilə oynaqlı əlaqədə olan digər bəndlə oynaqlı kinematik əlaqədədir, mərkəzdənqaçma nizamlayıcısının valı ilə simmetriya oxları üst-üstə düşən reyka ilə şiberin yerdəyişməsi qiymət və istiqaməti bir-birinə bərabərdir.

(21) N 99/001426

(22) 31.07.95

(51)⁷A 01 N 25/00

(71) E.İ. DU PONT DE
NEMOURS&CO (US)

(72) Şavvn Rendolf Tiney

(73) E.İ. DU PONT DE
NEMOURS&CO (US)

(54) Herbisid kompozisiyası və gərəksiz bitkilərin artması ilə mübarizə üsulu.

(57) İxtira metil 2-[[[(4,6-dimetoksi-2 - pirimidinil) -amino] -karbonil] - amino]-sulfonil] -6- (triftoformetil) -3- pirimidinkarboksilatın herbisid qarışıqlarına və bu birləşmənin kənd təsərrüfatı üçün yararlı duzlarının etil α , 2-dixlor-5-[4-(diftormetil)-4,5- dihidro - 3 -metil -5- oksi - 1H -1,2,4-triazol-1il]-4-ftorfenilpropanoat ilə qarışığına, göstərilən qarışıqlarla herbisid kompozisiyalara və göstərilən kompozisiyaların istifadəs ilə gərəksiz bitkilərin artmasına qarşı mübarizə üsuluna aiddir.

A 16

(21) N 99/001531

(22) 22.07.99

(51)⁷A 16 B 5/05

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Mirsəlimov Ramiz Mehti oğlu
Şirinov Aleksandr
Vladislavoviç

(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(54) Ətraf sümüklərin sınıqlarının bitişmə dərəcəsinə nəzarət üsulu.

(57) İxtira travmatoloji tibb texnikası sahəsinə aiddir və insan sümüklərinin sınıqlarının bitişməsi dərəcəsinə nəzarət etmək və sümüklərin sınıqlarının bitişməsi prosesinin dinamikasını izləmək üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məsələsi sınımış ətraflar və simmetrik zədələnməmiş ətraflar boyu müxtəlif nöqtələrdə müəyyən qiymətli tezliklə dəyişən cərəyana fokuslanmış xüsusi elektrik müqavimətinin ölçülməsi hesabına ətraf sümüklərinin bitişməsi dərəcəsinə nəzarətin informativliyi və dəqiqliyini artırmağa imkan verən üsulun işlənməsidir.

Qoyulan məsələyə təklif edilən üsulla onunla nail olunur ki, sınımış ətrafların sümükləri və sınımamış simmetrik sümüklər boyu N-sayda nöqtədə qeyd edilmiş tezlikli dəyişən cərəyana fokuslanmış xüsusi müqavimətin ölçülməsi və iki simmetrik ətraflarda alınan nəticələrin müqayisəsi və xüsusi elektrik müqavimətlərin təkrar ölçmələri zamanı sınıq sümüyün zaman ətrafında bitişməsi prosesinin dinamikası müşahidə edilir.

Fokuslanmış müəyyən qiymətli tezlikli elektrik cərəyanının və N-saylı elektrodu olan sistemin tətbiqi sınıma anından sonra müxtəlif vaxtlarda sümük boyu ciddi qeyd edilmiş sahələrdə ölçmə aparmaqla ölçmənin dəqiqliyinin, həqiqiliyinin və ayırdetmə qabiliyyətinin artmasına imkan verir.

A 61

(21) N a2000 0115

(22) 28.04.2000

(51)⁷A 61 B 5/026

(71) Ə.Əliyev ad.Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu (AZ)

(72) Babayev Fərid Fəriz oğlu

(73) Ə.Əliyev ad.Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu (AZ)

(54) Qanın axma sürətinin təyini üsulu.

(57) İxtira tibbə, məhz ginekologiyaya aiddir.

Qanın axma sürətinin təyini üsulu ondan ibarətdir ki, US dopleqorafiya metodu ilə, damarın boylama oxu və ultrasəs şüası arasındakı α meyl bucağına, vericinin damarın boylama oxuna meyl bucağının korreksiyasını 5⁰-yə qədər dəqiqliklə 0⁰-dən 90⁰-yə qədər intervalda həyata keçirirlər, $\cos\alpha$ -nı cədvəl üzrə təyin edirlər, sonra isə qan axımının düzüst maksimal sürətini:

$$V_{\text{düzüst}} = V_{\text{max}} / \cos\alpha$$

Düzüst ilə təyin edirlər, burada:

V_{max} -aparata göstərdiyi qan axımının maksimal sürəti;

α -damar oxu və ultrasəs şüası arasındakı meyl bucağıdır.

Beləliklə, təklif edilən qanın axma sürətinin təyini üsulu qalça arteriyasının homodinamikasının tədqiqi zamanı dopplerogramın göstəricilərini korreksiya etməyə və damarda qan axımının düzüst maksimal sürətini təyin etməyə imkan verir.

(21) N a2000 0119

(22) 28.04.2000

(51)⁷A 61 B 10/00, 18/04

(76) İsmaylov İlqar Kamal oğlu

(54) Biopsiya üçün qurğu.

(57) İxtira tibbə, məhz urologiyaya aiddir.

Biopsiya üçün qurğu iki qarşı-qarşıya duran halqa şəklində yerinə yetirilmiş intiqaldan və borunun işçi olmayan ucunda dəstək halqadan ibarətdir.

Boru izolyasiya daxilinə yerləşdirilmiş buraz şəklində yerinə yetirilmişdir. Borunun işçi ucunda yanaqcıqlar-koaqulyator yerləşmişdir. Boru intiqalla mufta vasitəsilə birləşdirilmişdir ki, bu da öz növbəsində konnektor vasitəsilə generatorun şnurunun ştekkerləri ilə birləşdirilmişdir.

Təklif olunan qurğunun üstünlüyü ondan ibarətdir ki, bu zaman eyni vaxtda həm biopsiya və həm də koaqulyasiya aparılır və bununla da mümkün olan qanaxmanı istisna edilir.

(21) N a2000 0116

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 B 17/00

(71) Ağayev Elçin Kamil oğlu (AZ)

(72) Ağayev Elçin Kamil oğlu
Cəfərov Cərkəz Məmiş oğlu
Yusubov Möhbəddin Osman oğlu

(73) Ağayev Elçin Kamil oğlu (AZ)

(54) Boşluqlu orqanların anastomoz tikişlərin tutarsızlığının qarşısının alınması üsulu.

(57) Bağırsağ anastomozu tikişlərin tutarsızlığının qarşısının alınması üsulu onunla fərqlənir ki, bağırsağ anastomozu qoyulduqdan sonra baş müsariqə arteriyasının ilkin şaxələridən birinin distal ucu bağlanılır, onun proksimal ucuna nazik kateter yeridilir. Sonra bu kateter arteriya ilə birlikdə əlavə kateterin daxilindən yeridilmiş turniketə alınır.

Qarın boşluğu bağlanır. 2-3 saatdan sonra əsas kateterdən dərman qatışıqları ilə uzunmüddətli selektiv arteriyadaxili infuziya başlanır.

7-8 gündən sonra əsas kateter xaric edilir və qarın boşluğuna qanaxmanın qarşısının alınması üçün əlavə kateter turniketlə birlikdə üç gündən sonra çıxarılır.

Təklif olunan bağırsağ anastomozu tikişlərin tutarsızlığının qarşısının alınması üsulu, xroniki mezen-terial işemiya, peritonit və kəskin bağırsağ keçməməzliyi fonunda qo-

yulmuş bağırsağ anastomozlarının regenerasiyasının yaxşılaşmasına imkan verəcəkdir.

Bundan əlavə, xəstələrin ölüm faizini azaldacaqdır.

(21) N 99/001441

(22) 22.02.99

(51)⁷ A 61 B 17/56

(76) Səmədzadə Rasim Musa oğlu
Səmədzadə Rüstəm Rasim oğlu
(AZ)

(54) Sümük daxili osteosintez üçün qurğu.

(57) İxtira tibbə, xüsusən travmatolojiya və ortopediyaya aiddir.

Qurğu paslanmayan poladdan hazırlanan, seriyalı buraxılan ştiftli olan, metal məftil (titan və ya tantal) spiral kimi burulur, insan orqanizmində müxtəlif potensialların əmələ gəlməsini təmin edir, orqanizmin BAN-də alınan enerjiyə uyğun.

Təklif olunan ixtira uzun borulu sümüklərin sınıqlarında bitişmə prosesini sürətləndirmək üçün, stabil sümük daxili osteosintez yaratmağa imkan verir ki, buda az material sərfi olmaqla, operativ müdaxilədə travmatizmi azaldır.

(21) N a2000 0118

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 F 9/00

(76) Mustafayev Namiq Nazim oğlu
(AZ)

(54) Göz şpateli və kataraktanın ekstrakapsulyar ekstraksiyası metodunun seçilməsi üsulu.

(57) İxtira tibbə, məhz oftalmologiyaya aiddir.

Təklif olunan göz şpateli tiyədən, əyilmiş qoldan və dəstəkdən ibarətdir. Tiyə yastı yerinə yetirilib və kəsici kənarlara malikdir, onun ölçüsü 3 millimetrdir və üzərində bir-birindən bərabər məsafədə 3 bölgü vardır.

Təklif olunan kataraktanın ekstrakapsulyar ekstraksiyası metodunun seçilməsi üsulunda bülürün sıxlığı göz şpateli tiyəsinin bülür materialına daxil olması dərəcəsi ilə müəyyən edilir.

Təklif edilən qurğunun istifadəsi bülürün nüvəsinin sıxlığını bi-

lavasitə əməliyyat zamanı daha dəqiq təyin etməyə və bülür nüvəsinin sıxlıq dərəcəsi asılı olaraq kataraktanın ekstrakapsulyar ekstraksiyası metodunu seçməyə imkan verir.

Bundan başqa qurğu istifadə edilməsinin sadəliyi ilə fərqlənir və iqtisadi cəhətdən sərfəlidir, belə ki, əlavə bahalı avadanlığın istifadə edilməsini tələb etmir.

(21) N a2000 0150

(22) 01.06.2000

(51)⁷ A 61 K 3/04

(76) Ağayev Məcnun İslam oğlu
Abdullayev Nadir Məmməd oğlu (AZ)

(54) Müalicəvi mastika.

(57) İxtira tibb sahəsinə aiddir və xroniki, yoluxma revmatoid poliartritlərin müalicəsi üçün istifadə oluna bilər.

Müalicəvi mastikanın tərkibində bidistillə olunmuş, qaynama dərəcəsi Tqayn. 80-140°C olan Suraxanı neft fraksiyası, 10%-li spirtli yod məhlulu, sarımsaq şirəsi, yağ və qatılaşdırıcı komponentlərin tərkibi faizlə:

Bidistillə olunmuş

Tqayn 80-140°C

Suraxanı neft fraksiyası 37-46

10%-li spirtli yod məhlulu 3 - 4

Sarımsaq şirəsi 0,07- 0,1

Yağ 1,5 - 2

Qatılaşdırıcı qalanı

Yağ tərkibi, maye bitki yağı və ya yumurta sarısından alınmış yağla əvəz ola bilər. Qatılaşdırıcı tərkib un, kraxmal və ya sürtkəcdən keçirilmiş ağ turp istifadə oluna bilər.

Təqdim olunan müalicəvi mastika yüksək terapevtik xassələrə malikdir.

(21) N 98/001027

(22) 03.12.97

(51)⁷ A 61 K 7/48

(76) Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu
Hacıyeva Xumar Atif qızı (AZ)

(54) İnsan dərisinin zahiri görkəmini cavanlaşdırıcı maddə.

(57) İxtira kosmetika sahəsinə aiddir, insan dərisinin qusurlarının aradan qaldırılmasında istifadə edilə bilər.

İxtiranın məsələsi insan dərisinin xarici görkəmini cavanlaşdırıcı maddələrin çeşidinin artırılmasıdır.

İxtiranın mahiyyəti seoliti dərisinin xarici görkəmini cavanlaşdırıcı maddə kimi tətbiqindən ibarətdir.

Seolit aktiv adsorbent və ion-dəyişdirici olduğundan insan dərisindəki çirkləri özünə hopdurur və yuyduqda özü ilə aparır. Bundan əlavə kristal quruluşu malik olduğundan çirkləri və ölmüş epidermis hüceyrələrini (ÖEH) dəridən qoparır. Nəticədə dəri qırışları hamarlanır, yeni hüceyrələrin yaranması və inkişafı sürətlənir. Bu iş insan dərisinin xarici görkəmini cavanlaşdırır.

(21) N 98/1086

(22) 16.05.97

(51)⁷ A 61 K 7/48

(76) Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu
Hacıyeva Xumar Atif qızı (AZ)

(54) İnsan dərisini təmizləyici – ağardıcı maddə.

(57) İxtira kosmetika sahəsinə aiddir və insan dərisinin ölmüş epidermis hüceyrələrindən (ÖEH) və dərinin piy axarlarının (DPA) təmizlənməsi, nəticədə ağardıcı effektin alınması üçün istifadə edilə bilər.

İxtiranın mahiyyəti - seolitin insan dərisini təmizləyici - ağardıcı maddə kimi tətbiqindən ibarətdir.

Seolitin su məhlulun pH-nı artıran aktiv adsorbent və ion-dəyişdirici olduğundan ÖEH-i yumşaldır, abraziv - hamarlayıcı maddə olduğundan isə dəridən ÖEH-i uzaqlaşdırır. Seolitin sudakı hissəcikləri yüksək pH-a malik olduğundan dəridəki piy vəzilərinin mürəkkəb doymamış piy turşularından ibarət olan ifrazatı ilə qarşılıqlı əlaqəyə girərək, DPA-nı təmizləyir. Nəticədə dərini ağardan effekt meydana çıxır.

(21) N a2000 0117

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 K 31/00

(76) İbrahimov Firuz Şükür oğlu
Mehtiyeva Gülnarə Cavanşir qızı (AZ)

(54) Ürəyin işemik xəstəliyinin lazerlə müalicəsi zamanı əlavə tə-

sirlərin qarşısının alınması üsulu.

(57) İxtira təbabətə xüsusən kardiologiyaya aiddir.

I-IV funksional sinfə mənsub olan stenokardiyalı xəstələrə lazerlə müalicə başlamazdan 1-2 gün qabaq 1 mq/kg dozada gündəlik əzələ daxilinə emoksipin yeridilir və yeridilmə antianginal preparatlar fonunda bütün lazer müalicəsi dövründə davam etdirilir.

Emoksipinin qəbulu HNL ilə müalicə zamanı 95% hallarda kəskinləşmənin qarşısını almağa imkan verir və xəstəliyin remissiya dövrünü uzadır.

(21) N a2000 0177

(22) 24.07.2000

(51)⁷ A 61 K 31/195

(71) Babayev Elxan Fikrət oğlu (AZ)

(72) Babayev Elxan Fikrət oğlu
Babayev Teymur Əsəd oğlu
Həsənov Fərman İbrahim oğlu
Raxmanin Vladimir Timofeyeviç

Əliyev Rafiq Yəhya oğlu
Allahverənov Jeyhun Adil oğlu
Raxmanin Aleksey Vladimiroviç

(73) Babayev Elxan Fikrət oğlu (AZ)

(54) Metioninin ümumi cərrahiyyədə, travmatologiyada və ortopediyada sümüklərin reperativ regenerasiyası üçün dərman kimi tətbiqi.

(57) İxtira tibb sahəsinə, yeni ümumi cərrahiyyəyə, travmatologiyaya və ortopediyaya aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Metionini ümumi cərrahiyyədə, travmatologiyada və ortopediyada sümüklərin reperativ regenerasiyasına tətbiq etməkdir.

(21) N 99/001595

(22) 09.12.99

(51)⁷ A 61 K 31/195, 31/245

(76) Topçiyeva Şəfiqə Ənvər qızı (AZ)

(54) İlan zəhərinin toksiki təsirini neytrallaşdırmaq üçün antitoksin.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusilə də antitoksinlərə aiddir və zəhərli ilan

çalmış insan və heyvan qanında ilan zəhərinin toksik təsirini zərərsizləşdirmək üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın əsas məği ondan ibarətdir ki, ilan zəhərinin toksik təsirini neytrallaşdırmaq üçün və zərərsizləşdirmək üçün tərkibində 2 ml 5% və ya 10% ammonium xloriddən və 2 ml 2% -novokaindən ibarət olan antitoksin təklif edilir, bu zaman ammonium xlorid tozu 1 qram 200 hissə 0,9%-li natrium-xlorid məhlulunda həll edilərək, 30 dəqiqə müddətində 100°C temperaturda sterilizasiya edilir və novokain məhlulu ilə qarışdırılır.

(21) N 99/001596

(22) 09.12.99

(51)⁷ A 61 K 31/245, 33/025

(76) Topçiyeva Şəfiqə Ənvər qızı (AZ)

(54) İlan zəhərinin toksiki təsirini zərərsizləşdirmək üçün antitoksin.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusən də antitoksinlərə aiddir və zəhərli ilanın çaldığı adamların qanında ilan zəhərinin toksik təsirini zərərsizləşdirmək üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın əsas məği ondan ibarətdir ki, ilan zəhərinin toksiki təsirini neytrallaşdırılması üçün bədən kütləsinin 100 qramına düşən 2 ml 2%-li novokaindən ibarət olan antitoksin təklif edilir: bu zaman 0,5 q qlütamin turşusu tozu 200 hissə qaynar distillə suyunda həll edilib 30 dəq. müddətində 100°C temperaturda sterilizə edilir, novokain məhlulu ilə qarışdırılır.

Bölmə B.

Müxtəlif texnoloji proseslər.

B 01

(21) N 96/000758

(22) 11.12.95

(51)⁷ B 01 D 23/86

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Şabanov Əliməmməd Lətif oğlu
Muxin Oleq Serqeyeviç
Məmmədov Çinqiz İsrəfil oğlu
Rzayeva Aidə Qulu qızı

Nurməmmədova Zəhra Əhməd qızı
Nail Öz

(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(54) Qaz tullantılarının iyli maddələrdən təmizlənməsi.

(57) İxtira yeyinti, kimya, neftkimya və metallurjiya sənayesində ayrılan qaz tullantılarındakı pis iyli üzvi maddələrin zərərsizləşdirilməsinə aiddir.

Tətbiq edilən qaz tullantılarının iyli maddələrdən təmizlənməsi üsulu oksidləşmə ilə aparılır. Oksidləşmə elektrolizer aparatında 0,5-1,5 M natrium və ya kalium xlorid, bromid və yodid məhlullarına 30 - 50° C-də 5-10 V sabit cərəyan təsiri ilə elektrodlar arasındakı cərəyan sıxlığını 2-3 A/sm² saxlamaqla alınan elektrokimyəvi və kimyəvi reaksiyaların qoşulmuş sistemində, həmçinin eyni zamanda ilkin duzların regenerasiyası şəraitində aparılır.

Təklif edilən üsul: tərkibində 0,05 - 1,0 % iyli üzvi maddələr saxlayan qaz tullantıların 97 - 100 % təmizləmə, qaz tullantılarının və iyli maddələrinin təmizlənmə prosesin texnologiyasının sadələşməsi, prosesin enerji sərfinin azalmasına, ucuz oksidləşdiricilərdən istifadə edilməsinə və prosesin ekoloji təmiz olmasına imkan verir.

(21) N a2000 0170

(22) 13.07.2000

(51)⁷ B 01 D 53/14

(71) DKM «İnqibitor» (AZ)

(72) Hübətov Həsən Həşim oğlu
Əbdülhəsənov Abbas Zeynalabdin oğlu
Mürsəlova Minaxanın Əliağa qızı

Əbdülhəsənov Faiq abbas oğlu

(73) DKM «İnqibitor» (AZ)

(54) Karbohidrogen qazlarının təmizlənməsi və qurudulması üçün absorbent.

(57) İxtira qazların təmizlənməsi və qurudulması sahəsinə aid olmaqla təbii və səmt qazların çıxarılması və nəqlə hazırlanması prosesində istifadə oluna bilər.

Təklif olunan absorbent propilenqlikolin sulu məhlulu əsasında yaradılıb və tərkibində monoetanol-

amin, səthi-aktiv maddə "Alkan" aşağıdakı nisbətdə olmalıdır, % kütlə:

Propilenqlikol - 70 - 75

Monoetanolamin - 15 - 20

Səthi-aktiv maddə "Alkan"- 0,1 - 0,3

Su - qalan

Göstərilən tərkib, qazın su buxarlarından qurudulması (şəh nöqtəsi - minus 36°C) və turş komponentlərdən təmizlənməsi 99,9%-ə qədər təmin edir.

(21) N a2000 0169

(22) 13.07.2000

(51)⁷ B 01 D 53/14

(71) DKM «İnqibitor» (AZ)

(72) Əbdülhəsənov Abbas Zeynalabdin oğlu

Hübətov Həsən Həşim oğlu

Mürsəlova Minaxanın Əliağa qızı

Əbdülhəsənov Faiq abbas oğlu

(73) DKM «İnqibitor» (AZ)

(54) Karbohidrogen qazlarının hidrat əmələ qəlmə və duz çökmələrinin qarşısını almaq üçün inqibitor kompozisiyası.

(57) İxtira, hidrat və duz çökmələrinin əmələ gəlməsinin qarşısının alınması sahəsinə aid olmaqla təbii və səmt qazlarının çıxarılması və nəqli prosesində tətbiq edilə bilər.

Hidrat əmələ gəlməsinin və duz çökmələrinin qarşısını almaq üçün izopropil spirtinin sulu məhlulu əsasında yaradılmış, tərkibində kalsium xlorid və səthi-aktiv maddə "Alkan" olan inqibitor kompozisiyasından istifadə olunur. Bu komponentlər respublikamızda istehsal oluna sənaye məhsulları sırasına daxilirlər və aşağıdakı komponentlərin nisbətində təklif olunur, % kütlə:

İzopropil spirti - 20 - 30

Kalsium xlorid - 20 - 28

Səthi-aktiv maddə

"Alkan" - 0,1 - 0,8

Su - qalan hissə

Kompozisiya təklif olunan komponentlərin nisbətində hidrat əmələgəlmə temperaturasını 55°C kimi aşağı salır və sistemdə duz çökmə dərəcəsinin 94% qarşısını alır.

Kompozisiya neft və qaz sənayesində sistemdə hidrat əmələ gəlməsinin və duz çökmələrinin qarşı-

sını almaq üçün inqibitor kimi istifadə oluna bilər.

(21) N 99/001618

(22) 20.07.99

(51)⁷ B 01 D 53/16, C 10 K 1/14

(71) BASF AKTIENGESELL SCHAFT (DE)

(72) Qrossmann Kristof

Xentsel Karl-Xaynts

Kollasa Diter

Aspirol Norbert

(73) BASF AKTIENGESELL SCHAFT (DE)

(54) Qazlardan turş qaz komponentlərinin xaric edilməsi üsulu və onun üçün absorbent.

(57) Turş qaz komponentlərinin qazlardan təmizlənməsi üsulu, belə ki, turş qaz komponentlərinin daxil olduğu qrupun tərkibində, CO₂, H₂S, COS, CS₂ və merkaptanlar mövcuddur, absorbsiya mərhələsində, turş qaz komponentləri ilə zəngin olan təmizlənməmiş qazın, absorbent ilə kontaktını yaradırlar, bundan sonra tərkibində az miqdarda turş qaz komponentləri olan təmiz qaz və turş qaz komponentləri ilə çirkənməmiş absorbent alırlar, belə ki, qatışıqdan ibarət olan absorbent istifadə edirlər, qatışığın tərkibində bunlar mövcuddur:

a) A komponenti kimi, çəki üzrə 0,1-150% dövrü atomların sayı 5-14 və dövrdə bir və ya iki azot atomu olan əvəz edilməmiş, bir dəfə və ya (C₁ - C₃)-də hidroksialkil ilə əvəz edilmiş, bir və ya bir neçə mono- və ya bitsiklik azotlu heterodövrə,

b) B komponenti kimi, çəki üzrə 1-60% biratomlu və ya çoxatomlu spirt,

v) V komponenti kimi, çəki üzrə 0-60% alifatik aminospirt,

q) Q komponenti kimi, çəki üzrə 0-98% su,

d) D komponenti kimi, çəki üzrə 0-35% K₂CO₃, belə ki, A,B,V,Q və D komponentlərinin cəmi, çəki üzrə 100% təşkil edir.

(21) N 99/001534

(22) 09.09.99

(51)⁷ B 01 D 53/28

(71) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ (AZ)

(72) Hübətov Həsən Həşim oğlu
Əsədov Nadir Babaxan oğlu
Kərimov Kərim Seyidrza oğlu
Poladov Əlisahib Rza oğlu
Əliyev Qədir Paşa oğlu

(73) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ (AZ)

(54) Qazlarda hidrat əmələ gəlməsinə qarşı kompozisiya.

(57) İxtira karbohidrogen qazlarının nəqlini hazırlamaq və onlarda hidrat əmələ gəlməsinin qarşısını almaq üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, qazlarda hidrat əmələ gəlməsinə qarşı məlum izopropil spirtinin sulu məhlulundan ibarət kompozisiya tərkibində neftlə kondensat qarışığı yaxud yüngül neft aşağıdakı kütlə %-lə saxlayır:

Yüngül neft, yaxud neftlə kondensat qarışığı	- 65-70
İzopropil spirti	- 25- 30
Su	qalanı

Təqdim edilən kompozisiyanın tətbiqi ilə qazlarda hidrat əmələ gəlməsinin qarşısının alınması effekti artırılır və qiyməti ucuzlaşdırılır.

(21) N 99/001619

(22) 11.06.98

(51)⁷ B 01 D 53/36

(76) Mirqavanov Tofiq Novruz Qulu oğlu (AZ)

(54) Qaz qarışıqlarının azot oksidlərindən təmizlənməsi üsulu.

(57) İxtira tüstü qazlarının azot oksidlərindən təmizlənməsi proseslərinə aid olub, neftayırma, neftkimya və kimya sənayelərinin, həmçinin nəqliyyatın tüstü qazlarının katalitik təmizlənməsinə tətbiq oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondadır ki, tərkibində azot oksidləri və karbon oksidi olan qaz qarışıqlarının, kükdür 4-oksit və/və ya su buxarı, və/və ya oksigenin iştirakı ilə Ni-Cr oksidli katalizator üzərində yüksək temperaturda azota və karbon qazına çevrilməsi ilə təmizlənməsi üsulu onunla fərqlənir ki, prosesi 250 - 500°C temperaturda, 10000-50000 saat⁻¹ həcmi sürətində Ni-Cr-Fe

oksidli katalizator üzərində aparılır.

Bu üsul qaz qarışıqlarının azot oksidlərindən 95-99% təmizlənməsini təmin edir.

B 03

(21) N a2000 0148

(22) 30.05.2000

(51)⁷ B 03 C 7/02

(76) Həsənov Cair Nuri oğlu
Həsənov Elman Əfrad oğlu
(AZ)

(54) Radiotezlikli elektromaqnit sahəli separator.

(57) Təklif olunan ixtira, elektrik və maqnit sahələrinin köməyiylə dənəvar materialların ayrılması texnikasına aiddir.

Təklif olunan ixtira dispers hissəciklərini yüksək radiotezlikli elektromaqnit sahəsi vasitəsilə ayrı-ayrı fraksiyaların ayırma effektivliyini artırmaq üçün, hissəciklərinin sürətini və uzaq məsafəyə uçuşunu artırmaq kimi əsas məsələnin həllinə yönəlmişdir.

Təklif olunan ixtiranın texniki həllinə daxil hissəciklərinin sürətini və uçuş məsafəsini artıran qurğu, hansı ki, ibarətdir elektrik dölgəndən taxılmış izolyasiya olunmuş boş silindrə, ucu uzununa yarığa malik olur və səlis sürətdə tədricən paralel lövhələrə keçir.

(21) N a2000 0147

(22) 30.05.2000

(51)⁷ B 03 C 7/02, 7/12

(76) Həsənov Cair Nuri oğlu
Ağalarov Toğrul İskəndər oğlu
(AZ)

(54) Maqnit-elektrik tac separatoru.

(57) İxtira maqnit və elektrik sahələrinin köməyiylə dənəvar materialların ayrılması texnikasına aid olub, dağ-filiz sənayesində faydalı qazıntıların zənginləşdirilməsi üçün tətbiq oluna bilər.

Təklif olunan ixtiranın əsas məsələnin həllinə yönəlməsi, tərkibində metal və qeyri-metal hissəcikləri olan dənəvari materialların effektiv prosesini artırmaq üçün, onlara eyni zamanda fırlanan maqnit sahələrinin, fırlanan elektrik tac bo-

şlama sahələrinin və fırlanan hava sellərinin təsir edilməsidir.

Təklif olunan ixtiranın texniki həllinə daxildir, şahmat qaydası ilə yerləşdirilmiş sabit maqnitlər (elektrik maqnitlər) izolyasiya materialları ilə izolyasiya olunub valdan və şimal qütblərin ortasında yerləşdirilib tac boşlama elektrodları qulp-lövhə formasında.

B 23

(21) N 99/001633

(22) 02.12.99

(51)⁷ B 23 K 35/28

(76) İsmayilov Zakir İslam oğlu
Babanlı Məhəmməd Baba oğlu
Eynullayev Arif Vahab oğlu
Allazov Mahmud Rüstəm oğlu
Abbasova Rəna Firudin qızı
Rüstəmovə Fatimə İdris qızı
Sadıqov Fuad Mikayıl oğlu
İlyasov Teymur Məhəmməd oğlu (AZ)

(54) Maqnit-elektrik tac separatoru.

(57) Bu ixtira qeyri-üzvi kimya sahəsinə, əlvan metallurgiyaya, məhz, mis, mis əsaslı xəlitələr və paslanmayan polad hissələri bir-biri ilə qaynaq etmək üçün sənayedə, məsələn, soyuducu və kompressorlar istehsalında geniş istifadə olunan gümüş tərkibli lehimin alınma üsuluna aiddir.

Gümüş tərkibli lehim, gümüş, mis, sink, kadmium və bordan ibarət lehim materialından tərkibinə əlavə olaraq aşağıdakı inqredientdə (kütlə %) nikel, manqan və sirkonium daxil edilməsi ilə fərqlənir:

Gümüş	- 30 ± 0,5
Kadmium	- 12 ± 0,5
Sink	- 29 ± 0,5
Bor	- 0,003 ± 0,002
Nikel	- 3 ± 0,5
Manqan	- 2 ± 0,5
Sirkonium	- 0,8 ± 0,5
Mis	- qalanı

B 24

(21) N a2000 0016

(22) 02.02.2000

(51)⁷ B 24 D 17/00

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

- (72) Abasov Vaqif Abas oğlu
Başirov Rasim Cavad oğlu
(73) Azərbaycan Texniki Universite-
ti (AZ)
(54) Metalların ultrasəsə yonulması
və kəsilməsi üçün qurğu.

(57) İxtira maşınqayırma sahəsinin metalkəsən dəzgahlarda kəski ilə yonmaya aiddir, xüsusi ilə metalların ultrasəs ilə kəsmə və emal edilməsinə istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi kəsmə prosesinin effektivliyinin və detalların səthinin emal edilməsinin dəqiqliyinin və məhsuldarlığının artırılmasıdır.

Kəski funksiyasının və eyni zamanda konsentratorun birinci pilləsinin mexaniki rəqslərin gücləndirici funksiyasını yerinə yetirən kəskinin dəzgahın kəskitutqacında bərkidilməsi konstruksiyası yerinə yetirilmişdir.

Təklif edilən konstruksiyada ultrasəs tezlik diapazonunda, kəsici alətin işi tərəfində bilavasitə yaradılan sərt durğun dalğalar, kəsmə prosesində metalların, fiziki-mexaniki xüsusiyyətlərinə təsir edərək kəsmənin effektivliyini artırır.

Emal prosesində səthinin emalının dəqiqliyinin artırılması, kəsici alətin emal edilən detalın üst səthinə nəzərən yaxınlaşdırılması mexanizmi bir neçə mkm-dək səlist tənzimlənməsi mümkündür. Belə dəqiq tənzimlənməsi pyezoelektrik yayıcısının qida gərginliyinin tezlik və amplitudunun səlist tənzimlənməsi ilə əldə edilir.

Bundan başqa yüksək dəqiqlik onunla əldə edilir ki, kəsici alətin vəziyyətini koordinasiya edən əksverici elektrik dövrəsi ilə əlaqəlidir. Bu halda detalların kəsmə və emal parametrlərinin dəyişməsinə izləyən və dəyişən tezlik generatoru ilə idarə olunan girişinə həmin qanuna uyğun tezliklə təsir edilməsi ilə təmin edilir.

B 65

- (21) N a 2000 0122
(22) 28.04.2000
(51)⁷ B 65 C 51/04
(71) Bağirov Oktay Təhmasib oğlu
(AZ)
(72) Bağirov Oktay Təhmasib oğlu

- Mürsəlova Minəxanım Əliağa qızı
Məmmədov Nazim Həsən oğlu
Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu
Vəliyeva Ayqün Azər qızı
Yusifov Rauf Əli Yusif oğlu
Salavatova Rəbiyə Şərəfətdin qızı
Manafov İsmayıl Lətif oğlu
Həsənov Ramiz Əliş oğlu
(73) Bağirov Oktay Təhmasib oğlu
(AZ)
(54) Boru kəmərlərində mürəkkəbləşmə yerinə reagent çatdırma üsulu.

(57) İxtira neft və qazın çıxarılması və nəqlinə aiddir, yəni mürəkkəbləşmələrə qarşı xəbərdarlıq və ləğvinin qoruyucu üsullarına aiddir. Bu mürəkkəbləşmələrə qaz və qazkondensat quyularının dib zonasında mayeni, boru kəmərlərində asfaltənqətran, parafin və hidrat çöküntülərinin təmizlənməsi aiddir.

Üsulda qoyulan məsələ, reagenti çatdırmada daxil olmaqla aşağıdakı kimi həll edilir.

Reagent xüsusi jelatin kapsulda yerləşdirilir və bu quyuya yaxud boru kəmərinə baypas xətti üzərində qoyulan bunkerdən maye, yaxud qaz axını ilə verilir. Çox komponentli reagent maye, yaxud bərk reagentlə doldurulmuş çox bölməli kapsullarla yerinə çatdırılır.

Bölmə C.

Kimya və metallurjiya.

C 01

- (21) N 99/001443
(22) 20.04.99
(51)⁷ C 01 B 25/45, 33/26
(71) NORSK HYDRO ASA (NO)
(72) Vendelbo Rune
Akporiaye Duncan
Andersen Anne
Dal İvar Martin
Mostad Helle Brit
Fuqlerud Terye
Kvisle Steynar
(73) NORSK HYDRO ASA (NO)
(54) Mikroməsaməli kristalilik Si-AL-fosfat kompozisiyası, belə kompozisiyaya daxil olan katalitik material və ondan metanoldan olefinlərin alınması üçün istifadə edilməsi.

(57) İxtira kataliz və üzvi sintez sahəsinə aiddir.

Məsələ böyük xidmət etmə müddətli aktiv katalizatorun alınmasından ibarətdir.

Məsələ, metanoldan olefinlərin alınması üçün yararlı olan mikroməsaməli kristalilik kompozisiyanın təklif edilməsi ilə həll olunur.

Katalizatora qarışıq AEI/CHA fazasının kompozisiyasına malik olan siliko-alüminium-fosfat materialları daxildir.

Təklif edilmiş katalizatorlar böyük xidmət etmə müddətinə malikdirlər.

(21) N a2000 0138

(22) 23.05.2000

(51)⁷ C 01 D 3/06, 3/22

(76) Abdullayev Nadir Məmməd oğlu
Ağayev Məcnun İslam oğlu
(AZ)

(54) Kristallik natrium xloridin alınma üsulu.

(57) İxtira səthi buxarlandırma yolu ilə duz məhlulundan kristalilik natrium xlorid duzunun alınma üsuldur və tibbdə tətbiq oluna bilər.

Ehtimal edilən üsul səthdən 0,001 m, üfqi istiqamətləndirilmiş, sabit şırnaqla, duz məhlulunun səthində 0,5 kPa təzyiqlə, havanın sopolu vasitəsi ilə verməklə, suyun duz məhlulundan buxarlandırmaqla kristallik natrium xloridin alınması üsuludur.

Kristalların toplanması ardı kəsilmədən duz məhlulunun səthinə yaxın yerləşdirilmiş kristallizatorada aparılır.

Natrium xloridin tərkibi 99,9% az olmadığından tibbdə effektiv surətdə istifadə oluna bilər.

C 02

(21) N a2000 0093

(22) 20.04.2000

(51)⁷ C 02 F 1/42

(76) Feyziyev Həsən Qulu oğlu
Cəlilov Mərdan Fərəc oğlu
Quliyev Əli Məmməd oğlu
Feyziyev İlqar Həsən oğlu
Feyziyeva Gülnar Həsən qızı
Quliyev Vüqar Əli oğlu
(AZ)

(54) Zəif və orta əsaslı anionitlərin regenerasiya üsulu.

(57) İxtira istilik energetikası, kimya və neft-kimya sənayelərinə aiddir və az axıntılı, az reagent sərfli su emalı texnologiyaları yaratmaq üçün istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi zəif və orta əsaslı anionitlərin regenerasiyasına sərf edilən qələvinin sərfinin stexiometrik miqdarında onların işçi mübadilə tutumlarını yüksəltmək və prosesdə alınan aqressiv axıntı məhlullarının həcmi minimuma endirməkdir.

Zəif və orta əsaslı anionitlərin regenerasiyası üsulunda qarşıya qoyulmuş məqsədi əldə etmək üçün, anionitdən təzə qələvi məhlulu buraxılmamışdan qabaq, anionitin həcmi nisbətən 2-6 m³/m³ qiymətdə çıxışdakı qələviliyin qiyməti 20-30 mq-ekv/l olana qədər 5-10 m/saat sür'ətlə zəif və orta əsaslı anionitlərin əvvəlki regenerasiyasından yığılmış işlənmiş qələvi məhlulu buraxılır.

(21) N 99/001237

(22) 03.12.98

(51)⁷ C 02 F 1/50, C 23 F 11/14,
E 21 B 41/02

(71) Azərbaycan EA Y.H.Məmməd-əliyev adına Neft-kimya Prosesləri İnstitutu. (AZ)

(72) Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu Səmədov Ataməli Məcid oğlu Məhərrəmov Rasim Sərxan oğlu

Abdullayev Elmar Şahmar oğlu Mürsəlov Nizami İbrahim oğlu Nəzərov İqrar Qeyrət oğlu

(73) Azərbaycan EA Y.H.Məmməd-əliyev adına Neft-kimya Prosesləri İnstitutu. (AZ)

(54) Sulfatreduksiyaedici bakteriyaların məhvi və hidrogen-sulfid korroziyasının qarşısını almaq üçün tərkib və onun alınma üsulu.

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusilə neft laylarına su vurulması zamanı laya daxil olan sulfatreduksiyaedici bakteriyaların (SRB) törətdiyi və nəticədə mikrobioloci və hidrogen-sulfid korroziyalarına məruz qalan neft-mədən avadanlıqlarının müdafiəsi üçün təklif olunan tərkibə və onun alınma üsuluna aiddir.

SRB məhvi və hidrogen-sulfid korroziyanın qarşısını almaq üçün tərikbində C₈-C₂₀ fraksiyalı α-aminospirtlər və C₈-C₂₀ fraksiyalı α-diaminlər və əlavə olaraq neftin emalı məhsullarından ayrılmış C₈-C₂₀ fraksiyalı α-olefin karbohidrogenləri əsasında alınmış nitroməhsullar olan (kütlə payı, %-lə) tərkib təklif edilir.

C₈-C₂₀ fraksiyalı α-aminospirtlər 40-60C₈-C₂₀ fraksiyalı α-diaminlər 4,4-6,7C₈-C₂₀ fraksiyalı nitroməhsullar qalan hissəNitroməhsullar kimi C₈-C₂₀ fraksiyalı α-nitrospirtlər (formulu R-CH-CH₂)
$$\begin{array}{c} | \quad | \\ \text{OH} \quad \text{NO}_2 \\ \text{və} \quad \text{dinitroalkanlardan (formulu} \\ \text{R-CH-CH}_2\text{)}, \\ | \quad | \\ \text{NO}_2 \quad \text{NO}_2 \end{array}$$

(burada R-alkil C₆ - C₁₈), ibarət olan qarışıqlar müvafiq olaraq (7-9):(1-1,5) nisbətlərdə istifadə edilir.

Sulfatreduksiyaedici bakteriyaların məhvi və hidrogen-sulfid korroziyasının qarşısını almaq üçün tərkibin alınma üsulu da təklif olunur.

İlkin mərhələdə yüksək temperatur şəraitində neftin emalı məhsullarından ayrılmış C₈-C₂₀ funksiyalı α-olefin karbohidrogenlər nitrolaşdırıcı agentlə azot turşusu və inisiator kimi istifadə olunan NaNO₂-in iştirakı ilə 1:2 mol nisbətə götürülməklə nitrolaşma prosesi 60-65°C temperaturda aparılır.

Sonra alınmış nitroməhsulun bir hissəsi ayrıca saxlanılmaqla qalan hissə hidrogenləşmə prosesinə daxil olur, nəticədə alınan hidrogenziat (60÷40) və ya (40÷60) (kütlə payı %-lə) nisbətlərdə götürülməklə əvvəlcədən ayrılmış nitroməhsulla kompaundlaşdırılır.

Kompaundlaşdırma normal şəraitdə aparılır.

Hidrogenləşmə zamanı alınan hidrogenziatın tərkibini 90% C₈-C₂₀ fraksiyalı α-aminospirtlər və 10% C₈-C₂₀ fraksiyalı α-diaminlər təşkil edir.

Hidrogenləşmə prosesi 100-120°C temperatur, 50-60 atm. təzyiq şəraitində və Ni-Reney katalizatorunun iştirakı ilə aparılır.

Təklif olunan üsulla alınan tərkib 10-15 mq/l qatılıqlarda SRB tamamilə məhv edir, hidrogensulfid korroziyasının qarşısını 97,5-99% alır.

(21) N 99/001375

(22) 27.04.99

(51)⁷ C 02 F 1/50, E 21 B 43/22

(71) Azərbaycan EA Y.H.Məmməd-əliyev adına Neft-kimya Prosesləri İnstitutu. (AZ)

(72) Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu Abdullayev Elmar Şahmar oğlu Səmədov Ataməli Məcid oğlu Məhərrəmov Rasim Sərxan oğlu

Qurbanov İlqar Xəlil oğlu İsmayılov Teyyub Allahverdi oğlu

Nəzərov İqrar Qeyrət oğlu

Mürsəlov Nizami İbrahim oğlu

(73) Azərbaycan EA Y.H.Məmməd-əliyev adına Neft-kimya Prosesləri İnstitutu. (AZ)

(54) Sulfatreduksiyaedici bakteriyaların artımının və turş mühitdə korroziyanın qarşısını almaq üçün tərkib.

(57) İxtira metalların korroziyadan müdafiəsinə, xüsusilə neft avadanlıqlarının mikrobioloji və turş mühitlərdə baş verən korroziyaların müdafiəsinə aiddir.

Tərkibində urotropin, azottərkibli üzvi birləşmə-karbamid, su və 180-350°C fraksiyalı neft karbohidrogenlərinin təmizlənməsinin neytrallaşma məhsulu olan komponentlərin miqdarı miqdarı kütlə %-lə:

Urotropin 0,5-1,5

Azottərkibli üzvi

birləşmə karbamid 0,5-2,0

180-350°C fraksiyalı

neft karbohidrogenlərinin

təmizlənməsinin

neytrallaşma məhsulu 23,0-27,5

Su qalan hissə

tərkib təklif edilir.

Təklif olunan tərkib 50 mq/l qatılıqda sulfatreduksiyaedici bakteriyaların artımının qarşısını alır və mühitlərin korroziyaya aqressivliyindən asılı olaraq turş mühitlərdə baş verən korroziyadan müdafiə effekti 85-98,5% təşkil edir.

C 05

(21) N 99/001569

(22) 23.09.99

(51)⁷ C 05 B 11/01(76) Məhərrəmov Vaqif Əli oğlu
(AZ)

(54) Tənzimləyici.

(57) İxtira proporsional-inteqral-differensial (PID) tənzimləyicilərə aiddir və texniki proseslərin avtomatik tənzimlənməsində istifadə olunma bilər.

İxtiranın məqsədi, sxemotexniki (konstruktiv) həllin sadələşdirilməsi ilə tənzimləyicinin etibarlılığının artırılmasıdır.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, ardıcıl birləşdirilmiş tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsini ölçən cihazdan, gücləndiricidən, proporsional blokdan, tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazdan tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin təcilini ölçən cihazdan, birinci, ikinci və üçüncü açarlardan, cəmləyici blokdan və servomühərrikdən ibarət olan tənzimləyicidə proporsional blok və tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazın girişi gücləndiricinin çıxışı ilə çıxışı isə, girişi servomühərrikin girişinə qoşulmuş müvafiq cəmləyicinin uyğun girişlərinə birləşdirilmişdir və tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihaz-differensiator kimi yerinə yetirilməsidir və hər bir diferensiallayıcı ardıcıl birləşdirilmiş PD-blokdan və invers girişi PD-blokları və diferensiallardan birinin girişinə, çıxışı isə diferensiallardan birinin çıxışına birləşdirilmiş müqayisə blokundan ibarətdir və PD-bloku invers aperiodik bənddən, birinci və ikinci cəmləyicilərdən ibarətdir və ixtiraya əsasən, vəzifəsini tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihaz və onunla ardıcıl qoşulmuş girişi tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazın çıxışına və çıxışı müvafiq açarların köməyi ilə cəmləyicinin uyğun girişlərinə birləşdirilmiş differensiatorun köməyi ilə yerinə yetirilir.

C 07

(21) N 99/001620

(22) 22.06.99

(51)⁷ C 07 C 1/04(71) ADJIP PETROLİ S.p.A (İT)
İNSTİTYU FRANSE DYU
PETROL (FR)(72) Kleriçi Gabriele
Pikollo Vinçenzo
Belmonto Cuzeppe
Bruten Pol

Yuq Fransua

(73) ADJIP PETROLİ S.p.A (İT)
İNSTİTYU FRANSE DYU
PETROL (FR)

(54) Sintez qazdan karbohidrogenlərin alınma üsulu.

(57) İxtira sintez-qazdan karbohidrogenlərin alınması üsuluna aiddir.

Təklif edilən üsula daxildir: kobalt vurulmuş katalizator saxlayan Fişer-Tropş sintezi rektoruna, əslində, H₂/CO molyar nisbəti 1-dən 3-ə kimi intervalda olan hidrogen və karbon monoksiddən təşkil olunmuş sintez-qazın arasıkəsilməsindən verilməsi;

Suspenziya şəklində katalizator saxlayan maye karbohidrogen fazanın reaktordan arasıkəsilmədən aparılması;

200-dən 500°C-yə kimi temperatur intervalında işləyən hidrokrekinq reaktoruna suspenziyanın verilməsi; Fişer-Tropş reaktorunda dövr edən buxar fazanın hidrokrekinq reaktorunun yuxarisından, və aşağıdakı daha artıq ağır maddələri saxlayan suspenziyanın dəf edilməsi;

Buxar fazasının soyudulması və kondensasiyası.

Verilmiş üsul katalizatorun suspenziyadan ayrılması kimi mürəkkəb mərhələni aradan qaldırır ki, bu karbohidrogenlərin alınması prosesini kifayət dərəcədə sadələşdirir.

(21) N 98/001039

(22) 26.08.97

(51)⁷ C 07 C 11/08

(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(72) Nirlix Frants
Olbrix Paul
Droste Vilhelm
Myuller Rixard
Tetş Valter

(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(54) Alkil-tret-butil efirlərinin və di-n-butenin alınması üsulu.

(57) İxtira, alkil-tret-butil efirinin və di-n-butenin çöl butanlarından birlikdə alınması üsuluna aiddir. Təklif edilən ixtiraya uyğun olaraq, tərkibində, n-və izo-butenlər olan ilk xammal dehidratlaşdırılır, dehidratlaşdırma məhsulunu, alkil-tret-butil efirini ayırmaqla eterifikasiya edirlər, eterifikasiya qalıqından, qalıq qazını ayırırlar, di-n-buteni və tri-n-buteni ayırmaqla sonra onu oliqomerləşdirirlər, dehidratlaşdırmadan və ya alkil-tret-butil efirini ayırmaqdan sonra və eterifikasiya qalıqından qalıq qazını ayırmaqdan əvvəl, seçmə hidratlaşmanı və/və ya molekullar ələk vasitəsilə təmizləməni həyata keçirirlər, bu zaman ilk xammal kimi, çöl butanını istifadə edirlər. Təklif edilən ixtiraya uyğun olaraq həmçinin, çöl butanını, qabaqcadan hidratlaşdırır və sonra isə onu parçalayırlar, bu zaman lazım gəldikdə, dehidratlaşdırmağa verilən qatışıqda n-butan və izobutenin miqdarca nisbəti, di-n-buten və alkil-tret-butil efirinin istənilən miqdarca nisbəti nəzərə alınmaqla, izomerləşdirmək ilə təyin edirlər.

(21) N 98/001040

(22) 26.08.97

(51)⁷ C 07 C 11/08

(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(72) Nirlix Frants
Olbrix Paul
Droste Vilhelm
Myuller Rixard
Tetş Valter

(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(54) Buten oliqomerlərinin alınması üsulu.

(57) İxtira, çöl butanlarından buten oliqomerlərinin alınması üsuluna aiddir.

İxtiranın qarşıya qoyduğu məsələ, di-n-butenin və ya di-izo-butenin ayrılması mümkün olmaqla, buten oliqometrələrinin alınmasının idarə edilə bilən üsulunun işlənməsindən ibarətdir.

Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunub ki, əvvəlcə alkan xammalını dehidratlaşdırırlar, sonra isə dehidratlaşdırma məhsulunu katalik oliqomerləşdirirlər və məqsədli məhsulu ayırırlar, katalik oli-

qomerləşdirmədən əvvəl, hər hansı ardıcılıqla, seçmə hidratlaşdırmasını və/və ya molekulyar ələk vasitəsilə təmizləməni həyata keçirirlər, bu zaman dehidratlaşdırılan alkan xammalı kimi, çöl butanını istifadə edirlər. Bundan əlavə, təklif edilən ixtiraya uyğun olaraq, oliqomerləşdirmə məhsulundan qalıq qazını ayırırlar, həmin qazı dehidratlaşdırmaq üçün resirkulyasiya edirlər, lazım gəldiyi halda, ilkin təmizləmədən sonra yerinə yetirirlər.

- (21) N 98/001046
(22) 25.09.97
(51)⁷C 07 C 11/08
(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)
(72) Nirlix Frants Olbrix Paul Droste Vilhelm Myuller Rixard Tetş Valter
(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)
(54) Alkil-tret-butil efirlərinin və di-n-butenin alınması üsulu.

(57) İxtira, di-n-buten və alkil-tret-butil efirlərinin çöl butanlarından birlikdə alınması üsuluna aiddir. Təklif edilən üsula uyğun olaraq, butanları dehidratlaşdırırlar, di-n-buteni ayırmaqla, dehidratlaşdırma zamanı alınan butenləri oliqomerləşdirirlər, oliqomerləşdirmədən əvvəl, dehidratlaşdırma zamanı alınan butenləri empl edirlər və alkil-tret-butil efirini ayırmaqla, dehidratlaşdırma zamanı alınan butenləri alkonol ilə eterifikasiya edirlər, onunla fərqlənir ki, dehidratlaşdırmadan əvvəl, ilk xammal kimi istifadə olunan çöl butanını, və izo-butana parçalayırlar, alınan n-butan və izo-butanı ayrılıqda dehidratlaşdırırlar, tərkibində n-buten olan dehidratlaşdırma məhsulunu oliqomerləşdirirlər, dehidratlaşdırma zamanı alınan butenlərin emalını, oliqomerləşdirmədən əvvəl, hər hansı ardıcılıqla aparılan, seçmə dehidratlaşdırılması vasitəsilə və/və ya molekulyar ələk ilə təmizləməklə həyata keçirilir, tərkibində izo-buten olan dehidratlaşdırma məhsulunu isə eterifikasiya edirlər. Bundan əlavə, təklif edilən ixtiraya uyğun olaraq, çöl butanını parçalamaqdan əvvəl, hidratlaşdırırlar, parçalamaqdan

sonra isə, alkil-tret-butil-efiri və di-n-butenin istənilən miqdarca nisbətində uyğun olaraq, n-buten və izo-butanın miqdarca nisbəti təyin etmək üçün, izomerləşdirirlər.

- (21) N a2000 0175
(22) 24.07.2000
(51)⁷C 07 C 229/00 A 61 K 31/195
(71) Raxmanın Vladimir Timofeyeviç (AZ)
(72) Babayev Elxan Fikrət oğlu Raxmanın Vladimir Timoveyeviç Əliyeva Nahidə Rafiq qızı Allahverənov Ceyhun Adil oğlu Raxmanın Aleksey Vladimiroviç
(73) Raxmanın Vladimir Timofeyeviç (AZ)
(54) Bakterisid təsir göstərən n-(β-sianetil) - β- aminpropion turşusu "REOR-02".

(57) İxtira - üzvi kimya sahəsinə-baktersid təsir göstərən təbii amin-turşu törəməsinə aiddir. İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, N-(β-sianetil)-β-aminpropion turşusu "Reor-02" baktersid effekti göstərir.

Beləliklə, baktersid təsir göstərən preparatın assortimenti genişlənilir.

- (21) N a2000 0176
(22) 24.07.2000
(51)⁷C 07 C 229/00 A 61 K 31/195
(71) Raxmanın Vladimir Timofeyeviç (AZ)
(72) Raxmanın Vladimir Timoveyeviç Raxmanın Aleksey Vladimiroviç
(73) Raxmanın Vladimir Timofeyeviç (AZ)
(54) Bakterisid və biostimulyator təsir göstərən N-(γ-xlorpropil) - α-aminvalerian turşusu «VTR-3».

(57) İxtira-üzvi kimya sahəsinə - baktersid və biostimulyator təsir göstərən təbii amin-turşu törəməsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, N-(γ-xlorpropil) - α-aminvalerian turşusu "VTR-3" bak-

terisid və biostimulyator təsir göstərən preparatın assortimenti genişlənilir.

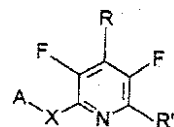
- (21) N 99/001462
(22) 21.05.98
(51)⁷C 07 D 401/12, A 01 N 43/40
(71) Amerikan Syanamid Kompani (US)
(72) Tomas Mayer Ştefan Şayblix Helmut Ziqfrid Baltruşat
(73) Amerikan Syanamid Kompani (US)
(54) 3,5-diflüorpiridinlər, onların alınması üsulu və 3,5 diflüorpiridinlər əsasında herbisid kompozisiyası.

(57) İxtira üzvi sintez sahəsinə, xüsusən də, əvəz edilməz piridinlərin alınmasına aiddir.

İxtiranın məsələsi torpaqda parçalana bilən, yüksək seçici qabiliyyətli herbisidlərin assortimentinin genişləndirilməsindən ibarətdir.

Məsələ herbisidlər kimi 2-ariloksi-6-aril 3,5-diflüorpiridinlərin, onların əsasında kompozisiyaların, həmçinin verilmiş birləşmələrin alınması üsulunun təklif edilməsi ilə həll olunur.

Təklif olunan birləşmə:

formuluna malikdir.

Yeni birləşmə qarğıdalı, düyü kimi bitkilərlə münasibətdə yüksək herbisid aktivliyə və bir çox əlaq bitkilərinə qarşı geniş təsir spektrinə malikdir.

- (21) N a2000 0005
(22) 19.01.2000
(51)⁷C 07 D 471/04, A 61 K 31/395
(71) Azərbaycan Tibb Universiteti (AZ)
(72) Əliyev Hafiz Məmmədrəhim oğlu İbrahimov Rəşad İbrahim oğlu Nəcəfova Raya Əli qızı
(73) Azərbaycan Tibb Universiteti (AZ)
(54) Antikoagulyant fəallıq göstərən

4,6 - dimetil - 2 - (metoksikarbonilmetil)-3-oksopirrolinopiridin.

(57) İxtira kimya-əczaçılıq sənayesində, məhz antikoagulyant fəallığı göstərən və tibbdə trombozların profilaktikası və müalicəsində tətbiq oluna biləcək bioloji fəal kimyəvi birləşməyə aiddir. Bu ixtiraya uyğun olaraq fəal maddə pirrolinopiridin yeni törəməsidir.

Məqsədə antikoagulyant fəallığı göstərən yeni kimyəvi maddə 4,6-dimetil-2-(metoksikarbonilmetil)-3-oksopirrolinopiridin ilə çatırlar, bu da 2,6-dimetil-4-xlorometilnikotin turşusunun etil efininin aminosirkə turşusunun metil efininin hidroxloridi ilə natrium-karbonatın ikiqat artığının iştirakında metil spirti və ya benzol mühitində 55-60°C, 6 saat müddətində qarşılıqlı təsiri nəticəsində alınır.

Maddə I praktiki olaraq toksiki deyil və antikoagulyant fəallığına görə 4,6-dimetil-2-(2'-oksietil)-3-okso-1,2-dihidropirrolo-[3,4s]-piridin və tibb təcrübəsində işlənən heparindən üstündür.

(21) N 99/001510

(22) 11.10.99

(51) C 07 D 491/04, 498/04, 513/04, A 61 K 31/435

(71) Yansen Farmasetika N.V. (BE)

(72) Kennis Lyudo Edmond Jozefin Lav Kristofer Djon Bişoff Fransua Pol

(73) Yansen Farmasetika N.V. (BE)

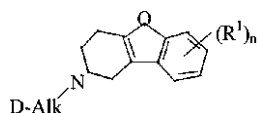
(54) 1,2,3,4-tetraqidrobenzofuro [3,2-C] piridin törəmələri.

(57) İxtira əczaçılıq vasitələrində istifadə edilən üzvi birləşmələrin sintezi sahəsinə və onların alınması üsullarına aiddir.

Məsələ əczaçılıq təsirinə malik olan birləşmələrin assortimentinin genişləndirilməsi və onların alınması üsullarının yaradılmasından ibarətdir.

Məsələ 1 formullu birləşmələrin, onun alınması üsullarının və onların əsasındakı kompozisiyaların təklif edilməsi ilə həll olunur.

İxtira 1 formullu birləşməyə,

onların N-oksidlərinə, birləşmələrin əczaçılıqda qəbul edilmiş duzlarına və stereokimyəvi izomer for-malarına aiddir, hansı ki, hər bir R¹ asılı olmayaraq hidrogeni, halogeni, C₁₋₆ alkili, nitronu, hidroksi və ya C₁₋₄ alkiloksini göstərir; Alk C₁₋₆ alkan-diili göstərir; n 1 və ya 2-yə bərabərdir; D mərkəzi α₂-ad-renoreseptorlara nisbətən antaqonik aktivliyinə malik olan, əvəz edilməsi vacib olmayan mono-, bi- və ya tritsiklik azottərkibli heterotsiklik göstərir. O, həmçinin, onların hazırlanmasına, kompozisiyaya, onların tərkiblərinə və onların dərman vasitələri kimi tətbiq edilməsinə aiddir.

Verilmiş birləşmələr və onların əsasındakı kompozisiyalar geniş təsir spekteri göstərən əczaçılıq preparatları kimi effektivdir.

C 08

(21) N 99/001239

(22) 30.06.98

(51) C 08 F 10/02, 4/24

(71) Şevron Kemikal Kompani LLS (US)

(72) Jene E.Kellum

Robert L.Batçelor

(73) Şevron Kemikal Kompani LLS (US)

(54) Olefinlərin polimerləşməsi üsulu.

(57) İxtira polimerləşmə sahəsinə aiddir. Polimerləşmənin verilmiş üsullarına uyğun olaraq polimerləşmə şəraitində katalizator, polimerləşmə ləngidicisi, etilen, olefin somonomeri də mümkündür, təmasda olur, bu zaman katalizator xrom oksidi, titan oksidi və qeyri-üzvi çətinəriyən oksiddən ibarətdir; polimerləşmə ləngidicisi su, spirtlər, aldehidlər, ketonlar, mürəkkəb efirlər, üzvi turşular və onların qarışığı daxil olan qruplardan seçilir. Bu üsul, xüsusilə, üfürülməklə formalaşmaq üçün təyin edilmiş etilen qətranının polimerləşməsi üçün yararlıdır.

(21) N a2000 0110

(22) 27.04.2000

(51) C 08 L 23/06

(71) Dövlət Elm və Texnika Komitəsi nəzdində «TƏTBİQ» EİB (AZ)

(72) Quliyev Akif Dəryah oğlu Hüseynova Məlihə Böyük-Ağa qızı

Rzayev Xəzail Nurəddin oğlu

Həsənov Tofiq Mustafa oğlu

Aslanov Hüsəməddin Baloğlan oğlu

Qurbanov Mətləb Məhəmməd oğlu

(73) Dövlət Elm və Texnika Komitəsi nəzdində «TƏTBİQ» EİB (AZ)

(54) Polimer kompozisiyası.

(57) İxtira polietilen əsaslı polimer kompozisiyalarına aiddir və maşınqayırma, neftçixarmada və sairədə, fərdi olaraq, müxtəlif tökmə məmulatlarının hazırlanmasında konstruktiv material kimi istifadə edilə bilər.

İxtiranın əsas məğzi bundadır ki, aşağı sıxlıqlı polietilen əsaslı polimer kompozisiyasının tərkibində əlavə olaraq amorf kömürlü qrafit və kvars vardır komponentlərinin nisbəti aşağıdakı kimi olan, (% küt):

aşağı sıxlıqlı polietilen	- 90,0 - 97,0
Qrafit	- 1,5 - 7,0
Amorf kömür	- 0,5 - 1,5
Kvars	- 1,0 - 2,0

Bizim aldığımız polimer kompozisiyası prototiptən fərqli olaraq, effektiv antifriksion xaslara, həmçinin yaxşılaşdırılmış mexaniki xüsusiyyətlərə malikdir, istehsal edilən polimer kompozisiyalarının və müxtəlif tökmə məmulatlarının çəşidlərini artırır.

Təqdim olunan kompozisiyasının optimal tərkibindən hazırlanmış protektor, sənaye neftçixarma şəraitində müvəffəqiyyətlə sınaqdan keçmişdir.

C 09

(21) N 99/001371

(22) 22.04.99

(51) C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ (AZ)

(72) Hübətov Həsən Həşim oğlu Mürsəlova Minəxanım Əliəğa qızı

Süleymanov Ələkbər Bağır oğlu

Əsədov Musa Fərhad oğlu

Əsədov Nadir Babaxan oğlu

**Əbdülhəsənov Abbas Zeynal-
abdin oğlu**

Qayıbov Abbas Babakışi oğlu

(73) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ
(AZ)

(54) Mədən avadanlığında parafin
çökmələrinin qarşısını almaq
üçün tərkib.

(57) İxtira mədən avadanlığının pa-
rafin çökmələrindən qorunması sa-
həsinə aiddir və neft-qaz sənayesi-
də istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti parafin
çökmələrinin qarşısını almaq üçün al-
kilen oksidlərinin blok-sopolimeri
və anionaktiv maddənin su-spirt-
karbohidrogen həlledicidə kompo-
zisiyasının istifadə olunmasıdır.

Təklif olunan tərkib kompo-
nentlərin tutumunda mexaniki qarış-
dırılması yolu ilə hazırlanır.

Tərkibin üstünlüyü onun susuz,
həmçinin sulu neftlərdə istifadə
olunması, üzvi çöküntülərdən yük-
sək qoruma dərəcəsi və reagentin
xüsusi sərfinin az olmasıdır.

(21) N 99/001400

(22) 11.03.98

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) Dövlət kiçik müəssisəsi «İngibi-
tor» (AZ)

(72) Mürsəlova Minəxanım Əliağa
qızı

(73) Dövlət kiçik müəssisəsi «İngibi-
tor» (AZ)

(54) Mədən avadanlığında asfalt-
qətran-parafin çökmələrinin
qarşısını almaq üçün tərkib.

(57) İxtira mədən avadanlığın as-
falt-qətran-parafin çökmələrindən
qorunması sahəsində, daha dəqiq,
neftlərdə asfalt-qətran-parafin çök-
mələrinin qarşısını alan tərkiblərə
aidir.

İxtiranın mahiyyəti və yeniliyi
SAM-2-asilooksi - 2,2- dioksitrietil-
amin, neft solventi və metil və ya
izopropil spirtindən aşağıdakı nis-
bətlərdə təşkil edilmiş kompozisi-
yanın istifadə olunmasıdır, % kütlə:

2-asilooksi-2,2 - dioksi- triethylamin	- 20 - 30
Spirt	- 15 - 20
Neft solventi	- qalanı

İxtira neft və qaz sənayesində
neftlərin və parafinli qaz kondensa-

tının hasil olunması, hazırlanması
və nəqli zamanı istifadə oluna bilər.

Tərkibin üstünlüyü ağır qətran-
lı neftlərin istehsalında üzvi çökmə-
lərdən yüksək qoruma təsirinə mal-
ik olmağıdır.

(21) N 99/001417

(22) 20.05.99

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ
(AZ)

(72) Mürsəlova Minəxanım Əliağa
qızı

Əsədov Musa Fərhad oğlu

**Əbdülhəsənov Abbas Zeynal-
abdin oğlu**

Əliyeva Afaq Fərhad qızı

(73) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ
(AZ)

(54) Asfalt-qətran və parafin çök-
mələrinin təmizləmək üçün tərkib.

(57) İxtira neft sənayesinin neft xə-
tlərinin asfalt-qətran və parafin bir-
ləşmələrinin təmizlənməsi sahəsinə
aidir və neftin çıxarılması və nəqli
sistemlərində istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti və yeniliyi
asfalt-qətran və parafin birləşmələ-
rinin təmizlənmək üçün neft solven-
ti və səthi-aktiv maddədən ibarət
tərkibin istifadə olunmasıdır.

Tərkibin üstünlüyü aşağı tem-
peraturlarda üzvi çöküntüləri yük-
sək təmizləmə qabiliyyətinə malik
olmasıdır.

(21) N 99/001541

(22) 11.05.99

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ
(AZ)

(72) Hübətov Həsən Həşim oğlu
Mürsəlova Minəxanım Əliağa
qızı

Nuriyev Nuri Bünyad oğlu

Əsədov Musa Fərhad oğlu

**Əbdülhəsənov Abbas Zeynal-
abdin oğlu**

Şirinzadə Alçın Əlisəfər oğlu

Ağabalayev Firuz Nemət oğlu

Şamilov Valeh Məmməd oğlu

(73) «Dənizneftqazlayihə» DETLİ
(AZ)

(54) Fontan və kompressor quyula-
rının istismar üsulu.

(57) İxtira neftçixarma sənayesinə
aidir və ağır, yüksək qətranlı, pa-
rafinli neftlərin istehsalı və nəqli sis-
temlərində istifadə oluna bilər.

İxtiranın yeniliyi və mahiyyəti
ondan ibarətdir ki, quyunun boru-
lararası fəzasına aşağıdakı nisbətdə
neft solventi və qaz kondensatından
ibarət qarışıq vurulur, faiz kütlə:

Solvent	- 10- 30
Qaz kondensatı	- qalanı

Təklif olunan tərkib kompo-
nentlərin mexaniki qarışdırılması ilə
hazırlanır.

Üsul quyuların stabil iş rejimi-
ni və debitinin artmasını, ağır neft-
lərin axıcılığının yaxşılaşmasını tə-
min edir.

C 10

(21) N 99/001559

(22) 16.12.99

(51)⁷C 10 G 21/16, 21/18

(71) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədəliyev ad. NKPI
(AZ)

(72) Səmədova Fazilə İbrahim qızı

Qasımova Aliyə Mirzə qızı

**Əliyeva Vəciyə Məmmədsadıx
qızı**

(73) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədəliyev ad. NKPI
(AZ)

(54) Neft fraksiyalarının selektiv
təmizlənməsi üçün həlledici və
selektiv təmizlənmə üsulu.

(57) İxtira neft fraksiyalarının tə-
mizlənməsi sahəsinə, xüsusən, yağ
fraksiyalarının seçici həlledicilər ilə
təmizlənməsinə aiddir.

Məsələ selektiv təmizləməsi
toksik olmayan hal-hazırda istifadə
olan effektiv həlledicilərin assorti-
mentini genişləndirmək və həmçinin
neft fraksiyalarının iqtisadi sərfəli
təmizlənmə üsulunu yaratmaqdır.

Məsələ belə həll olunur: neft
fraksiyalarının selektiv təmizlənmə-
si üçün təklif edilən həlledici furfu-
roldan ibarət olub, tərkibində həm-
çinin komponentlərin növbəti nis-
bətində dioksan saxlayır, kütlə faizi:

Furfurol	40-70
Dioksan	30-60

Məsələ həmçinin belə həll olunur: təqdim edilən neft fraksiyalarının selektiv təmizlənmə üsuluna yüksək temperaturda xammal tərkibində furfurool olan seçici həlledici ilə təmizlənir, sonra çökdürülür və əmələ gəlmiş fazalar ayrılır, belə ki, xammalın işlənməsi 75-84°C furfurool və dioksan qarışığından ibarət olan həlledicilə, həlledicinin xammala görə (1,8-2,0):1 nisbətində aparılır.

Seçilmiş həllediciyə görə təklif edilən neft fraksiyalarının təmizlənmə üsulu iqtisadi sərfəlidir, çünki təmizlənmə 84°C qədər temperaturda gedir; həlledicinin yüksək seçiciliyi həlledicinin xammala görə nisbətinin aşağı düşməsinə səbəb olur və yüksək çıxımlı (81,7-84,2% xammala görə) rafinatın alınması əldə edilir.

(21) N 98/001187

(22) 13.10.98

(51)⁷C 10 G 33/04(71) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)(72) Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu
Səmədov Atamali Məcid oğlu
Muğanlinski Faiq Fuad oğlu(73) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)

(54) Neftin deemulsasiyası üsulu.

(57) İxtira neftlərin ilkin hazırlanması sistemlərində, xüsusilə neftli emulsiyaların deemulsiyasına aid edilən üsuldur.

Əsas məsələ neftin deemulsiyası üçün yüksək effektiv üsulun işlənilməsi hazırlanmasıdır.

Təklif edilən üsul neftli emulsiyaların qızdırılmaqla ona (kütləyə) 10-100 q/t (1 ton neftli emulsiyaya hesablanmaqla) miqdarında qarışdırılmaqla verilən xlorometilbenzo 1,4-dioksan tərkibli bir və ikiyüklü dördlü ammonium duzlarının ayrılıqda və onların müxtəlif nisbətlərdə (0,5-1)÷(1-0,5) götürülmüş qarışıqlarının 30-40°C temperaturda 1-1,5 saat ərzində neftli emulsiyası ilə təmasda saxlanılaraq nəticədə su fazasının ayrılmasından ibarətdir.

Bu zaman neftli emulsiyanın təklif olunan dördlü ammonium duzları ilə işlənilməsi bir və ikiyüklü xlorometilbenzo-1,4 dioksan tərkibli

duzların həm ayrılıqda, həm də bir-yüklü, ikiyüklü və bir və ikiyüklü duzların qarışığından istifadə etməklə aparıla bilər.

Beləliklə, təklif olunan üsul neftin deemulsiyasını bu reagentlərin iştirakı ilə aşağı məsrəflərdə daha effektiv surətdə aparmağa imkan verir.

(21) N a2000 0061

(22) 27.03.2000

(51)⁷C 10 G 33/011(76) Həsənov Aydın İncəşah oğlu
(AZ)

(54) Neftin emalı üçün reagent və neftin emalı üsulu.

(57) İxtira nefti emal etmək üçün hazırlamağa aiddir, bu zaman neftin hazırlanmasına duzsuzlaşdırmanın deimulsasiyası, asfalt-qətran maddələrin və mexaniki aşkarların kənar edilməsi daxildir.

Məsələ neftin emalı üçün mövcud olan reagentlərin çeşidinin genişləndirilməsi və onların təsir spektrinin genişləndirilməsi, həmçinin, neftin işlənilməsi üçün effektiv üsulun yaradılmasından ibarətdir.

Məsələ onunla həllə olunur ki, propilen oksidi oliqomerlərinin oksietilləşmə məhsulunu, molekulyar çəkisi 3500-7500, həlledici, həmçinin, doymuş spirtlərin polietilenalkil efirini, depressatoru saxlayan neftin emalı üçün reagent təklif edilir. % kütlə ilə aşağıda komponentlər verilir.

Propilen oksidi oliqomerinin oksietilləşmə məhsulu M.ç. 3500-7500	- 30 - 50
doymuş spirtlərin polietilenalkil efiri	- 50 - 30
depressator	- 0,5 - 1
həlledici	- qalanı

Məsələ, həm də onunla həll olunur ki, xam neftin reagentlə təmasını, qarışdırılma, çöküntü və təmizlənməmiş neftin ayrılmasını, belə ki, neft yuxarıda göstərilmiş reagentlə təmasda olur - 30 - 160 q/t götürülmək və hissə-hissə verilməklə, daxil olan neftin emalı üsulu təklif edilir.

Təklif edilən ixtira ağır, olduqca sulanmış çirklə nefti 99,5% kimi təmizləməyə imkan verir.

(21) N 99/001536

(22) 16.12.99

(51)⁷C 10 G 73/38, 73/42(71) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)(72) Səmədova Fazilə İbrahim qızı
Həsənova Reyhan Ziya qızı
Qədiməliyeva Nərgiz Zirəddin qızı(73) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)

(54) Sürtkü yağının alınma üsulu.

(57) İxtira neft emalı sahəsinə, yəni aşağı temperaturda donan yüksək indeksli sürtkü yağlarının alınmasına aiddir.

İşin məqsədi sürtkü yağının alınma üsulunu sadələşdirmək və alınan yağın keyfiyyətini yüksəltməkdir.

Məsələ, parafinli neftlərdən alınan distillatların parafinsizləşdirilməsi və kontakt üsulu ilə təmizlənməsi yolu ilə həll edilir. Bu zaman parafinsizləşdirilmiş distillatın turşu katalizatorunun iştirakı ilə α -olefinlərlə 1 ÷ 0,9-1,1 nisbətində 55-65°C temperaturunda işlənməsi nəzərdə tutulur. Nəticədə bu üsulla yüksək indeksli (öi 94,5 - 110,9), aşağı temperaturda (donma temperaturu - 42/mənfi - 15°C), 100°C-də özlülüyü 3,63-9,2 mm²/s-dir.

Yağın çıxımı 47,3 - 51,7% təşkil edir.

(21) N 99/001533

(22) 22.07.99

(51)⁷C 10 L 1/02(71) DEN NORSKE STATS
OLJESELSKAP A.S et al (NO)(72) Halmo Terje M.
Martinsen Alf. S.
Hansen Rojer
Şanke Daq(73) DEN NORSKE STATS
OLJESELSKAP A.S et al (NO)

(54) Sintetik yanacaq və elektrik enerjisinin alınması üsulu və kompleks qurğusu.

(57) Bu ixtira sintetik yanacağın alınma və elektrik enerjisinin emalı üsuluna və bunun üçün istifadə olunan kompleks qurğuya aiddir. Alınan enerjinin bir hissəsi göstərilən prosesin müəyyən mərhələlərinin tələb etdiyi əməliyyatlar üçün istifadə

olunur, qalan hissəsi isə kənarında başqa məqsədlər üçün istifadə edilir. Elektrik enerjisi istehsal edən qurğunun hissəsindən gələn qızmış işlənmiş qaz təbii qazın ilkin qızdırılma mərhələsinə verilir. Sonuncu sintetik yanacaq almaq üçün xammal kimi istifadə olunur.

(21) N a2000 0041

(22) 02.03.2000

(51)⁷C 10 M 105/60, 105/72

(71) Azərbaycan EA akademik Ə.M.Quliyev ad. Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Allahverdiyev Mirzə Ələkbər oğlu

Fərzəliyev Vaqif Məcid oğlu

Məhərrəmov Abel Məmmədli oğlu

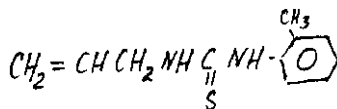
Şirinova Nəcibə Əhməd qızı

Rzayeva İradə Əli qızı

(73) Azərbaycan EA akademik Ə.M.Quliyev ad. Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(54) Neft məhsullarına antioksidləşdirici aşqar.

(57) İxtira neft məhsullarına antioksidləşdirici aşqar kimi istifadə olunan məlum birləşməyə, daha doğrusu formulu

olan I -allil- 3(2'-metilfenil) tiokarbamidə aiddir.

Verilmiş ixtiranın məqsədi neft məhsullarının antioksidləşdirici aktivliyinin yüksəldilməsindən ibarətdir. Neft məhsullarına I allil- 3(2'-metilfenil) tiokarbamidi antioksidləşdirici aşqar kimi tətbiq etdikdə nəzərdə tutulan məqsədə nail olunur.

C 14

(21) N 99/001286

(22) 26.11.98

(51)⁷C 14 C 9/02

(71) Azərbaycan Respublikası EA Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI (AZ)

(72) Zeynalov Bahadır Qasım oğlu

Hacıyev Tofiq Pənah oğlu
Ələsgərova Olmas Mursal qızı
(73) Azərbaycan Respublikası EA Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI (AZ)

(54) Təbii dərilərin yağlanması üçün tərkib və yağlama üsulu.

(57) İxtira gön-dəri sənayesində dərilərin kimyəvi üsulla emalı, xüsusən təbii dərilərin yağlanması üçün alınmış tərkibin tətbiqinə aiddir.

İxtirada qoyulan məsələ təbii dərilərin yağlanması üçün vereton yağı, balıq yağı, yağlayıcı aktiv komponentdən, belə ki, aktiv komponent kimi naftan turşuları ilə monoetanolaminin kompleks birləşməsindən ibarət komponentlər nisbəti, % kütlə ilə:

naftan turşuları ilə monoetanolaminin kompleks birləşməsi	50 - 60
vereton yağı	10 - 30
balıq yağı	20 - 30

olan tərkib götürülməklə həll edilir.

İxtirada qoyulan məsələ həmçinin onunla həll edilir ki, təbii dərilərin yağlayıcı tərkiblə yağlama üsulu 60-80°C temperaturda, 1-1,5 saat müddətində aşağıdakı yağlayıcı tərkiblə, % kütlə:

naftan turşuları ilə monoetanolaminin kompleks birləşməsi	50 - 60
vereton yağı	10 - 30
balıq yağı	20 - 30

aparılır və tərkib emal olunan dərilərin ümumi çəkisinin 6-8% miqdarında götürülür.

Beləliklə, müəlliflər tərəfindən təklif olunan yağlayıcı tərkib və yağlama üsulu birlikdə sənaye miqyasında çox perspektivli olub, yüksək keyfiyyətli dəri emalı üçün müasir tələblərə cavab verir.

C 23

(21) N a2000 0012

(22) 31.01.2000

(51)⁷C 23 F 11/10

(71) Azərbaycan Respublikası EA Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI (AZ)

(72) Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu Kərimova Nənəxanım Hacı qızı

Məhərrəmov Rasim Sərxan oğlu

Abdullayev Elmar Şahmar oğlu

(73) Azərbaycan Respublikası EA Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI (AZ)

(54) Konservasiya yağı.

(57) İxtira neft sənayesində və kənd təsərrüfatında istifadə olunan metal avadanlıqların və mexanizmlərin səthinin atmosfer korroziyasından müdafiəsinə aiddir.

Qarşıya qoyulan məsələnin yerinə yetirmək üçün mineral yağ və azotlu üzvi birləşmə (1-nitro, 2-hidroksiheksan) əsasında yaradılmış aşağıdakı tərkibli yeni konservasiya yağı təklif olunur.

1-nitro, 2-hidroksiheksan	- 5-10%
mineral yağ	- qalanı

Təklif olunan konservasiya yağı atmosfer korroziyasından yüksək müdafiə qabiliyyətinə malik olub, tərkibindəki komponent ucuz və qıt olmayan maddədir və zəif iyildir.

(21) N a2000 0171

(22) 18.07.2000

(51)⁷C 23 F 11/12, 11/14, 11/16

(71) Azərbaycan EA akademik Ə.M.Quliyev ad. Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Sadıxov Kamil İsmayıl oğlu

Ağayev Əmirçoban Nəsir oğlu

Vəliyeva Səadət Mövsüm qızı

Muradova Fəridə Mustafə qızı

Ağayeva Zəfira Rza qızı

Zeynalov Sabir Dadaş oğlu

Güləliyev İkrəm Cənnətəli oğlu

(73) Azərbaycan EA akademik Ə.M.Quliyev ad. Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(54) Poladın korroziya inhibitorunun alınması üsulu.

(57) İxtira metalların korroziyadan mühafizə oblastına aiddir və elektrolit-karbohidrogendən ibarət iki-fazlı hidrogen-sulfidli mühitlərdə polad qurğuların qorunmasında istifadə edilir.

İxtiranın məqsədi hidrogen-sulfidli mühitdə poladın korroziyadan qorunma dərəcəsini artırmaqdan ibarətdir.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə metilen-bis-nonilfenol sul-fatturşusunun dietilentriaminlə qarşılıqlı tə-

siri yolu ilə korroziya inhibitorunun yeni alınma üsulunun işlənilib hazırlanması ilə nail olunur.

Poladın alınmış korroziya inhibitoru 500 mq/l qatılığında hidrosulfid mühitində yüksək inhibirləşdirici xassə ($z=99,1\%$) göstərir və ondan neft, qaz-kondensat buruqlarında polad qurğuların mühafizəsində istifadə etmək olar.

C 25

- (21) N 99/001420
(22) 29.07.99
(51)⁷C 25 C 3/06, 3/12
(71) Albras Aluminio Brasileiro S.A (BR)
(72) Xose Rikardo Duarte de Carvalho
Eduardo Baptista Sarkinelli
Deusa Maria Braqa Doqnini
(73) Albras Aluminio Brasileiro S.A (BR)
(54) İlk alüminium elektrolitik istehsalı üçün anod kompozisiyası, anodun hazırlama üsulu və alüminin alınma üsulu.

(57) İxtira əlvan metalurgiya sahəsinə, məhz ilkin alüminin elektrolitik istehsalına aiddir və alümin istehsalı zavodlarında, həmçinin onlarla bağlı anod zavodlarında istifadə oluna bilər.

Bu ixtiranın məqsədi, bahalı qaz emalı sistemlərinin və/və ya tozu aradan götürən sistemləri istifadə etməyərək, və anodun keyfiyyəti xassələrini pisləşdirməyərək, ətraf mühitə təsir edən zərərin azaldılması, zavod sahəsinin çirklənməsinin azaldılması, doldurma-boşaltma işləri zamanı, dəniz limanlarında problemlərin aradan götürülməsi, xidməti personalın orqanizminə mənfi təsirin aradan götürülməsi imkanını verən vasitənin yaradılmasından ibarətdir.

Göstərilən məqsəd tərkibində neft koksunu, qıraq kəsikləri saxlayan anod kompozisiyasına, bağlayıcı agent kimi, şəkər qamışın melissası, sarı şəkər, yekpara şəkər, bərk sarı, kristal, Demerera, VXR, təmizlənmiş şəkər və ya bu kimlər kimi şəkər maddələrinin, həm xalis şəkildə, həm də litium, fluor, alümin, alümin oksidi, bor, kükürd və ya onların qarışıqları əsasında olan

əlavələrlə daxil edilməsilə əldə edilir.

- (21) N 99/001588
(22) 21.10.99
(51)⁷C 25 C 7/08
(71) Azərbaycan Respublikası EA Qeyri-üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)
(72) Həsənov Zöhrab Həsən oğlu
(73) Azərbaycan Respublikası EA Qeyri-üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)
(54) Sənaye alüminat məhlullardan qalliumun ayrılması üçün civə katodlu elektrolizer.

(57) İxtira elektrokimyəvi üsulla metalların, xüsusilə də qalliumun sənaye alüminat məhlullarından ayrılmasına aiddir.

İxtiranın məqsədi - qalliumun cərəyana görə çıxımını artırmaq, elektrik enerji sərfini və civə itkisini azaltmaq olmuşdur. Təklif edilən elektrolizerin katod hissəsinin səthində civə damcılarının yaşaması üçün yuxarı silindrik, aşağı hissəsi konusvari yuvacıqlar ovulmuşdur, civənin bu yuvacıqlara daxil olması üçün həcmə 1,0-1,5 mm diametrli kapilyar deşiklər açılmışdır. Bu tipli konstruksiya ilə qalliumun cərəyana görə çıxımı 5,8 -8,5% (müqayisə olunan elektrolizerdə 2,5-2,8%), civə itkisi 1 qalliuma 80-95 q (müqayisə olunanda 275 q). 1 kq qalliuma enerji sərfi 85 Kvt-saat (müqayisə edilən elektrolizerdə 1 kq qalliuma 155 Kvt-saat) enerji sərf edilir.

Bölmə E.

Tikinti, mədən işləri.

E 02

- (21) N a2000 0044
(22) 09.03.2000
(51)⁷E 02 B 15/04
(76) Əliyev Rəşim Nəcəf oğlu
Əliyev Kənan Rəşim oğlu (AZ)
(54) Neft və neft məhsullarının torpaq və su səthindən yığılması üsulu və onun üçün qurğu.

(57) Kəşf neft və neft məhsullarının torpaq və su səthindən mexaniki üsulla yığılması sahəsinə aiddir.

Kəşfin əsas məqsədi giriş üçün çətin olan qayalıq və daldalıq sahələrin torpaq su səthindən, neft və neft məhsullarının yığılmasının effektiv üsulunu təklif etməkdir.

Bu üsulla, neft və neft məhsullarının ejetkora hava və ya qazı təzyiqlə verilməsi vasitəsi ilə yığılması mümkündür.

Yığılan neft və neft məhsullarının miqdarını və ya həcmi ejetkora verilən havanın və ya qazın təzyiqini artırıb-azalması ilə tənzimləmək olur.

Təklif olunan qurğu, hava və ya qazı təzyiqlə vurmaq üçün kompressordan, iki tərəfdən birləşdirilən şlanqlardan, ejetkordan, neft və neft məhsullarını yığmaq üçün həcmli qabdan ibarətdir.

- (21) N a2000 0109
(22) 27.04.2000
(51)⁷E 02 B 15/04
(76) Əliyev Rəşim Nəcəf oğlu
Əliyev Kənan Rəşim oğlu (AZ)
(54) Fəaliyyətdə olan təbii qrifonlardan çıxan neftin yığılması üsulu və onun üçün qurğu.

(57) Kəşf neft sənayesinə və təbiətin mühafizəsinə aiddir, xüsusən dənizin dibində əmələ gələn təbii qrifonlardan çıxan neftin yığılması üsuluna aiddir.

Kəşfin əsas məqsədi dəniz dibində əmələ gələn qrifonlardan çıxan nefti dəniz səthinə yayılmasının qarşısını almaq üçün qrifonun üzərinə qoyulmuş zontu bərkitməkdir. Yığılmış neft, neftlə çıxan qazın köməyi ilə zontun üst hissəsində qoyulmuş şlanqlar vasitəsilə mədən borularından düzəldilmiş liftlə çəne yığılır.

Üsulun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, borulardan düzəldilmiş liftə yığılmış neft periodik olaraq qaz və ya kompressorla verilən hava ilə çəne vurulur. Zont özü isə dəniz dibinə, yəni qrifon əmələ gələn sahənin üstünə ballastlarla bərkidilir.

Təklif olunan qurğu və üsul imkan verir ki, qrifondan çıxan neft dəniz səthinə yayılmır, bu da ətraf mühitin çirklənməsi nöqtəyi-nəzər-

dən ən vacib və aktual məsələlərdən biridir.

E 04

(21) N 99/001560

(22) 16.12.99

(51)⁷E 04 F 15/00, C 09 G 1/00

(71) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)

(72) Səmədova Fazilə İbrahim qızı
Qasımova Aliyə Mirzə qızı
Əliyeva Vəciyə Məmmədsadix
qızı

(73) Azərbaycan Respublikası EA
Y.H.Məmmədliyəv ad. NKPI
(AZ)

(54) Döşmə üçün mastika.

(57) İxtira məişət kimya mallarının istehsalı sahəsinə, xüsusən müxtəlif materiallardan hazırlanan döşmələrin səthlərinin saxlanılması və parıltı verilməsi tərkiblərinə aiddir.

Məsələ hal-hazırda işlədilan anoloji tərkibli mastikaların assortimentinin genişləndirilməsi və iqtisadi sərfəli effektiv tərkibin yaradılmasından ibarətdir.

Məsələ belə həll olunur: döşmə üçün mastika təklif edilir ki, bu da qatılardır, həlledici və boya maddəsindən ibarətdir, belə ki, o, qatılardır kimi tərkibində istehsalat tullantısı olan qaç və poliizobutileni komponentlərin kütlə faizi ilə növbəti nisbətində saxlayır:

Qaç	28,31-33,04
Poliizobutilen	0,82-0,85
Boya maddəsi	0,1-0,2
Həlledici-benzin	100-ə qədər

Təqdim edilən mastikada uçmayan maddələrin kütlə payı 40-41%-dir, bundan əlavə mastika yüksək cilalayıcı xassəyə malikdir (19-21 şkala vahidi).

E 21

(21) N 99/001566

(22) 13.09.99

(51)⁷E 21 B, F 29/00

(71) Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu
(AZ)

(72) Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu

**Bayramov Eyyub Məmmədli
oğlu**

Kərimov Kərim Seyid Rza oğlu

Sarıyev Sədaqət Qara oğlu

Bağirov Əli Əlisəttar oğlu

Seyidov Mirçəfər Mirəli oğlu

(73) Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu
(AZ)

(54) Quyularda qum tıxacının yuyulması üçün tərkib.

(57) İxtira neft quyularının istismarına məxsus olub, qum tıxacının yuyulması zamanı istifadə oluna bilər.

Quyuda qum tıxacının yuyulması üçün poliakrilamid (PAA), heksarezersin qətranı və koaqul - yantdan ibarət yeni tərkib təklif edilir. Koaqulyant kimi karboksilmetilsellülozdan (KMS) istifadə olunur.

Tərkibi təşkil edən komponentlər aşağıdakı nisbətdə götürülür (çəki, %):

Poliakrilamid	- 0,3 - 0,5
Heksarezersin qətranı	- 0,5 - 1,0
Karboksilmetilsellüloz	- 0,1 - 0,3
Su	- qalanı

Tərkibin texniki-iqtisadi üstünlüyü onun ekoloji cəhətdən təmiz olması, qum hissəciklərinin yer səthinə çıxarılmasını təmin etməsi, ucuz və asan əldə edilməsi ilə izah edilə bilər.

(21) N 99/001544

(22) 30.11.99

(51)⁷E 21 B 19/16

(76) Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)

(54) Tutulmuş aləti azad etmək üçün hidravlik domkrat.

(57) İxtira neft və qaz quyularının qazılmasına, əsasən qazılma işləri zamanı tutulmuş aləti azad edən qurğulara aiddir.

Təklif olunan ixtiranın məsələsi - qurğunun konstruksiyasını sadələşdirmək, iş etibarlılığını artırmaq, texniki və texnologiya imkanlarını genişləndirməkdir.

Qarşıya qoyulan məsələyə məlum olan qurğuda gövdə, köynək, ötürücü, bağlayıcı element, mərkəzi yuma kanalı olan başlıq, şlis birləşməsi olan gövdə aşağı ötürücü ilə boltla saxlanan şlis vasitəsilə birləşir, köynəyin yuxarı hissəsində qay-

ka ilə bərkidilmiş valın üzərində porşen otuzdurulur, köynəyin aşağı hissəsində isə qayka ilə sıxılan kipləşdirici yerləşdirilir və bağlayıcı element kimi şardan istifadə etməklə nail olunur.

(21) N a2000 0018

(22) 08.02.2000

(51)⁷E 21 B 19/16

(71) Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)

(72) Əliyev Vaqif İzzət oğlu

Əfəndiyev Oktay İsmail oğlu

Rzayev Əli İslam oğlu

Nuriyev Nuru Buniyat oğlu

(73) Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)

(54) Layın sərfini və təzyiqini quyu dibində tənzimləyən qurğu STQ-300-7.

(57) İxtira neft və qaz quyularının istismarı sahəsinə aiddir.

Təqdim edilən ixtiranın məqsədi qurğunun iş etibarlılığını artırmaq və texnologiya imkanlarını genişləndirməkdir.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla əldə edilir ki, məlum olan layın sərfini və təzyiqini quyu dibində tənzimləyən qurğu gövdədən, qapaqdan, ştokdan və ştuserdən ibarətdir, gövdənin içərisində yayın təsiri altında vtulkaya istinad edərək qayka vasitəsilə sıxılmış içi boş ştok yerləşdirilir, ştokun aşağı hissəsində ştokla birlikdə hərəkət edən ştuser yerləşir, ştokun yuxarı hissəsində en kəşiyi dəyişən ştuserin mərkəzi başlığı yerləşdirilir, en kəşiyi dəyişən ştuserin əsas sallatması isə çarpaz maye axın zonası qovşağında yerləşdirilir, onun üzərinə fənər otuzdurulur, nasos-kompresor boruları ilə birləşmək üçün gövdənin aşağı ilə yuxarı hissəsinə ötürücü bağlanır, ötürücünün mufta və konus hissəsində nasos-kompresor borularının yivi açılır, gövdə ilə içi boş ştokun arası, həmçinin hərəkət edən ştuserin, en kəşiyi dəyişən ştuserin mərkəzi başlığı və əsas sallatmasının yerləşdirildiyi oturmaqların arasında hermetiklik yaratmaq üçün kipləşdirici yerləşdirilir.

(21) N a2000 0029

(22) 17.02.2000

(51)⁷E 21 B 33/13

- (71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AzNSETLİ)
 (72) Məmmədov Rafiq Həsən oğlu Qurbanov Ramiz Seyfulla oğlu Nəsrullayev İbad Əsəd oğlu Əbdülov Elman Mustafa oğlu Əhmədov Bəhram Xantəmir oğlu
 (73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AzNSETLİ)
 (54) Quyu dibinin avadanlıqlaşdırılması üsulu.

(57) İxtira neft çıxarma sənayesinə, əsasən həllolmuş qaz recimində neft yataqlarının işlənməsinə aid olub, quyularının effektiv işləməsinə təmin etmək məqsədi güdür.

İxtirada baxılan məsələdə məqsəd lay enerjisindən səmərəli istifadə etməklə neft veriminin aşağı düşmə tempinin zəiflədilməsidir.

Qoyulmuş məsələnin buradakı həlli quyuya istismar kəməri buraxdıqdan sonra məhsuldar layı açmaqla quyu dibində süzgəcin quraşdırılmasını məlum üsulundan onunla fərqlənir ki, burada layın açılması onun döşəməsindən tavanına doğru uzunluqları hidrodinamik cəhətdən əsaslandırılmış ayrı-ayrı ardıcıl intervallar üzrə aparılır.

Təklif olunan üsulun tətbiqindən alınan texniki nəticə layın yuxarı qatlarında təzyiğin vaxtından əvvəl və səmərəsiz düşməsinin qarşısının alınmasından və ayrılmış qazın neftin quyuya doğru hərəkətinin təmin edilməsində istifadəsindən ibarətdir.

İqtisadi səmərə quyunun optimal rejimdə işlədilməsi hesabına onun ümumi məhsuldarlığının artırılması sayəsində əldə olunur.

Təklif olunan üsulun 6 quyuda tətbiqi nəticəsində 1999-cu ildə 950 mln. man iqtisadi səmərə əldə edilmişdir.

(21) N 99/001565

(22) 07.12.99

(51)⁷E 21 B 43/00

- (71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)
 (72) Kamilov Mirnağı Ağa-Seyid oğlu Həsənov Tofiq Mustafa oğlu Zeynalov Sabir Dadaş oğlu

- Abdullayev Əli İzzət oğlu Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu Qurbanov Famil Mirzəli oğlu
 (73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)
 (54) Parafinçökmə inhibitoru.

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusilə neftin çıxarılma və nəqlində parafinçökmə ilə mübarizə probleminə aiddir.

İxtirada qoyulan məsələ parafinçökmə inhibitorunun səmərəliliyinin artırılması, onun xüsusi sərfinin azaldılması və ucuzlaşdırılmasıdır.

Qarşıya qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, aktiv əsasdan və həlledicidən ibarət parafinçökmə inhibitorunda aktiv əsas kimi 3-5%-li dialkilmetil ammonid-xlorid 2-5%-li kataptin və 25-40%-li qasipol qətran kompozisiyasından, həlledici kimi isə 50-55% kerosindən (ağ neft) istifadə olunur.

Təklif olunan ixtiranın tətbiqindən alınan səmərə parafinçökmə intensivliyinin azalması hesabına quyuların parafindən təmizlənməsi müddətinin artmasından inhibitorun xüsusi sərfinin azalması və ucuz olması hesabına alınır.

(21) N 99/001485

(22) 21.09.99

(51)⁷E 21 B 43/22

- (71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)
 (72) Qurbanov Ramiz Seyfulla oğlu Hacıyev Firudin Məhəmmədli oğlu
 (73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)
 (54) Neft-qaz layının işlənmə üsulu.

(57) İxtira dağ-tikinti və neft sənayesinə, xüsusilə neft-qaz layının işlənməsi üsullarına aiddir.

İxtirada qoyulan məsələ gil minerallarının strukturasının dəyişdirilməsi hesabına keçiricilik və məsəməliliyi artırmaqla layın neft verimini qaldırmaqdır.

Qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, vurucu uquyular vasitəsilə quyulara kimyəvi reagent vurulmasından ibarət neft-qaz laylarının məlum işlənməsi üsulunda kimyəvi

reagent kimi 70-80°C kimi qızdırılmış və kalium ionları ilə zənginləşdirilmiş sudan istifadə olunur.

Təklif olunan üsuldan alınan səmərə layın keçiriciliyinin yaxşılaşması nəticəsində quyulara neft axımının artması hesabına alınır.

(21) N a2000 0039

(22) 29.09.2000

(51)⁷E 21 B 47/00

- (76) Kasimov Əlihüseyn Əlimuxtar oğlu (AZ)
 (54) Quyunu tədqiq edərkən lay təzyiqinin təyin edilməsi üsulu.

(57) İxtira neft sənayesinə aiddir, daha doğrusu quyularda qərarlaşmış rejimdə tədqiqat aparmaqla lay təzyiqinin təyin edilməsi məsələsinə həsr edilmişdir.

Təklif edilən ixtira lay təzyiqinin təyində dəqiqliyi artırır.

Lay təzyiqini təyin etmək məqsədilə fontan boruları süzgəçə qədər endirilməyən quyuları bir neçə qərarlaşmış rejimdə tədqiq edərkən quyudibi təzyiqinin (P_{qd}) təyindəki məlum üsuldan fərqli olaraq hər rejimdə dərinlik manometri ilə təzyiq bir-birindən 50-100m aralı olan iki müxtəlif nöqtədə ölçülərək quyudibi təzyiq aşağıdakı düsturla təyin edilir:

$$P_{qd} = P_1 + \frac{h_1(P_1 - P_2)}{h}, MPa$$

burada:

P_1 – manometrin aşağı vəziyyətdəki göstəricisi, MPa;

P_2 – manometrin yuxarı vəziyyətdəki göstəricisi, MPa;

h_1 – süzgəcin ortasından aşağı nöqtəyə qədər şaquli məsafə, m;

h – aşağı və yuxarı nöqtələri arasında şaquli məsafə, m.

Alınan qiymətlərə əsasən quyudibi təzyiq ilə maye hasilatı arasında asılılıq qrafiki qurulur. Alınan əyrini təzyiq oxunu kəsənə qədər kənarlama (elektropalyasiya) üsulu ilə uzadaraq lay təzyiqi təyin edilir.

Bölmə F.

Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar,

**silah və sürsat, partlatma iş-
ləri.**

F 25

- (21) N 99/001461
(22) 05.08.99
(51)⁷ F 25 J 3/02
(71) ABB Rendl Korporeyşn, (US)
(72) Foqlayetta Corc Xyuqo
(73) ABB Rendl Korporeyşn, (US)
(54) Mayeləşmiş təbii qazın alınması
üsulu.

(57) İxtira durulaşdırılmış təbii qazın nəql edilməsi və saxlanması sahəsinə aiddir və təbii qazın durulaşdırılması üsullarında, o cümlədən turbodetander dövrünün tətbiqilə istifadə oluna bilər.

İxtiranın məqsədi mexaniki soyuducu effektin gücləndirilməsi yolu ilə təbii qazın durulaşdırılmasının effektiv və qənaətli üsulunun yaradılmasındadır.

Təsvirdə təzyiqliq altında verilən təbii qaz axınından durulaşdırılmış təbii qazın alınma üsulu göstərilir. Verilən axın, birinci soyutma temperatura qədər soyudulması üçün, mexaniki soyuducu dövrə ilə istilik-dəyişmə kontakta verilir. Verilən qaz axınının, ən azı, bir hissəsi, əlavə soyudulmanı təmin etmək üçün turbodetander dövrədən mexaniki soyuducu dövrəyə keçir və bununla verilən axın, daha aşağı temperaturda olan, ikinci soyutma temperaturda qədər soyudulur.

Bölmə G.**Fizika.**

G 01

- (21) N 98/001180
(22) 17.07.98
(51)⁷ G 01 B 7/00
(76) Məmmədov Firudin İbrahim
oğlu
Dadaşova Rəna Bəhram qızı
Həsənova Ülkər Rəhim qızı
(AZ)
(54) Xətti yerdəyişmələrin reostat
çeviricisi.

(57) İxtira ölçmə texnikasına aid olmaqla hərəkət edən obyektlərin

avtomatik tənzimləmə və idarəetmə sistemlərində istifadə edilə bilər.

İxtiranın əsas məqsədi baxılan çeviricinin bütün ölçü diapazonu üzrə həssaslığının stabilliyini təmin etmək və dəqiqliyini artırmaqdan ibarətdir.

Xətti yerdəyişmələrin reostat çeviricisi döənən özündən, onun üzərində qoyulmuş 2-silindrik karkasdan, onun üzərində sarınmış müstəvi sahəsi olan dolaqdan, rezistorlu cərəyan ayırıcılarından ibarətdir. Bu rezistorlar bir nöqtədə birləşdirilir və dolağı bərabər seksiyalara bölünür. Bundan başqa qısaqapanmış bütün müstəvi boyu sürüşkən kontaktları vardır. Bu kontaktlar tutucu ilə birləşir. Dolağın çıxışı elektroenerji mənbəyinə qoşulur.

- (21) N 99/001538
(22) 27.12.99
(51)⁷ G 01 F 1/00
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Səlihov Səmid Qədir oğlu
Fərzanə Eldar Nadir oğlu
(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(54) Maddələrin sərfinin ölçülməsi
üsulu.

(57) İxtira maye və qaz axınlarının sərfinin ölçülməsi texnikasına aiddir və nəzarət-qeydiyyatları aparən sərf ölçən cihazların yaradılmasında istifadə oluna bilər.

İxtiranın məqsədi dəyişən özlüklü və sıxlıqlı maddələrin sərfinin ölçülməsinin dəqiqliyinin artırılmasıdır.

Təklif olunan üsula görə miqdara ölçülən maddə standart daraldıcı qurğuya verilir və onda əmələ gələn təzyiqliq fərqi ölçülür. Maddənin vaxtaşırı ölçülən axın hissəsi standart daraldıcı qurğuya qədər ayrılmadan keçən boruda ardıcıl birləşdirilmiş iki müxtəlif diametrlili və sahəli daraldıcı qurğu vasitəsilə onlarda düşən təzyiqliq ölçülür. Yandan keçən borudakı daraldıcı qurğuların sərf əmsalları Reynolds ədədindən asılı olaraq dəyişdiyindən və əsas axında qoyulmuş daraldıcı qurğuda-kı təzyiqliq fərqi və yandan keçən borudakı daraldıcı qurğularda alınan təzyiqliq fərqləri vasitəsilə axan maddənin özlüliyü, sıxlığı və sərfi təyin olunur.

- (21) N 99/001555
(22) 09.09.99
(51)⁷ G 01 F 1/00
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Mirsəlimov Ramiz Mehti oğlu
Səlihov Səmid Qədir oğlu
Fərzanə Eldar Nadir oğlu
(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(54) Təzyiqlər fərqiə görə maddə sərfinin ölçülməsi üsulu.

(57) İxtira maye və qaz axınlarının sərfinin ölçülməsi sahəsinə aiddir və sərfölçənlərin yaradılması zamanı tətbiq edilə bilər ki, bunlar da öz növbəsində maddələrin nəzarət-hesabat əməliyyatları lazım olan xalq təsərrüfatının istənilən sahəsində tətbiq edilə bilər.

İxtiranın məqsədi dəyişən sıxlıqlı maddələrin sərfinin ölçülmə dəqiqliyinin artırılmasına imkan verən, maddələrin sərfinin ölçülməsi üsulunun yaradılması və funksional imkanların genişləndirilməsidir.

Göstərilən məsələ standart daraldıcı qurğuya maddələrin verilməsi, təzyiqlər fərqiənin ölçülməsi, kapilyar boru vasitəsilə daraldıcı qurğuya qədərki axından maddələrin bir hissəsinin dövrü olaraq daraldıcı qurğudan sonrakı axına ötürülməsi və maddələrin ötürülmə dövrlərində daraldıcı qurğuda təzyiqlər fərqiənin ölçülməsi, daxil olan axınlarda maddələrin sərfinin ölçülməsi üsulunda, maddələr axını əlavə standart daraldıcı qurğuya göndərilir və əlavə daraldıcı qurğuda təzyiqlər fərqi ölçülür, əsas və əlavə daraldıcı qurğularda təzyiqlər fərqiəni ölçməklə sıxlığın, özlüliyün və sərfi qiy-mətini təyin etməklə həll olunur.

- (21) N 99/001459
(22) 08.07.99
(51)⁷ G 01 J 3/36, G 01 J 1/44
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Əliyev Rəfət Məmməd oğlu
Bəkirova Lalə Rüstəm qızı
(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(54) Yerüstü obyektlərin spektral parlaqlıqlı əmsalını ölçən cihaz.

(57) İxtira spektrometriyaya aiddir və peykaltı sistemlərdə uçan aparatlardan yerüstü obyektlərin fiziki parametrlərinin məsafədən zondlama metodu ilə tədqiqi üçün ətraf mühitin qorunma sistemlərində və s. istifadə oluna bilər.

Təklif olunan qurğu yerüstü obyektlərin spektral parlaqlıq əmsalını ölçmək üçündür, o iki işıq süzgəcindən və bir fotoçeviricidən təşkil edilmiş optik blokdan, iki fotoçeviricidən və üç miqyas gücləndiricisindən təşkil edilmiş optik-elektron çevirmə və normallaşdırma blokundan, analoq rəqəm çeviricisindən, birinci və ikinci mikrokontrollerlərdən və xarici yaddaş qurğusundan ibarət olur, bu zaman birinci və ikinci işıq süzgəclərinin çıxışları uyğun olaraq optik-elektron çevirmə və normallaşdırma blokunun birinci və ikinci fotoçeviricilərin girişlərinə, axırncıların çıxışları isə həmin blokun birinci və ikinci miqyas gücləndiricilərinin girişlərində, optik blokun üçüncü fotoçeviricisinin çıxışı üçüncü miqyas gücləndiricisinin girişində, analoq-rəqəm çeviricisinin çıxışı isə birinci və ikinci mikrokontrollerlərin girişlərinə qoşulur.

İxtiranın məqsədi qurğunun optik blokunda N işıq süzgəcinin yerinə (N əsasən 8-dən 240-a qədər dəyişir) spektrin görünən hissəsinin əsas iki təşkilədici buraxan iki işıq süzgəci və bir fotoqəbuledici istifadə etmək hesabına qurğunun strukturunun sadələşməsinə, cəld işləməsinin artırılmasına və aparat xərclərinin azalmasına nail olmaqdır.

(21) N a2000 0002

(22) 06.01.2000

(51)⁷G 01 N 21/25

(76) Topçiyeva Şəfiqa Ənvər kızı
(AZ)

(54) İlan zəhəri və onun zülallarının təyin edilməsi.

(57) İxtira biologiya və tibb sahələrinə, əsasən intoksikasiya zamanı ilan zəhərinin toksinlərinin izlərinin miqdarca analizi üçün ilan zəhəri və onun zülallarının müəyyən edilməsi üsullarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, ilan zəhəri və onun zülallarının təyin edilməsi üsulunda impul-

sun davamiyyəti 10 ns, lazerin şüalanma dalğasının uzunluğu $\lambda=337,1$ nm olduqda, tədqiq edilən nümunələrin impuls azot lazerilə, eləcə də ultrabənövşəyi şüalanmanın görünən işığa keçməsinə əsaslanan, cəvənin 254, 315, 365 nm xətlərilə oyanması zamanı ilan zəhərinin və onun zülallarının oyanma spektrlərinin və müvəqqəti şüalanma xassələrinin qeydiyyatını aparırlar.

İlan zəhəri və onun zülallarının təyini, zootoksinlərin izlərinin konsentrasiyasının analizi və identifikasiyasına imkan verən – spektral lyuminisent tədqiq ilə həyata keçirilir, impuls azot lazerinin təsiri ilə ilan zəhəri və onun zülalları – 0,62-0,83 eV en dairəsində və 360-630 nm dalğa uzunluğunu əhatə edən foto-lyuminisensiyanın xarakterik spektrlərini verir.

(21) N 99/001475

(22) 20.09.99

(51)⁷G 01 N 27/22

(71) İdarəetmə Proseslərinin Avtomatlaşdırılması Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Əfəndiyev İsrayıl Rüstəm oğlu
Abdullayev Fəxrəddin Səfər oğlu

Camalov Rafael Cəbrayıl oğlu
İmanov Şirindil İman oğlu

(73) İdarəetmə Proseslərinin Avtomatlaşdırılması Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Neft və neft məhsullarının nəmliyinin ölçmə üsulu.

(57) İxtira neft və neft məhsullarının nəmliyinin miqdarının elektrik tutumunun dəyişməsi hesabına ölçən ölçmə vasitələrinə aiddir.

İxtiranın məqsədi neft və neft məhsullarının tərkibində suyun miqdar 40%-ə qədər olan hallarda dinamik dispersiya şəraitində ölçü aparmaqdır.

Neftin nəmliyinin ölçülməsi üsulunda tutumla dielektrik nüfuzluğu arasındakı asılılığa əsaslanaraq, neftin tutum vericisində disperqatorun köməyiylə dispersləşdirilməsindən və suyun miqdar göstəricisinə əsasən göstərişlərin təyin edilməsindən ibarət olub bu zamana, ölçməni dinamik rejimdə differensial, differensialın mütləq qiymət çə-

viricisi və elektrik mühərrikinə qoşulmuş elektrik mühərrikinin idarəetmə sxemi ardıcıl olaraq birləşdirilmişdir elektron ölçü sxemi vasitəsilə həyata keçirirlər.

(21) N 99/001469

(22) 14.07.99

(51)⁷G 01 N 33/15, G 21 F 1/10

(71) Azərbaycan Respublikası EA A.İ.Qarayev ad. Fizioloqiya İnstitutu (AZ)

(72) Ağayev Telman Məmmədli oğlu

Babayev Raufbəy Abigülyeviç
Babayev Xanağa Füzuli oğlu
Kərimov Yusif Babəkərim oğlu
İsayev Cavanşir İsa oğlu

(73) Azərbaycan Respublikası EA A.İ.Qarayev ad. Fizioloqiya İnstitutu (AZ)

(54) Lipidlərin peroksid oksidləşməsini ingibirləşdirmə üsulu.

(57) İxtira tibbi preparatların tədqiq metodlarına aiddir və lipidlərin peroksid oksidləşməsinin (LPO) inhibirləşdirməsi texnikası ilə əlaqədərdir, heyvan və insan orqanizmlərində müxtəlif patoloji hallarda LPO proseslərini tədqiq etmək üçün test-metod kimi istifadə oluna bilər.

İxtiraya uyğun LPO-nu ingibirləşdirmək üçün orqanizmə ya süpürgəşəkili yovşanın lipofil fraksiyalarını və ya biyan kökü ekstraktını daxil edirlər.

Xüsusilə kiçik və ya letal doza ilə şüalandırılması halında, LPO-nu ingibirləşdirmək üçün şüalandırma- dan 1,0-1,5 saat əvvəl süpürgəşəkili yovşanın alınmış lipofil fraksiyaları 18-20 mq/kq dozada yekridirlər. Biyan kökü ekstraktını 300-350 mq/kq dozada yeridirlər.

(21) N 99/001415

(22) 04.05.99

(51)⁷G 01 N 33/49, 33/533

(76) Topçiyeva Şəfiqa Ənvər kızı
(AZ)

(54) Qanda ilan zəhəri və onun metabolizm məhsullarının təyin edilməsi üsulu.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusən də zəhərli ilanın çaldığı insanın qanında ilan zəhəri və onun metabolizm məhsullarının təyin edilməsi üsullarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, qanda ilan zəhəri və onun metabolizm məhsullarının təyin edilməsi üsulunda zəhərin konsentrasiyasının dinamikasını təyin etmək 0,0025%-li fizioloji məhlulda həll edilmiş flüoressent zondundan istifadə edirlər, zondun yeridilmə vaxtından asılı olmayaraq, intoksikasiyadan sonra ilan zəhəri ilə zəhərlənmiş xəstələrin qanını 0,9%-li natrium xlorid məhlulu ilə 10 dəqiqə müddətində homogenləşdirirlər, 40°C temperaturda 10 dəqiqə müddətində 1 dəqiqədə 15000 dövr etməklə sentrifüqləndirirlər, sonra çöküntünün üzərindəki mayədə flüoressensiya intensivliyini ölçürlər.

İlan sancmış insanların qanında zaqafqaziya gürzəsinin zəhəri və onun metabolizm məhsulları fizioloji məhlulda həll edilmiş flüoressenin flüoressent zondunun tətbiq ilə aşkar olunur və flüoressensiya intensivliyi $\lambda=480-540$ nm dalğa uzunluğunda ölçülməklə müəyyən edilir, üsul yüksək həssaslığı ilə fərqlənir və onların analizinə və nanoqram konsentrasiyanın müəyyənəndirilməsinə imkan verir.

(21) N a2000 0045

(22) 10.03.2000

(51)⁷G 01 P 3/00

(76) **Məmmədov Firudin İbrahim oğlu**
Quliyeva Təranə Saməddin qızı
Hüseynov Ramiz Ağəli oğlu
(AZ)

(54) Fırlanma sürəti vericisi.

(57) İxtira ölçmə texnikasına aiddir və elektrik maşınlarının sürətinin ölçülməsi, fırlanan valların bucaq sürətinin ölçülməsi üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məqsədi həssaslığı artırmaq, informasiya xarakteristikasının stabilliyini təmin etmək, konstruksiyasını, hazırlanma texnologiyasını sadələşdirməkdən ibarətdir.

Qoyulmuş məsələni həll etmək üçün tərkibi içiboş rotor və dolaqlar yerləşdirilmiş tərpənmə statordan ibarət olan fırlanma sürəti vericisində rotor iki ədəd yastıqların oturulması üçün mərkəzində çıxıntısı olan qapağın çevrəsi boyu qövşəkilli çubuqlar vasitəsilə bərkidilərək hazırlanmış silindrik boru şəklində olan statorda rotorun boyunca 180°

bucaq altında açılmış iki ədəd yuvada eyni zamanda biri sabit cərəyan mənbəyində, digəri isə ölçü qurğusuna qoşulan iki ədəd dolaq yerləşdirilmişdir.

(21) N 99/001272

(22) 21.04.98

(51)⁷G 01 R 31/08

(71) **Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)**

(72) **Yusifov Səlahəddin İmaməli oğlu**

Məmmədov Akif Mikayıl oğlu

Səfərov Rza Səfər oğlu

Mayılov Rauf Arif oğlu

İsayev Azər Rəşid oğlu

(73) **Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)**

(54) **Kabel xətlərində zədələnmə yerinə qədər olan məsafənin təyin olunması üsulu və qurğusu.**

(57) Təklif olunan ixtira kabel xətlərinin tamlığına və onlardakı zədələnmələrin aşkar olunmasına nəzərət zamanı elektroenergetika, rabitə, seysmokəşfiyyata aiddir və kabel xətlərində zədələnmə yerinə qədər olan məsafəni distansion təyin etmək üçün istifadə oluna bilər.

Təklif olunan üsulda əks olunan siqnalı tədqiq olunan xətdən daxil olduqca gecikmə elementlərinin çəkili reaksiyalarından ibarət olan modeldən alınan siqnalı birgə emal edirlər və orta kvadratik meyletmənin minimallaşdırılması meyarı üzrə onların fərqi minimallaşdırılır və köklənən modelin zədələnmə yerinə qədər olan məsafə haqqında məlumat daşıyan çəki əmsallarını korreksiya edirlər.

Təklif olunan üsulun reallaşması üçün qurğu zondlayıcı impuls generatoru, gecikmə elementləri, birinci və ikinci vurma elementləri, öyrənmə addımı parametrinin formalaşdırılması bloku, integratorlar, öyrənmə addımı parametrinə vurma blokları, cəmləmə bloku, müqayisə elementindən ibarətdir.

Təklif olunan ixtira göstərilən üsulda adaptasiya addımının seçilməsi hesabına ölçmə dəqiqliyinin artırılmasından ibarət olan texniki nəticəni təmin edir.

(21) N 99/001574

(22) 10.12.99

(51)⁷G 01 V 1/00

(76) **Kərimov Kərim Məmmədخان oğlu**

Əliyev Mərdan Bayram oğlu

Əliyev Telman Xurşud oğlu

(AZ)

(54) **Zəlzələ baş verəcəyini qabaqcadan xəbər verən qurğu.**

(57) İxtira seysmologiya sahəsinə və şok təkəndən - əsas zərbədən öncə baş verən yeraltı təkanların (mikrotəkan və forşoqlar) qeydə alınmasında xüsusilə zəlzələ baş verməzdən öncə təyin edilməsi üçün istifadə edilə bilər.

İxtiranın məsələsi qurğunun funksional imkanlarını artırmaq və zəlzələnin baş verəcəyini qabaqcadan təyin etməkdir. Təklif olunan qurğunun funksional imkanları onunla artırılır ki, qəbulədiyi və həssaslıq qurğusu 0,1-100 Hz tezliklər arasında köklənməklə, aşağı tezliklərdə qəbul edilmiş və qısamüddətli siqnalın sün'i zəlzələyə aid olması müəyyən edilir. Təbii zəlzələ siqnalının aramsız artması (zəlzələnin yaxınlaşması) ilə mütənasib olduğundan tədbir görülmə imkanı əldə edilir. Sün'i zəlzələ haqqında məlumatlar ocağın yerini müəyyən edib araşdırmalar aparmaq üçün istifadə edilir.

Qurğuda bir-birinə ardıcıl qoşulmuş beşkomponentli qəbulədiyi, gücləndirici, tezlik spektrlərini analiz edən hissə və (həssaslıq) çevirici blokların çıxışına səs və işıq vericilərinin birləşdirilməsi ilə, zəlzələnin qabaqcadan təyin edilməsi təmin edilir.

G 05

(21) N 99/001483

(22) 20.04.99

(51)⁷G 05 B 19/40

(76) **İsgəndərov İslam Əsəd oğlu**

Musayev Zabit Səməd oğlu

Pənəhov Tahir Musa oğlu

Cəfərov Maarif Əli oğlu

Pənəhov Natiq Tahir oğlu

(AZ)

(54) **Addımlı mühərrikin idarə etmə qurğusu.**

(57) İxtira avtomatikaya aiddir və addımlı mühərriklərin idarə olunma

sistemlərində istifadə olunması üçün nəzərdə tutulub. İxtiranın başlıca məsələləri - qurğunun sadələşdirilməsi, pomexlərdən müdafiəsini artırmaq və istifadə olunma sahəsinin genişləndirilməsidir. Addımlı mühərrikin idarəetmə qurğusunun tərkibinə takt impulsları generatorundan və halqavari sayğacdən ibarət olan formalaşdırıcı blok, qalvanik ayırma bloku, kommutator və addımlı mühərrik daxildir, belə ki, takt impulsları ceneratoru bir kecidli optron tranzistoru əsasında, halqavari sayğac D - triqerlər əsasında yığılmış, qalvanik ayırma bloku optron tranzistorlarından, kommutator isə addımlı mühərrikin fırlanma istiqamətinin dəyişməsinə, işə düşməsinə və dayanmasını təmin edən tranzistor açarlarından və düyməli açarlardan təşkil olunmuşdur. Takt impulsları generatorunun çıxışı, çıxışları qalvanik ayırma blokundan kommutatora qoşulan halqavari sayğacın girişinə qoşulmuşdur və belə ki, kommutator sayğacın uyğun çıxışından impuls gəldikdə, addımlı mühərrikin uyğun dolağının qida dövrəsinə qoşulmasını təmin edir. Addımlı mühərrikin fırlanma sürətini tənzimləmək üçün takt impulsları generatorunun tezliyi tənzimlənir.

G 06

(21) N a2000 0011

(22) 31.01.2000

(51)⁷ G 06 F

(71) «Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutu. (AZ)

(72) Mirsəlimov Ramiz Mehti oğlu
Əliyev Rüstəm Talib oğlu
Əliyev Akif Vəli oğlu
Yarob İstitix

(73) «Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutu. (AZ)

(54) Quyuların qazılması prosesində məhlulun udulma yerini təyin etmək üçün mikroprosessorlu qurğu.

(57) İxtira neft və qaz quyularının qazılması prosesinə nəzarət sahəsinə aiddir və quruda və dənizdə qazma texnoloji prosesinin düzgün aparılmasına kəsilməz nəzarət et-

mək üçün ölçmə-hesablama sistemlərində istifadə edilə bilər.

Qoyulmuş məsələ qurğuda ölçmənin bütün funksiyalarını, çevrilmələrini, emalını və ölçmə informasiyasını rəqəm şəklində istifadəçiyə təqdim olunmasını yerinə yetirən mikroprosessor və digər mikroprosessorlu və ölçmə vasitələrindən istifadə etməklə əldə olunur.

İxtiranın mahiyyəti aşağıdakından ibarətdir:

Qoyulmuş məsələni həll etmək üçün quyuların qazılması prosesində məhlulun udulma yerini təyin edən mikroprosessorlu qurğuda hərəkətdə olan məhlulun sürət həmlə-sindən işləyən məhlul sərfinin iki elementli kompensasiya vericiləri istifadə olunur ki, bunlar da qazma borusunun girişində və boruxarici mühitin çıxışında yerləşdirilmişdir. Bundan əlavə faydalı siqnalları ayırd edən qurğular və siqnalların gücləndirici-formalaşdırıcı iki ölçmə kanalı, siqnalların zaman intervallarını rəqəm koduna çevirən çeviricilər, yaddaş bloku, displey və printer istifadə edilir, vericilərin çıxışları faydalı siqnalları ayırd edən qurğuların girişləri ilə birləşdirilmişdir ki, onların da çıxışları gücləndiricilər-formalaşdırıcılar vasitəsilə zaman intervallarını rəqəm koduna çevirən çeviricinin girişləri ilə birləşdirilmişdir, onun da çıxışı interfeys vasitəsilə mikroprosessorla birləşdirilmişdir ki, o da yaddaş bloku, displey və printer ilə birləşdirilmişdir və eyni zamanda uyğun portlar vasitəsilə vericilərlə, faydalı siqnalları ayırd edən qurğularla, gücləndiricilər-formalaşdırıcılarla, zaman intervallarını rəqəm koduna çevirən çevirici ilə interfeyslə birləşdirilmişdir.

Bölmə H.

Elektrik.

H 01

(21) N a2000 0080

(22) 10.04.2000

(51)⁷ H 01 L 31/08, 31/12, 31/42

(71) Azərbaycan EA Fizika İnstitutu. (AZ)

(72) Kərimova Elmira Məmmədali qızı
Mustafayeva Solmaz Nəriman qızı

Kazimov Süleyman Bilman oğlu

Abbasova Adilə Ziyat qızı

(73) Azərbaycan EA Fizika İnstitutu. (AZ)

(54) Fotohəssas material.

(57) İxtira yarımkeçirici cihazların yaradılmasına aiddir, xüsusilə effektiv fotohəssas yarımkeçirici materiallar kosmik tədqiqatlarda, rentgenodezimetriyada, tibbidə, hərbi texnikada tətbiqini tapa bilər.

İxtiranın məqsədi monoxromatik şüalanmanı 1,87-1,95 eV qeyd etmək üçün temperaturun işçi diapazonunu (300-350K) genişləndirməkdən ibarətdir. Ümumi formulalı $TiGa_{1-x}Fe_x S_2$ Fe ilə aşqarlanmış məlum üçqat birləşmədə dəmir $X=0,002 -0,018$ olduqda yuxarıda göstərilən məqsədə nail olunur.

(21) N 99/001583

(22) 25.12.98

(51)⁷ H 01 L 31/18, 21/00, 31/00, 49/00

(71) Azərbaycan EA Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutu. (AZ)

(72) Əliyev Özbək Misirxan oğlu
Eyvazova Şüküfə Mikayıl qızı
Rəhimova Validə Murad qızı
Şahbazov Mədət Heydər oğlu
Tomayeva Kəmalə Çoxlı qızı

(73) Azərbaycan EA Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutu. (AZ)

(54) P-n keçidi əsasında düzləndirici yarımkeçirici quruluşun alınma üsulu.

(57) İxtira mikroelektronikada istifadə olunan yarımkeçirici həssas elementlərin, xüsusilə laylı quruluşların texnologiya sahəsinə aiddir.

Təklif olunan ixtiranın məqsədi r-p keçidli düzləndirici quruluş almaq üçün laylı yarımkeçirici kristal almaqdan ibarətdir.

Qarşıya qoyulan məsələyə nail olmaq məqsədilə, düzləndirici quruluş almaq üçün təzə hazırlanmış İnSe katod kimi suya salınır, anod kimi isə katoddan 5 mm məsafədə yerləşdirilmiş və infraqırmızı şüa dəstəsi ilə işıqlandırılan qrafitdən istifadə olunur.

Sistemdən 10-15 saat müddətində potensiallar fərqi 10-12 V olan cərəyan buraxılır.

İNSe əsasında göstərilmiş üsulla alınmış düzləndirici quruluş mə-

lumlarla müqayisədə ilkin xassələrini saxlayır.

Alınmış düzləndirici qurluşun xidmət müddəti bir neçə mərhələ uzadıla bilər.

(21) N 99/001448

(22) 07.04.99

(51)⁷H 01 L 35/14, 35/16

(71) Azərbaycan EA Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutu. (AZ)

(72) Səfərov Mahmud Hüseyn oğlu Əsədov Mirsəlim Mirələm oğlu

(73) Azərbaycan EA Qeyri-Üzvi və Fiziki-Kimya İnstitutu. (AZ)

(54) Aşağıtemperaturlu termoelektrik material .

(57) İxtira yüksək effektiv termoelektrik materialın alınması sahəsinə aiddir, yəni termogeneratorların və soyuducu qurğular materialları olmağa aiddir.

Təklif olunan ixtiranın əsas məqsədi (100-500) K temperatur intervalı üçün materialın termoelektrik daşıyıcılarının yaranma müddətini nisbətən ixtisar etməkdir, Sb₂Te₃ əsasında.

Termoelektrik material əlavə olaraq aşağıdakı nisbətdə qallium sulfid inqridienti (mol. %)-nə malikdir.

Sb ₂ Te ₃	94 - 99,85
GaS	0,15 - 6,0

Nümunələrin termoelektrik yarıqlığının qiymətləri işçi temperatur intervalında zəif dəyişir və həmin intervalda seçilmiş prototipin qiymətindən yüksək olur.

H 02

(21) N 99/001457

(22) 27.04.99

(51)⁷H 02 K 1/14-1/26

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Haşimov Məhəbbət Ağaverdi oğlu

Hacıyev Hacı Abdul oğlu

Mirzəyeva Sevinc Marlen qızı

(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(54) Asinxron mühərriklərdə hava məsafəsinə nəzarət üsulu.

(57) İxtira elektrik maşınlarının texniki vəziyyətinin diaqnostikası sahəsinə aiddir və təsərrüfatın müxtəlif sahələrində geniş istifadə olunan elektrik mühərriklərində hava məsafəsinin bərabərliyinə nəzarət etmək üçün istifadə edilə bilər.

İxtira hava məsafəsinin bərabərliyinin nəzarət olunma dəqiqliyini artırmaqla əməliyyatın aparılmasını sadələşdirir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, stator dolağına nominal tezlikli və nominal gərginlikdə təsir olduğu şəraitində faz kəmiyyətlərindən (gərginlik və yaxud cərəyandan) üçüncü harmonikalar yarıdır və ölçülür, faz dolaqlarında onların amplitudalarının qeyri-simmetrik artmasına görə hava məsafəsinin qeyri-bərabərliyi barədə mühakimə yürüdüür.

Təklif olunan üsulun texniki effekti nəzarət əməliyyatının sadələşməsi və onun yüksək dəqiqliyi hesabına yaranır. Bundan əlavə o, maşının normal istismar iş rejimlərində işləməsi şəraitində tətbiq oluna bilər.

(21) N a2000 0086

(22) 13.04.2000

(51)⁷H 02 P 5/00

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Əbdülrəhmanov Qədir Ağa oğlu

(73) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(54) Asinxron elektrik intiqalının sürətinin tənzim olunması üsulu və onun həyata keçirilməsi üçün qurğu.

(57) İxtira elektrik intiqalı sahəsinə aiddir və valında ventilyator xarakterli yük olan asinxron elektrik intiqallarının sürətini uzun müddətli iş rejimində və valında sabit yük olan asinxron elektrik intiqallarının sürətini qısa və təkrar-qısa müddətli iş rejimlərində tənzim etmək üçün istifadə oluna bilər.

İxtiranın məsələsi - stator dolağının e.h.q.-nin dəyişməz qalmasını təmin etmək və bunun nəticəsində sürətin tənzimləmə həddini genişləndirmək, maksimal momentini artırmaq və mühərrikin rotorunda ayrılan itkiləri azaltmaq yolu ilə elektrik intiqalının yüksək etibarlılığı tə-

min edəcək asinxron elektrik intiqalının sürətinin tənzim olunması üsulunu və bu üsulu həyata keçirmək üçün qurğunu yaratmaqdır. Buna onunla nail olunur ki, mühərrikin statorunun sıxaclarındakı gərginlik elə dəyişdirilir ki, verilmiş mexaniki xarakteristika üçün statorun e.h.q.-si dəyişməz qalsın, sürətin qiyməti stator e.h.q.-ni dəyişməklə dəyişdirilir. Bunun üçün, tərkibində üçfazlı dəyişən cərəyan mənbəsi, tiristor gərginlik çeviricisi (tənzimləyicisi), faz rotorlu üçfazlı asinxron elektrik mühərriki və rotor dövrəsində tənzim olunmayan əlavə müqavimət olan qurğu, əlavə olaraq sıfır potensiallı nöqtə formalaşdırıcısına, düzləndiriciyə, funksional çeviriciyə, cəmləyici elementə və e.h.q. tənzimləyicisinə malikdir, özü də sıfır potensiallı nöqtə formalaşdırıcısının girişləri mühərrikin sıxaclarına bağlanmışdır, formalaşdırıcının sıfır nöqtəsi və stator dolağı ulduzunun sıfır nöqtəsi düzləndiricinin girişlərinə bağlanmışdır, sonuncunun çıxışları funksional çeviricinin girişlərinə bağlanmışdır, funksional çeviricinin çıxışı cəmləyici elementin girişlərindən birinə bağlanmışdır, cəmləyici elementin digər girişinə tapşırıq signalı verilir, cəmləyici elementin çıxışı e.h.q. tənzimləyicisinin girişinə bağlanmışdır, e.h.q. tənzimləyicisinin çıxışı tristor gərginlik çeviricisinin girişinə bağlanmışdır.

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ.

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin Nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)
96/000758	B 01D 23/86	99/001448	H 01L 35/14,	99/001565	E 21B 43/00	a2000 0045	G 01P 3/00
98/001027	A 61K 7/48		35/16	99/001566	E 21B, F 29/00	a2000 0061	C 10G 33/011
98/001039	C 07C 11/08	99/001455	A 01C 23/00	99/001569	C 05B 11/01	a2000 0080	H 01L 31/08,
98/001040	C 07C 11/08	99/001457	H 02K	99/001574	G 01V 1/00		31/12, 31/42
98/001046	C 07C 11/08		1/14-1/26	99/001583	H 01L 31/18,	a2000 0086	H 02P 5/00
98/001086	A 61K 7/48	99/001459	C 10G 21/16,		21/00, 29/00,	a2000 0093	C 02F 1/42
98/001180	G 01B 7/00		21/18		31/00, 49/00	a2000 0109	E 02B 15/04
98/001187	C 10G 33/04	99/001461	F 25J 3/02	99/001588	C 25C 7/08	a2000 0110	C 08L 23/06
99/001237	C 02F 1/50,	99/001462	C 07D 401/12,	99/001595	A 61K 31/245,	a2000 0115	A 61B 5/026
	C 23F 11/14		A 01N 43/30		33/02	a2000 0116	A 61B 17/00
	E 21B 41/02	99/001469	G 01N 33/15,	99/001596	A 61K 31/245,	a2000 0117	A 61K 31/00
99/001239	C 08F 10/02,		G 21F 1/10		33/02	a2000 0118	A 61F 9/00
	4/24	99/001475	G 01N 27/22	99/001618	B 01D 53/16,	a2000 0119	A 61B 10/00,
99/001272	G 01R 31/08	99/001483	G 05B 19/40		C 10K 1/14		18/04
99/001286	C 14C 9/02	99/001485	E 21B 43/22	99/001619	B 01D 53/36	a2000 0122	B 65C 51/04
99/001371	C 09K 3/00,	99/001510	C 07D 491/04,	99/001620	C 07C 1/04	a2000 0138	C 01D 3/06,
	E 21B 37/06		498/04, 513/04,	99/001633	B 23K 35/28		3/22
99/001375	C 02F 1/50,		A 61K 31/435	a2000 0002	G 01N 21/25	a2000 0147	B 03C 7/02,
	E 21B 43/22	99/001531	A 16B 5/05	a2000 0005	C 07D 471/04,		7/12
99/001400	C 09K 3/00,	99/001533	C 10L 1/02		A 61K 31/195	a2000 0148	B 03C 7/02
	E 21B 37/06	99/001534	B 01D 53/28	a2000 0011	G 06F	a2000 0150	A 61K 3/04
99/001415	G 01N 33/49,	99/001536	C 10G 73/38,	a2000 0012	C 23F 11/10	a2000 0169	B 01D 53/14
	33/533		73/42	a2000 0016	B 24D 17/00	a2000 0170	B 01D 53/14
99/001417	C 09K 3/00,	99/001538	G 01F 1/00	a2000 0018	E 21B 19/16	a2000 0171	C 23F 11/12,
	E 21B 37/06	99/001541	C 09K 3/00,	a2000 0029	E 21B 33/13		11/14, 11/16
99/001420	C 25C 3/06,		E 21B 37/06	a2000 0039	E 21B 47/00	a2000 0175	C 07C 229/00,
	3/12	99/001544	E 21B 19/16	a2000 0041	C 10M 105/60,		A 61K 31/195
99/001426	A 01N 25/00	99/001555	G 01F 1/00		105/72	a2000 0176	C 07C 229/00,
99/001441	A 61B 17/56	99/001560	E 04F 15/00,	a2000 0044	E 02B 15/04		A 61K 31/195
99/001443	C 01B 25/45,		C 09G 1/00			a2000 0177	A 61K 31/195
	33/26						

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi
A 01C 23/00	99/001455	C 01B 25/45,		C 09K 3/00,		E 21B 43/22	99/001485
A 01N 25/00	99/001426	33/26	99/001443	E 21B 37/06,	99/001400	E 21B 47/00	a2000 0039
A 16B 5/05	99/001531	C 01D 3/06,		C 09K 3/00,		F 25J 3/02	99/001461
A 61B 5/026	a2000 0115	3/22	a2000 0138	E 21B 37/06	99/001417	G 01B 7/00	98/001180
A 61B 10/00,		C 02F 1/42	a2000 0093	C 09K 3/00,		G 01F 1/00	99/001538
18/04	a2000 0119	C 02F 1/50,		E 21B 37/06	99/001541	G 01F 1/00	99/001555
A 61B 17/00	a2000 0116	C 23F 11/14		C 10G 21/16,		G 01J 3/36,	
A 61B 17/56	99/001441	E 21B 41/02	99/001237	21/18	99/001559	G 01J 1/44	99/001459
A 61F 9/00	a2000 0118	C 02F 1/50,		C 10G 33/04	98/001187	G 01N 21/25	a2000 0002
A 61K 3/04	a2000 0150	E 21B 43/22	99/001375	C 10G 33/011	a2000 0061	G 01N 27/22	99/001475
A 61K 7/48	98/001027	C 05B 11/01	99/001569	C 10G 73/38,		G 01N 33/15,	
A 61K 7/48	98/001086	C 07C 1/04	99/001620	73/42	99/001536	G 21F 1/10	99/001469
A 61K 31/00	a2000 0117	C 07C 11/08	98/001039	C 10L 1/02	99/001533	G 01N 33/49,	
A 61K 31/195	a2000 0177	C 07C 11/08	98/001040	C 10M 105/60,		33/533	99/001415
A 61K 31/195,		C 07C 11/08	98/001046	105/72	a2000 0041	G 01P 3/00	a2000 0045
31/245	99/001595	C 07C 229/00,		C 14C 9/02	99/001286	G 01R 31/08	99/001272
A 61K 31/245,		A 61K 31/195	a2000 0175	C 23F 11/10	a2000 0012	G 01V 1/00	99/001574
33/02	99/001596	C 07C 229/00,		C 23F 11/12,		G 05B 19/40	99/001483
B 01D 23/86	96/000758	A 61K 31/195	a2000 0176	11/14, 11/16	a2000 0171	G 06F	a2000 0011
B 01D 53/14	a2000 0169	C 07D 401/12,		C 25C 3/06,		H 01L 31/08,	
B 01D 53/14	a2000 0170	A 01N 43/30	99/001462	3/12	99/001420	31/12, 31/42	a2000 0080
B 01D 53/16,		C 07D 471/04,		C 25C 7/08	99/001588	H 01L 31/18,	
C 10K 1/14	99/001618	A 61K 31/195	a2000 0005	E 02B 15/04	a2000 0044	21/00, 29/00,	
B 01D 53/28	99/001534	C 07D 491/04,		E 02B 15/04	a2000 0109	31/00, 49/00	99/001583
B 01D 53/36	99/001619	498/04, 513/04,		E 04F 15/00,		H 01L 35/14,	
B 03C 7/02	a2000 0148	A 61K 31/435	99/001510	C 09G 1/00	99/001560	35/16	99/001448
B 03C 7/02,		C 08F 10/02,		E 21B, F 29/00	99/001566	H 02K	
7/12	a2000 0147	4/24	99/001239	E 21B 19/16	99/001544	1/14-1/26	99/001457
B 23K 35/28	99/001633	C 08L 23/06	a2000 0110	E 21B 19/16	a2000 0018	H 02P 5/00	a2000 0086
B 24D 17/00	a2000 0016	C 09K 3/00,		E 21B 33/13	a2000 0029		
B 65C 51/04	a2000 0122	E 21B 37/06	99/001371	E 21B 43/00	99/001565		

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARININ DƏRCİ.

Bölmə A.

İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.

A 23

- (11) i2001 0064
(20) 19.04.2001
(21) N 99/001299
(22) 02.04.99
(51)⁷A 23 N 17/00
(71) S.Ağamalıoğlu ad. Azərbaycan Dövlət Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)
(72) Əliyev Natiq Əli oğlu Ağayev Rəqib Məmməd oğlu Məmmədov Qabil Balakışi oğlu
(73) S.Ağamalıoğlu ad. Azərbaycan Dövlət Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)
(54) Yem qarışığı hazırlayan qurğu.

(57) Yem qarışığı hazırlayan qurğu, içərisində bir-birə paralel yerləşmiş və bir istiqamətdə fırlanan şnek və biter olan qarışdırıcının gövdəsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, gövdənin şçərisində, təknəvari qüvvətli yem dozatoru-bunkerli ilə əlaqəli, şnek üzərində yerləşmiş qəbul pəncərəsi ilə təmin olunmuş istiqamətləndirici örtük yerinə yetirilmişdir, şnek və biter isə novlarda quraşdırılmışdır, belə ki, paralondan hazırlanmış şnek novunun bir ucu maye konservant çəninə salınmışdır, biter novu isə onun işini tənzimləyən aparatla birləşmiş elektromaqnit qurğu ilə təchiz edilmişdir.

A 61

- (11) i2001 0057
(20) 17.04.2001
(21) N 97/000916
(22) 18.03.97
(51)⁷A 61 F 5/14
(71) Rzayev Yaşar Rza oğlu (AZ)
(72) Rzayev Yaşar Rza oğlu Quliyev Əjdər Məmmədqulu oğlu
(73) Rzayev Yaşar Rza oğlu (AZ)
(54) Əyri-pəncəliliyin müalicəsi üçün ortopedik qurğu.

(57) Gövdə ilə ayaqlığın, gövdəni ayaqlığın ön iç tərəfi ilə birləşdirən, bərkidici elementlərlə dartıcı sistemdən ibarət ortopedik qurğunun

fərqləndirici cəhəti ayaqlığın köndələn olaraq ikiye ayrılması, iç və bəyir nahiyələrindən aydınlığın daban və üç hissələrinin gövdə ilə dartıcı sistemi ilə birləşməsidir, həmçinin dartıcı sistem yivli mil, qulaqcıqlı vint, bərkidici elementlər isə gövdə və ayaqlıqda yerləşən yivli yuvacıqlardan ibarətdir, həmçinin gövdə şini-gilza formasında olan və diz oynağı nahiyəsində hərəkəti tənzimləyən şarnirlə birləşmiş hissələrdən ibarətdir.

- (11) i2001 0056
(20) 16.04.2001
(21) N 98/001126
(22) 04.12.97
(51)⁷A 61 F 5/14
(71) Rzayev Yaşar Rza oğlu (AZ)
(72) Rzayev Yaşar Rza oğlu Quliyev Əjdər Məmmədqulu oğlu
(73) Rzayev Yaşar Rza oğlu (AZ)
(54) Əyri-pəncəliliyin müalicəsi üçün ortopedik qurğu.

(57) Sərt oval rəssorla birləşən, gövdə və ayaqlığa malik, əyri-pəncəliliyin müalicəsi üçün ortopedik qurğunun fərqləndirici cəhəti ondan ibarətdir ki, rəssor gövdə ilə birləşir və rəssorla dişli birləşmə vəziyyətində olan çəngəl vasitəsilə birləşdirilmişdir, eyni zamanda çəngəllərdən biri dişli şayba və qaykaya malik, silindrin içərisində olan yivli hərəkətsiz birləşmişdir.

- (11) i2001 0065
(20) 20.04.2001
(21) N 98/001106
(22) 15.05.98
(51)⁷A 61 K 9/22, A 61 F 9/00
(71) Açıq Tipli Səhimdar Cəmmiyəti «Loğman» (AZ)
(72) Tağıyev Sərxan Əbülfəz oğlu Babayeva Bəyim Raufbəy qızı Quliyev Erkin Tofiq oğlu Nəsrullayeva Həcər Məmməd qızı Məlik-Aslanova Püstə Süleyman qızı
(73) Açıq Tipli Səhimdar Cəmmiyəti «Loğman» (AZ)
(54) Prolonqasiya təsirli göz dərman vasitəsi.

(57) Prolonqasiya təsirinə malik göz dərman vasitəsi suda həll olunan polimer əsasdan və dərman vasitəsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, əsas kimi polivinil spirtindən və bor turşusundan, dərman vasitəsi kimi isə sink sulfatdan, müvafiq olaraq 8h:0,4h:0,3h nisbətində istifadə edilir.

Bölmə B.

Müxtəlif texnoloji proseslər.

B 30

- (11) i2001 0061
(20) 18.04.2001
(21) N 101/457-PRİ
(22) 24.01.94
(51)⁷B 30 B 9/22
(71) Buxer-Quyer AQ Maşinenfabrik (CH)
(72) Eduard Xartman
(73) Buxer-Quyer AQ Maşinenfabrik (CH)
(54) Presin membranı.

(57) 1. Maye və bərk maddələri ayırmaq üçün presin membranı, ən azı, hər iki tərəfi sintetik materiallardan olan örtüklə örtülmüş, rezervuarda bərkidilərək onu təzyiqlik və pres kameralarına ayırmaq imkanı ilə hazırlanan bir parça qatınlan ibarət olmaqla, onunla fərqlənir ki, parça toxumasını əsələ gətirən parça sapları sistemlərindən biri təzyiqlik vasitələrinin membrana təsiri nəticəsində yaranan əsas qüvvələrin istiqamətində yerləşir.

2. 1-ci bənd üzrə presin membranı onunla fərqlənir ki, o üfqi silindrik rezervuar daxilində bərkimə imkanı ilə rezervuarın uzunluq oxuna paralel keçən müstəvi üzrə yerləşir və bir düzbucaqlı hissədən və onun yan tərəfi ilə birləşmiş iki yarım dairəvi hissədən hazırlanır.

3. 1-ci bənd üzrə presin membranı onunla fərqlənir ki, əlavə qatla təchiz olunub, bu qat elə yerləşdirilir ki, parça toxumasını əmələ gətirən sap sistemi membran parçasının toxumasını əmələ gətirən uyğun diaqonal üzrə istiqamətlənir.

4. 1-ci bənd üzrə presin membranı onunla fərqlənir ki, əlavə qat təzyiqlik kamerası tərəfindən yerləşir.

5. 3-cü bənd üzrə pres membranı onunla fərqlənir ki, əlavə qat pres kamerası tərəfindən yerləşir.

6. 2-ci bənd üzrə pres membranı onunla fərqlənir ki, o rezervuarın daxili səthinin konturuna uyğun, onun uzunluq oxundan keçən en kəsiyi müstəvisinin əhatə etdiyi formada hazırlanır və iki yarım dairəvi hissə bir neçə seqmentşəkilli hissədən hazırlanıb, onlarda parça elə yerləşdirilir ki, toxumalı əmələ gətirən parça sistemlərindən biri uyğun seqmentşəkilli hissənin tənbölininə paralel yerləşir.

7. 3-6-cı bəndlər üzrə pres membranı onunla fərqlənir ki, əlavə qat, ayrıca hissələrdən əmələ gələn ayrıca qatlardan yığılmış şəkildə hazırlanır.

8. 7-ci bənd üzrə pres membranı onunla fərqlənir ki, ayrıca qatları əmələ gətirən hissələr yapışıq ayrıca qatlarda bir-birinə yanaşı yerləşir.

9. 2-ci bənd üzrə pres membranı onunla fərqlənir ki, parçanın özək sapları rezervuarın uzunluq oxuna perpendikulyar yerləşir.

B 63

(11) i2001 0062

(20) 18.04.2001

(21) N 99/001436

(22) 10.05.99

(51)⁷ B 63 B 35/44, E 02 B 17/02

(71) Dip Oil Teknologji, İnkorporəyted, ey korporeyşn of ze Steyt of Kaliforniya (US)

(72) Edvard E. Xorton III

Cun Çunq Çao

(73) Dip Oil Teknologji, İnkorporəyted, ey korporeyşn of ze Steyt of Kaliforniya (US)

(54) Üzən dəniz platformasının yığılması üçün üsul və qurğu.

(57) 1. Üzən dəniz platformasını yığmaq üçün üsul, dəniz şəraitində ballastlaşma ilə dəniz platformasının göyertisinin onun üzən əsası ilə birləşməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, üzən əsası əvvəlcə normal istismar vəziyyətinə gətirirlər, bu halda ballastlaşmanı elə icra edirlər ki, əsasın yuxarı hissəsi su səthindən aşağı və yaxın yerləşir, sonra əsasın göyertə ilə birləşməsi üçün əsasdakı birinci qrup seçilmiş rezervuarları irəlindən müəyyən olunan miqdar sıxılmış hava ilə doldurulur, əsası və göyertini bir xəttə

gətirirlər, sonra sıxılmış havanı birinci qrup seçilmiş rezervuarlardan əsasdakı içində su olan ikinci qrup rezervuarlara yönəldib, suyu sıxışdırıb çıxarırlar və beləliklə də, əsasın üzmə qabiliyyətini artırır və onu göyertə ilə birləşdirirlər.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, göstərilən birinci qrup rezervuarları əsasda göstərilən ikinci rezervuarlardan aşağıda yerləşdirilir.

3. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci qrup rezervuarlarda sıxılmış havanın təzyiqini təxminən onları əhatə edən təzyiqə bərabər götürürlər.

4. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, birinci qrup rezervuarlar dənizə doğru açıqdır və hava ikinci qrup rezervuarlara ötürüldükdə birinci qrup rezervuarlarda təzyiq praktiki olaraq sabit qalır.

5. Üzən dəniz platformasını yığmaq üçün qurğu, iki və daha artıq sualtı pontona malik yarım batırılmış gəmi, bu pontonlarla su səviyyəsindən yuxarıda saxlanan dəniz platforması göyertəsini əsasda hərəkət etdirmək üçün ballastlaşdırıcıdan ibarət olmaqla, həm də ballastlaşdırıcı hər bölməni ayrılıqda su ilə doldurmaq və boşaltmaq üçün hər bölmə ilə birləşən doldurma və boşaltma avadanlığına malikdir, onunla fərqlənir ki, bölmələrdən biri müəyyən qədər sıxılmış havanı qəbul etmək və saxlamaq üçün birinci qrup rezervuarları, ikincisi isə ayrı-ayrılıqda suyu qəbul etmək və boşaltmaq üçün ikinci qrup rezervuarları əhatə edir, ona eləcə də birinci qrup rezervuarlarda ehtiyatda olan sıxılmış havanı ikinci qrup rezervuarlara vurmaqla oradakı suyu sıxışdırıb çıxaran və bununla da üzmə qabiliyyətini artıran vəsati daxildir.

Bölmə C.

Kimya və metallurjiya.

C 02

(11) i2001 0054

(20) 13.04.2001

(21) N 99/001357

(22) 14.03.96

(51)⁷ C 02 F 1/52, 1/56

(71) Azərbaycan Dövlət «Olefin» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu

Babəyev İsmayıl Sayad oğlu

Qamidov Tariel Yusub oğlu

Cəfərov Səfərağa Mikail oğlu

Məmmədov Məmmədrza Fərəc oğlu

Müslüm-zadə Cahangir Möhsun oğlu

Müslüm-zadə Zemfira Möhsun qızı

Nəbiyev Səid Əmirxan oğlu

Ağayev Telman Salam oğlu

(73) Azərbaycan Dövlət «Olefin» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Təbii suların təmizlənmə üsulu.

(57) 1. Təbii suların asılıqan və kalloid maddələrdən təmizlənməsi, suların koaqulyantla -alüminium sulfatla və polimer flokulyantla-akrilonitril polimerinin butadienstirol lateksinə calağın hidrolizə olunmuş sopolimerilə təmizlənməsinin daxil olduğu və yaranan çöküntünün çökdürülməsi və ayrılması (şəffaflaşdırılması) üsulu onunla fərqlənir ki, flokulyant kimi poliakrilonitril turşusunun butadienstirol lateksinə calaşdırılmış, 51,0-60,0 mol % hidroliz dərəcəsinə malik sopolimeri istifadə edilir.

2. 1-ci bənddəki üsul onunla fərqlənir ki, yüksək bulanıqlı suların ilkin çökdürülməsi üçün flokulyantın miqdarı 0,1-1,5 mq/dm³ və bulanıq suların şəffaflaşdırılması üçün koaqulyant: flokulyant nisbəti 10-50mq/dm³: 0,05-0,4 mq/dm³ bərabərdir.

(11) i2001 0059

(20) 18.04.2001

(21) N 99/001358

(22) 14.03.96

(51)⁷ C 02 F 1/56

(71) Azərbaycan Dövlət «Olefin» Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Məmmədov Məmmədrza Fərəc oğlu

Müslüm-zadə Zemfira Möhsun qızı

Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu

Nəbiyev Səid Əmirxan oğlu

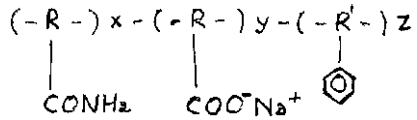
Cəfərov Səfərağa Mikail oğlu

Müslüm-zadə Cahangir Möhsun oğlu

(73) Azərbaycan Dövlət «Olefin»
Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Təbii suların təmizlənməsi üçün
flokulyant.

(57) Akrinolitril turşusu ilə butadienstiroil lateksinin 51,0-60,0 mol, % hidrolizə dərəcəsi ilə hidrolizə edilmiş,

Burada:

R- (-CH₂-CH-)

R'- (-CH₂-CH-CH-CH₂-CH=CH₂)

x və y 100 makromolekulda həlqəsinə düşən amid və karboksil qrupların uyğun surətdə mol ilə miqdarı, (x=49,0-40,0 mol %; y=51,0-60,0 mol %)

z-suda həll olan polimerin quru kütləsindəki butadienstiroil kaucukunun miqdarı, kütlə % (Z= 2,0 kütlə%) formuluna malik calaqlaşdırılmış sopolimeri təbii suların təmizlənməsi flokulyant kimi.

C 08

(11) i2001 0052
(20) 10.04.2001
(21) N 99/001345
(22) 17.07.98

(51)⁷C 08 F 4/16, 4/02, 10/02

(71) Azərbaycan Dövlət «Olefin»
Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu

Quliyev Təbrək Müzəffər oğlu
Babayeva Mehriban Əli qızı
Bulatnikova Eleonora Leonidovna

(73) Azərbaycan Dövlət «Olefin»
Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Etilen polimerləşməsi və onun
C₃-C₁₀ α-olefinləri ilə sopolimerləşməsi katalizatorunun alınma üsulu.

(57) 1. Etilenin homo və ya C₃-C₁₀ α-olefinlərlə-titan alkoqolyatla üzvi mühitdə birgə polimerləşməsi üçün

katalizatorun alınması üsulu onunla fərqlənir ki, alifatik spirtlərin titan tetraxloridlə tetrahidrofuran mühitində qarşılıqlı təsiri, sonra isə metal maqnezium və alkilhalogenidlərin əlavə edilməsi ilə eyni vaxtda reaksiyadan alınan məhsulun daşıyıcıya çəkilməsi ilə həyata keçirilir.

2. Birinci bənddəki üsul onunla fərqlənir ki, alkilhalogenid kimi etil bromid, etil xlorid, yaxud izopropil xloriddən istifadə edilir.

3. Birinci bənddəki üsul onunla fərqlənir ki, alifatik spirt kimi etil, izopropil, H-butil və ya benzil spirti işlədilir.

4. Birinci bənddəki üsul onunla fərqlənir ki, daşıyıcı kimi kənar məhsul olan reaksiya prosesində əmələ gələn maqnezium halogenid-dən istifadə olunur.

(11) i2001 0053
(20) 10.04.2001
(21) N 99/001310
(22) 17.07.98
(51)⁷C 08 L 23/06

(71) Azərbaycan Dövlət «Olefin»
Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(72) Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu

Quliyev Təbrək Müzəffər oğlu
Babayeva Mehriban Əli qızı
Bulatnikova Eleonora Leonidovna

(73) Azərbaycan Dövlət «Olefin»
Elmi-Tədqiqat İnstitutu (AZ)

(54) Polimer kompozisiyası.

(57) 1. Tərkibinə dispers və lifvari doldurucular daxil olmuş aşağı sıxlıqlı xətti polietilen əsasında hazırlanmış polimer kompozisiya onunla fərqlənir ki, tərkibində mineral dispers doldurucu kimi kalsium stearatla appret edilmiş alunit filizin emalından alınan tullantıya əlavə edilmiş benzoil peroksid, lifli doldurucu kimi şüşə lif istehsalında alınan və 200-300°C temperaturda 1-2 saat ərzində közərdilmiş tullantı vardır və komponentlərin nisbəti aşağıdakı kimidir,% çəkilmə:

Aşağı sıxlıqlı xətti polietilen	18-36,5
Alunit filizi	
emalının tullantısı	45-60
Şüşə lif istehsalının tullantısı	15-20
Kalsium stearat	1-2
Benzoil peroksid	1-1,5

2. Birinci bənddə polimer kompozisiya onunla fərqlənir ki, tərkibinə mineral doldurucu kimi aşağıda göstərilən tərkibdə:

SiO₂ - 85
Al₂O₃ - 10 - 12
Fe₂O₃ - 3 - 5

çəki miqdarında alunit filizin emalından alınan tullantı daxildir

Bölmə E.

Tikinti, mədən işləri.

E 21

(11) i2001 0050
(20) 02.04.2001
(21) N 99/001397
(22) 18.05.99
(51)⁷E 21 B 17/00
(76) Əmirbəyov Fikrət Tayib oğlu
(AZ)
(54) Ştanq protektoru.

(57) Ştanq protektoru ox boyu şırnağı və uzununa yarığı olan, öz aralarında birləşmiş üç hissəli gövdə olub, hər hissənin ox boyu şırnağı və yarığı, daxilində birləşdirici çivi olan üç dəlik elə yerləşdirilib ki, böyük diametri olan hissənin uzununa yarıqlı, kiçik sürtünmə əmsallı, aşılana müqavimətli materiallı əks diametral uzununa yarığı olan iki kənar hissələr yüksək sürtünmə əmsallı, elastik materialdandır, hər üç hissənin ox boyu dəlikləri gövdə mərkəzindən eyni məsafədədir, bu halda orta hissənin ox boyu dəlikləri öz aralarında bərabər mərkəzi bucaqlı olduğu halda, kənar hissələrin yarıqları arasında yerləşən dəliklərin mərkəzi bucağı, qalan iki mərkəzi bucaqdan böyükdür.

(11) i2001 0066
(20) 20.04.2001
(21) N 99/001312
(22) 04.03.99
(51)⁷E 21 B 19/16
(71) Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)
(72) Əliyev Vaqif İzzət oğlu
Məcidov Həsən Nürəli oğlu
Bağirov Oktay Elman oğlu
(73) Əliyev Vaqif İzzət oğlu (AZ)

(54) Nəql edən ötürücü alət vasitəsilə quyruq kəmərinin və hissə-hissə qoruyucu kəmərlərinin buraxılması.

(57) Qoruyucu kəmərlərin «quyruq» və «hissə-hissə» buraxılması üçün istifadə olunan «nəql edən ötürücünün» tərkib hissəsi gövdədə, hərəkətsiz mufta, kipləyici manjetdən ibarətdir onunla fərqlənir ki, bu gövdə üzərində iki yan yuma deşiyi, içərisində isə mərkəzi yuma deşiyi olan və sancaqla saxlanan porşen yerləşdirilmişdir, porşen isə şarla birlikdə texnoloji prosesdə iştirak edir, gövdənin aşağı hissəsində və daxilində yiv vasitəsilə yerləşdirilmiş mərkəzi yuma deşiyi olan «dayan» halqası təşkil edir.

(11) i2001 0058

(20) 17.04.2001

(21) N 99/001564

(22) 26.07.99

(51)⁷E 21 B 43/00

(71) Aslanov Əsgər Hüseyn oğlu
(AZ)

(72) Aslanov Əsgər Hüseyn oğlu
Əfəndiyev Oqtay İsmayıl oğlu
Seyidov Mircəfər Mirəli oğlu
Rzayev Əli İslam oğlu
Əsədullayev Rasim Tağı oğlu
Dadaşov Məhərrəm Nəsim oğlu

(73) Aslanov Əsgər Hüseyn oğlu
(AZ)

(54) Quyuların borusuz istismar qurğusu.

(57) Quyuların nasosundan, içiboş ştanq sütunu ilə birləşmiş plunjerdən və nasosu quyuya bərkidən, onun silindri ilə birləşən plaşkalı lövbərdən ibarət olan quyuların borusuz istismar qurğusu onunla fərqlənir ki, lövbər içiboş lülə şəklində hazırlanmış, aşağı və yuxarı uclarına müvafiq olaraq istiqamətləndirici qif və kəsilən vintlərin tənzimlənmə sayı ilə saxlanan yəhərin keçidini bağlamaq üçün yuxarıdan atılan kürənin oturması üçün gövdə bağlanmış lülənin uzunluğu boyunca bir-biri ilə və lülə ilə qarşılıqlı əlaqədə olan yuxarı ucu istiqamətləndirici qifa dirənmiş qabaqcadan sıxılmış yay, qabaqcadan sıxılmış yay, konus, plaşkalar, hidrosilindr və lülənin uzunluğu boyu yerdəyişməsi kəsici vintlərlə məhdudlaşdırılan porşen ardıcılıqla yığılmış, lülənin xarici

səthində olan çiyin konusun oymasında yerləşdirilmiş, onu lülənin uzunluğu boyu aşağıya yerdəyişmədən saxlayaraq, hidrosilindrlə porşenin arasında yerləşən xırxıra mexanizmi ilə plaşkaların istismar kəmərinin divarında tutulması üçün lülənin uzunluğu üzrə hidrosilindrin gedişinin yarısına bərabər məsafə qədər yuxarıya yerdəyişmə imkanına malikdir, haradakı lövbərin istiqamətləndirici qifinin, onun lüləsinin daxili boşluğunu quyunun ağzı ilə birləşdirən qaldırıcı borularla hermetik kanal yaradan, lövbərin oturdulması və qaldırılması üçün alətin kipləyiciləri və yumrucuqları ilə qarşılıqlı təmasda olan daxili kipləyici səthi və oyması vardır və alətin yumrucuqlarının radial yerdəyişməsi yəhərə dirənən pilləli oymağın vəziyyətilə müəyyən edilir, yəhər ox boyu yerdəyişmədən yarıqlı yay halqası ilə saxlanır və onun keçidi lövbər gövdəsinə atılan kürənin diametrindən böyükdür.

(11) i2001 0055

(20) 13.04.2001

(21) N 99/001234

(22) 18.12.98

(51)⁷E 21 B 43/11

(76) Lətifov Aydın İbrahim oğlu
Əsgərov Mikayıl Məmməd oğlu
Süleymanov Arif Ələkbər oğlu
Əliyev Müşfiq Rza oğlu
(AZ)

(54) Quyuda mayenin təmizlənməsi üçün qurğu.

(57) Quyuda mayenin təmizlənməsi üçün qurğu iki -üst və alt kameralardan ibarətdir ki, üst kamera süzgəc materialı ilə, alt kamera isə içərisində qurudulmuş yan aparması 45°-dən artıq bucaq altında kameranın giriş dəliyi ilə və ox boyunca yerləşmiş yuxarıdakı təmizlənmə mayenin filtrə keçməsi və nasosun qəbulu üçün və aşağıdakı qumun və digər qarışıqların separasiya üçün iki giriş aparması ilə birləşmiş üçboğaz ilə təchiz edilərək, onunla fərqlənir ki, üst kamera, içərisinə boru nasosu yerləşdirmək üçün örtüklə hazırlanmış ki, bu da kameraya düşmüş qazın çıxması üçün dəlikli örtücü ilə, dərinlik nasosun yuxarı sıxıcı muftasının yuxarı kənarına dirənməklə qurğunu asmağa imkan verir, aşağı kamera isə üçboğazın yan aparma-

sının giriş dəliklərinin qarşısında yerləşdirilmiş qaz kənarlaşdırıcı ilə hazırlanmışdır.

Bölmə F.

Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.

F 02

(11) i2001 0060

(20) 08.04.2001

(21) N 99/001217

(22) 16.10.97

(51)⁷F 02 M 45/00

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Əfəndiyev Vahid Sədrəddin oğlu
Mustafayev Akif Rəhim oğlu

(73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(54) Daxili yanma mühərrikinin yanacaq vurma sistemi.

(57) 1. Yüksək təzyiqli yanacaq nasosu, yanacaqvuran nasos, silindrlərə yanacaq püskürən əsas forsunkalar, sorma borusuna yanacaq verən əlavə forsunka və yanacaq borularından ibarət olan daxili yanma mühərrikinin yanacaq verilişi sistemi onunla fərqlənir ki, yüksək təzyiqli yanacaq vurucu nasosla birləşdirən boruda üçlük və onu əlavə forsunka ilə birləşdirilən çıxışında ilkin verilən yanacağın miqdarının tənzimləyicisi qoyulmuşdur.

2. 1 bəndində qeyd olunan yanacaq verilişi sistemi onunla fərqlənir ki, ilkin verilən yanacağın miqdarının tənzimləyicisi əlavə açıq forsunka ilə birləşdirilmiş həlqəvi qanovcuğu olan oymadan və onda yerləşdirilmiş, yayla yüklənmiş, içi boş ucu konikşəkilli, radial deşikləri olan plunjerdən ibarətdir, bununla belə radial deşiklər plunjerdə, konik səth və oymağın həlqəvi qanovcuğu arasında, müxtəlif səviyyələrdə açılmışdır.

F 16

- (11) i2001 0051
 (20) 04.04.2001
 (21) N 97/000906
 (22) 29.04.96
 (51)⁷F 16 D 57/00
 (71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)
 (72) Abdullayev Ayaz Hidayət oğlu
 Əsgərov Hikmət Təhir oğlu
 Hacıyeva Elvira Niyazi qızı
 (73) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)
 (54) Lentli-qəlibli tormozun soyudulma sistemi.

(57) Tormoz qasnağından, lentin-dən, qəliblərdən, hava ilə soyudan qurğudan ibarət olan qəlibli lent tormozunun soyutma sistemi onunla fərqlidir ki, burada tormoz cütünün sürtünmə səthinə tormozlama vaxtı hər qəlibdən sonra yaranan istiliyi həmin anda və intensiv soyutmaq məqsədilə bir-birinin əksinə, tormoz lentinin hər iki yan tərəfində qarşı-qarşıya tormoz qasnağının, lentin və qəliblərin yaratdığı boşluqlara, qabaq hissəsi açıq saxlanmaqla yönəldilmiş soyuducu qurğunun bölücü ucluqları tormoz lentinin üst tərəfindən tormozun gövdəsinə xamıtlı bağlanmış magistral hava ötürücüsünə birləşdirilir.

F 23

- (11) i2001 0063
 (20) 19.04.2001
 (21) N 99/001396
 (22) 17.03.99
 (51)⁷F 23 C, F 04 F 10/02
 (71) Hadson Prodakts Korporeyşn (US)
 (72) Con İ. Neulander
 Tommi H. Qrosdeyl
 Corc S. Millas
 Robert J. Qlammaruti
 (73) Hadson Prodakts Korporeyşn (US)
 (54) Texnoloji emal olunan mayelərin tənzimlənməklə qızdırılması üçün qurğu.

(57) 1. Texnoloji emal olunan mayelərin tənzimlənməklə qızdırılması üçün qurğu yanma kamerasına, yanma kamerasında yerləşən odluqlara və odluqların yanması üçün havaverən vəsaitə malik qızdırıcıdan, texnoloji emal olunan mayenin yerləşməsi üçün nəzərdə tutulan re-

zervuardan, buxarlandırıcı və kondensasiya ucları olan çoxsaylı termosifonlardan ibarət olub, həm də buxarlandırıcı uclar yanma kamerasında bilavasitə odluqlara yaxın sıx dəstə şəklində yerləşir, kondensasiya ucları isə texnoloji emal olunan mayenin rezervuarına keçir, bunun nəticəsində buxarlandırıcı uclar yanma kamerasında odluqların verdiyi istiliyi və bu istiliyin termosifonlarla texnoloji emal mayesi üçün rezervuarda yerləşən kondensasiya uclarına ötürülür, onunla fərqlidir ki, matrisasına verilən istiliyin miqdarını tənzimləmək üçün nəzərdə tutulan, texnoloji emal olunan maye rezervuarına keçən termosifonların kondensasiya uclarında ən azı birinin xarici diametrinin üst səthinin temperaturuna uyğun ölçülən temperatura $T_{\text{ö1}}$ əvvəldən müəyyən olunmuş T_{siqnal} temperaturundan yüksək olduqda odluqlar matrisasına yanacaq axınının kəsilməsi imkanı olan odluqları idarə vəsaiti ilə təchiz olunur.

2. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, qızdırıcı, yanar havanın qabaqdan istiləşdirilməsi üçün əlavə istiləşdiriciyə malikdir.

3. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, odluqlar matrisası sıralarla yerləşmiş çoxsaylı T tipli və ya vertikal odluqlardan ibarətdir.

4. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, kondensasiya uclarının geniş açılmış konfigurasiyasını əldə etmək üçün texnoloji emal mayesi rezervuarında termosifonların kondensasiya ucları yanma kamerasında termosifonların buxarlandırıcı uclarına daha geniş səpələnmiş sıralarla yerləşirlər.

5. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, texnoloji emal olunan mayenin rezervuarı ilə daxili sahəsi ilə texnoloji emal mayesinin rezervuarının daxili sahəsi yalnız termosifonlarla birləşsin, həm də aralıq vəsait yanma kamerası ilə texnoloji emal mayesi rezervuarının arasındakı aralıq kameradan ibarətdir və bu kamera termosifonların ətrafında yerləşərək, aralıq kameranı bölmək və texnoloji emal mayesi rezervuarını yanma kamerasından ayırmaq üçün, ən azı bir bölücü diskə malikdir, bölücü disk ondan keçən termosifonların germetik bağlanması üçün bərkidici vəsaitə malikdir.

6. 5-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, bərkidici vəsait çoxsaylı yivli boruculara malikdir, həm də hər borucuq çoxsaylı termosifonlardan birinin ətrafında germetik bağlanıb, hər yivli borucuq bölücü diskdən keçir və onunla germetik yiv birləşməsi əmələ gətirir.

7. 5-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, bərkidici vəsait çoxsaylı boruculara malikdir, həm də hər borucuq çoxsaylı termosifonlardan birinin ətrafında yerləşir və çoxsaylı termosifonlardan birinə bərkidilir, bərkidici vəsait bölücü diskdən keçir və ona bərkidilir.

8. 5-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, bərkidici vəsait çoxsaylı termosifonlardan biri ilə bölücü disk arasında yaranan germetik qaynaq birləşməsindən ibarətdir.

9. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, o əlavə olaraq texnoloji emal mayesi kütləsinin ölçü temperaturunu ifadə edən T_{orta} siqnalını formalaşdıran vəsaitə, T_{yux} və aşağı $T_{\text{aş}}$ temperaturunu göstərən müqayisənin nəticələrinə əsaslanaraq əvvəldən müəyyən olunan yuxarı T_{yux} və aşağı $T_{\text{aş}}$ temperaturlarla məhdudlaşan işçi diapazonda saxlamaq üçün nəzərdə tutulan odluqları matrisasının tənzimlənməsi üçün vəsaitə malikdir.

10. 1-ci bənd üzrə onunla fərqlidir ki, ona odluqları idarə vəsaiti üçün termosifonların buxarlandırıcı uclarının xarici metal səthində ölçülən temperaturu T_{bux} ifadə edən sınaqlı formalaşdıran vəsait, T_{bux} temperaturunu əvvəldən müəyyən olunan $T_{\text{seh. n.}}$ ilə müqayisə üçün vəsait və göstərilən müqayisənin nəticəsinə əsaslanaraq, termosifonların buxarlandırıcı uclarının metal səthinin ölçülən temperaturunu T_{bux} əvvəldən müəyyən olunan $T_{\text{seh. n.}}$ -dən xeyli yüksəkdə saxlamaq üçün odluqlar matrisasını tənzimləyən vəsait əlavə edilmişdir.

11. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, ona əlavə olaraq, odluqlar matrisasında çoxsaylı odluğa, bütövlükdə odluqlar matrisasında çoxsaylı odluqdan hər birinə verilən yanacağın miqdarını dəyişmək üçün odluqların hər biri ilə funksional bağlanmış qaz qapayıcısına malikdir, həm də qaz qapayıcısı, temperatur ölçülərinin nəticəsində odluqlar matrisasına verilən yanacağın miqdarını dəyişən odluqların

idarə vəsaiti ilə tənzimlənməsinə imkan ilə hazırlanmışdır.

12. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlidir ki, ona odluqlar matrisasında çoxsaylı odluq sırası, hər sıraya verilən yanacağıın miqdarını dəyişmək üçün hər odluq sırası ilə funksional bağlanan qaz qapayıcısı əlavə edilmişdir, həm də qaz qapayıcısı, temperatur ölçülərinin nəticəsində odluqlar matrisasında hər odluq sırasına verilən yanacağıın miqdarını fərdi dəyişən odluqların idarə vəsaiti ilə hər sıranın seçimli tənzimlənməsi imkanına malik hazırlanmışdır.

İXTİRA PATENTLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ.

SAY GÖSTƏRİCİSİ

Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)
0069	E 21B 7/00; 21/00	0074	C 10M, C 10N	0062	B 63B 35/44, E 02B 17/02		
0070	E 21B	0075	C 09B 61/00, A 23L 1/524	0063	F 23C, F 04F 10/02		
0071	E 21B 33/14	0076	C 09B 61/00	0064	A 23N 17/00		
0072	C10M (C 10M119/02, 133/12, 137/14, 107/00, 143:02, 143:06, 155:02)			0065	A 61K 9/22, A 61F 9/00		
0073	C 10M 101/04			0066	E 21B 19/16		

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi
A 01C 7/00	0078	C 07C 229/00,		C 09B 61/00	0076	E 21B 7/00; 21/00	0069
A 01C 11/02	0089	A 61K 31/195	0093	C 09B 61/00,		E 21B 33/14	0071
A 01N 57/00	0081	C 07C 229/00,		A 23L 1/524	0075	F 16F 7/00,	
B 01D 53/28	0088	A 61K 31/195	0094	C 10M 101/04	0073	B 16G 11/00,	
B 24D 17/00	0079	C 07C 335/04,		C10M		B 63B 21/20	0080
C 07C 229/00,		335/14	0084	(C 10M 119/02,		G 05B	0087
A 61K 31/195	0090	C 07C 335/04,		133/12, 137/14,		H 01J 31/50	0082
C 07C 229/00,		335/14	0085	107/00, 143:02,		H 03K 3/64	0086
A 61K 31/195	0091	C 07D 217/26	0083	143:06, 155:02)	0072		
C 07C 229/00,		C 07D 501/48,		C 10M, C 10N	0074		
A 61K 31/195	0092	A 61K 31/545	0077	E 21B	0070		

PATENT VERİLƏN İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədinin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədinin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədinin nömrəsi	Patentin nömrəsi
101/457P	2001 0061	99/001234	2001 0055	99/001358	2001 0059		
97/000906	2001 0051	99/001299	2001 0064	99/001396	2001 0063		
97/000916	2001 0057	99/001310	2001 0053	99/001397	2001 0050		
98/001106	2001 0065	99/001345	2001 0052	99/001436	2001 0062		
98/001126	2001 0056	99/001357	2001 0054	99/001564	2001 0058		
99/001217	2001 0060						

21.10.98
27.10.98

9-05, 7-06, 12-11,

24-12, 24-99

71 Kola-Kola Kompani, (US)

72 İsm S. Kolvin

73 P. Daffi III

71 Kola-Kola Kompani, (US)

72 Dəstəklər üçün konteyner.

73 Dəstəklər üçün konteyner
mühüm əlamətlərlə xa-
rakterizə olunur:

- konteynerin təyinatı: tutumların
daşınması üçün;

- konteynerə həlli: diblik, çəpər-
ləmələr və bəndlər şəklində uzunlu-
ğu və kəndən elementlər daxil
olmuş formaların, yaruslu;

- konteynerlərin və çəpərləmələrin
mərkəzi ilə əmələ gəlmiş gözlər
(kəsiklər) olması;

- konteynerin arakəsmələrin əllə tut-
ma üçün kəsiklər açılması;

74 Dəstəklər

- bu materialın bir təbəqədən ha-
zırlanması;

- çəpərləmələrin mərkəzi bölümlər
(diblik) üçün üçyaruslu və periferik
bəndlər üçün ikiyaruslu, əymələrdə
mərkəzi kəsiklər hazırlanması;

- çəpərləmələrin bütöv, ortasında
(mərkəzi) simmetrik lekal kəsikli
və yaruslı haşiyənin radius də-
yərləndirilməsi hazırlanması;

- çəpərləmələr arasında oval for-
ma üçün simmetrik elementlər şə-
klində bəndlər olması;

- konteynerin arakəsmənin bütün kon-
turu boyunca tillərdə rəvan radius
daşınma üçün
mərkəzi kəsiklər isə lekal şəklində
hazırlanması;

- konteynerin künc kəsikləri ilə düz
mərkəzi yerinə yetirilməsi.

21.10.98

27.10.98

(51) 4-02

(71) Banat Fırça və Plastik Sanayi
Anonim Şirkəti, (TR)

(72) Ahmet Temel Şenyuva
Önder Kaya

(73) Banat Fırça və Plastik Sanayi
Anonim Şirkəti, (TR)

(54) Diş fırçası.

(57) Diş fırçası aşağıdakı mühüm
əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- başlığın olması ilə;
- dəstəyin olması ilə;

fərqlidir:

- dəstəyin orta hissədəsindən aşağı-
ya doğru qabarıq hazırlanması ilə;
- planda dəstəyin yan tərəfinin baş-
lığa doğru 5° bucaq altında enlən-
məsi və başlığa keçən hissədə bo-
ğazlıq şəklində daralması ilə;
- boğazlıqdan başlığa keçiddə dəstə-
yin yan tərəflərinin qövs şəklində
olması ilə;

- dəstəyin uc və boğazlıqdan qabaq
hissələrində həm alt, həm də üst
üzündə diametri 1,2 mm olan çıxın-
tıların olması və onların arasında
«Banat» sözünün yazılması ilə;

- başlığın önündən başlayaraq fırça-
nın tam uzunluğunun üçdə birinə
bərabər məsafədə aşağıya doğru üç-
bucaqşəkilli çıxıntının olması ilə;

- dəstəyin alt və üst üzünün, həmçi-
nin boğazlıq hissədə 4 ədəd haşiyə-
nin kontrast tünd rəngdə olması ilə;
- başlığın yan tərəflərinin ön hissəyə
doğru getdikcə daralması ilə;

- başlığın boğazlıq hissəyə keçidin-
də yan tərəflərin qövs şəklində da-
ralması ilə;

- başlığın dəstəyə nisbətən 12° bu-
caq altında içəri istiqamətdə əyilmə-
si ilə.

(21) 98.0041

(22) 27.10.98

(51) 9-01

(71) PepsiKo, İnk. (US)

(72) Xassan Safadi
Aleks Qnann

(73) PepsiKo, İnk. (US)

(54) İçkilər üçün butulka.

(57) İçkilər üçün butulka aşağıdakı
mühüm əlamətlərlə xarakterizə olu-
nur:

- kompozisiya elementlərinin – göv-
də, çiyninlər və boğazlığın olması ilə.

fərqlidir:

- boğazlığın fiqurlu formada hazırlan-
ması ilə;

- çiyninlərin kəsik konus formasında
hazırlanması ilə;

- çiyninlərin ucu yaxınlığında maili,
spiralşəkilli əyilmiş qanovlarla de-
korasiya edilmiş həlqəvi zonanın
olması ilə;

- gövdənin yuxarı çox hissəsinin
çevrilmiş konus formasında və
aşağı az hissəsinin isə gövdəşəkilli
olaraq hazırlanması ilə;

- gövdənin yuxarı hissəsinin maili,
spiralşəkilli əyilmiş qanovlarla
dekorasiya edilməsi ilə.

(21) 98.0044

(22) 24.12.98

(51) 9-01

(71) PepsiKo, İnk. (US)

(72) Xassan Safadi
Aleks Qnann

Robert S. Meyer

(73) PepsiKo, İnk. (US)

(54) İçkilər üçün butulka.

(57) İçkilər üçün butulka aşağıdakı
mühüm əlamətlərlə xarakterizə olu-
nur:

- kompozisiya elementlərinin: göv-
də, çiyninliklər və boğazlığın olması
ilə.

fərqlidir:

- boğazlığın fiqurlu formada hazırlanması ilə;
- çiynliklərin kəşik konus formasında hazırlanması ilə;
- çiynliklərin yuxarı hissəsinin qeyri-bərabər kontura və kələ-kötür səthə malik olan dalğavari çıxıntıyla bəzədilməsi ilə;
- çiynliklərin gövdə ilə səlis birləşməsi ilə;
- çevrilmiş kəşik konus formalı yuxarı böyük hissədən və aşağı torabənzər hissədən ibarət olan gövdənin hazırlanması ilə;
- gövdənin yuxarı hissəsinin qeyri-bərabər kontura və kələ-kötür səthə malik olan spiralşəkilli geniş çıxıntıyla bəzədilməsi ilə.

- (21) 99.0045
(22) 08.04.99
(51) 9-01
(71) Parfyums Kristian Dior (FR)
(72) Van Der Strayten Xirve
(73) Parfyums Kristian Dior (FR)
(54) Flakon.

(57) Flakon aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- əsas kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: bir-birilə rəvan birləşən gövdə və qapaqla;

fərqlidir:

- keçlyə şəklində hazırlanması ilə;
- flakon gövdəsinin boğazının metal örtüklü hazırlanması ilə.

- (21) 98.0040
(22) 08.10.98
(51) 9-03
(71) Banat Fırça və Plastik Sənayi Anonim Şirkəti, (TR)
(72) Ahmet Temel Şenyuva Önder Kaya
(73) Banat Fırça və Plastik Sənayi Anonim Şirkəti, (TR)
(54) Dış vırçası üçün qutu.

(57) Dış fırçası üçün qutu aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- qutunun şəffaf plastmas materialdan hazırlanması ilə;
- qutunun bir üzü açıq düzbucaqlı paralelepiped formasında hazırlanması ilə;
- üst görünüşdə qutunun yan divarının bir ucunun pillə şəklində hazırlanması ilə;
- yan görünüşdə bu pillənin U şəkilli çəp kəsiklə asılqan formasında hazırlanması ilə;
- qutunun uzunluğunun üçdə bir hissəsində yarımürək formasında qeyri-simmetrik oyuğun olması ilə;
- qutunun içində fırçanın dəstəyini kəp saxlayan şəffaf rəngli yuvanın olması ilə.

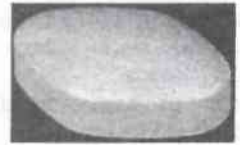

- (21) 98.0037
(22) 25.09.98
(51) 28-01

- (71) Pfizer Resörc end Development Kompani, N.V/S.A. (US)
(72) Robert Berrouz
(73) Pfizer Resörc end Development Kompani, N.V/S.A. (US)
(54) Əczaçılıq həbi.

(57) Əczaçılıq həbi aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- məmulatın simmetrik həcm şəklində hazırlanması ilə;
- ön, arxa və yan tərəflər boyunca sabit hündürlüyə malik olan və həbin perimetrinin çevrəsindən keçən mərkəzi zolağın olması ilə;
- həbin yuxarı və aşağı hissəsinin gümbəzşəkilli hazırlanması ilə;

fərqlidir:

- məmulatın planda küncələrin dəyirmilənmiş romb formasında işlənməsi ilə, belə ki, yan bucaqların dəyirmilənmə radiusu ön və arxa bucaqların dəyirmilənmə radiusundan azdır;
- yuxarı və aşağıya doğru həbin perimetri çevrəsindən keçən və zolağın səthinə perpendikulyar olan müstəvi səthdən əmələ gələn daxili çıxıntı zolağının olması ilə;
- həbin yuxarı və aşağı gümbəzşəkilli hissələri kiçik əyilmə radiusu ilə əyilmiş kənar sahədən olan zolağın səthinə perpendikulyar olan yuxarı və aşağı səthlərlə uyğun üfüqi müstəvilərlə birləşmişdir.

**SƏNAYE NÜMUNƏLƏRİ ÜZRƏ
İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ.**

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf
95.0012	3-01, 9-03, 9-05, 7-06, 12-11, 20-02, 24-99						
98.0037	28-01						
98.0039	4-02						
98.0040	9-03						
98.0041	9-01						
98.0044	9-01						
99.0045	9-01						

SİSTEMLİ GÖSTƏRİCİSİ

Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi	Sınıf	İddia sənədinin nömrəsi
3-01, 9-03, 9-05, 7-06, 12-11, 20-02, 24-99	95.0012						
4-02	98.0039						
9-01	98.0041						
9-01	98.0044						
9-01	99.0045						
9-03	98.0040						
28-01	98.0037						

FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

---

(21) U 2000 0002

(22) 01.03.2000

(51) A 42 B 3/00, 3/18, 3/20

(76) Rzayev Kamal Üsnəddinoviç
(AZ)

(54) Soyuqdan qoruyan tibbi şarf.

aşağıdan bağları olmaqla, baş geyiminin günlüyünün kənarlarına və ya qabaq kənarlarına və ya adi çoxişlə-nən başlığa birləşdirmək imkanına malik olmaqla və ya bağla çəkilib bağlanan başlığa taxılmaqla çıxarı-la bilən şəkildə yerinə yetirilmişdir.

(57) Faydalı model tibbi sahəsinə, xüsusən adamın sifətini həddən artıq soyumaqdan qoruyan qurğulara, tərtibatlara aiddir, yəni burun-udlaq, alın və qulaqları soyudan, şaxtadan və soyuqdəymədən qorumağa imkan yaradır.

Faydalı modelin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, təqdim edilən soyuqdan qoruyan tibbi şarf ancaq sifəti, alını, qulaqları və çənəni örtən ölçüdə düzbucaqlı formada və ya qabarıq oval və ya adamın sifətinin formasında olan maska şəklində elastik, şəffaf, rəngsiz, kifayət qədər sərt materialdan olan əsas detaldan və bant bağlamaq üçün əsas detalın yan tərəflərinin polietilen plynka və ya hər hansı bir digər nazik möhkəm material ilə hər biri əsas detalın enində və üçqat uzunluğunda olan uzatmalar şəklində və ya əsas detalın yan tərəflərinin uclarında və ortalarında olan deşiklərə bağlanmış iplər şəklində, bu zaman üst bağ rezin də ola bilər və ya düyməli və ya basma düyməli və ya «molniya» bəndli və ya «yapışqan» bəndli bağlardan ibarətdir. Əsas detal adamın sifətinin formasında olan maska şəklində yerinə yetirildiyi zaman, o, gözlər üçün iki balaca deşiyə malik olur.

Əsas detal-yığıma maska yerinə yetirilmənin digər variantında öz aralarında iplər və ya məftillər və ya çıxarılan halqalarla birləşən dörd hissədən, yəni burun-udlaq üçün aşağı hissə-qulaqlara qədər və qaşlar da daxil olmaqla alın qədər, qulaqlar üçün iki yan hissə və alın üçün yuxarı, yəni qaşlardan yuxarı hissədən ibarət olub, onların ayrı-ayrılıqda və bir yerdə lazımı məcmuda istifadəsi imkanına malikdir və ya yığıma maskadan burun-udlaq üçün aşağı hissə qulaqlardan asılan və aşağıdan əl ilə və ya şarfı saxlanan və ya qulaqdan asılmamaqla, ancaq əllə saxlanan burun-udlaq və çənəni örtməklə adamın sifətinin maskasının uyğun hissənin formasında və ya qabarıq oval formasında yerinə yetirə bilər.

Yerinə yetirilmənin sonrakı variantında maska yan tərəflərində

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЕ

Раздел А.

Удовлетворение жизненных потребностей человека.

А 01

(21) N N 99/001455

(22) 07.06.99

(51)⁷ А 01 С 23/00

(76) Бабаев Шахлар Махмуд оглы
Тагиев Асиф Дилян оглы
Курбанов Махал Шабан оглы
Меликов Ахмед Гулу оглы
(AZ)

(54) Устройство для регулирования нормы жидкости при непрерывной подаче.

(57) Изобретение относится к сельскохозяйственному машиностроению, в частности к устройствам для автоматического регулирования нормы жидкости при опрыскивании.

Для решения поставленной задачи в устройстве для регулирования нормы жидкости при непрерывной подачи, включающем насос, ёмкость для жидкости, шланг, задвижка, шибер задвижки, центральный регулятор, цепную передачу, П - образную соединительную деталь, а также приспособление для осевого перемещения и фиксации и винтовую пару, П - образная деталь кинематически связана с шибером задвижки, рейка имеет жесткую связь с П - образной деталью при этом реечная шестерня и червяк редукторов выполнены на одном валу, рычаг имеет кинематическую связь с рычагом, шарнирно установленным на шибере задвижки.

(21) N 99/001426

(22) 31.07.95

(51)⁷ А 01 N 25/00

(71) E.I. DU PONT DE NEMOURS & CO (US)

(72) Шавви Рендольф Тиней

(73) E.I. DU PONT DE NEMOURS & CO (US)

(54) Гербицидная композиция и способ борьбы с ростом нежелательной растительности.

(57) Данное изобретение касается гербицидных смесей метил - 2 - (((((4,6 - диметокси - 2 - пиримидинил) - амино) - карбонил) - амино) - сульфонил) - 6(трифторметил) - 3-пиримидинкарбоксилата и пригодных для сельского хозяйства смесей солей этого вещества с этил α ,2- дихлор - 5 - (4-(дифторметил)-4,5-дигидро - 3- метил - 5-окси-1Н-1,2,4,-триазол-1-ил) -4- фторфенилпропаноатом, гербицидных композиций с указанными смесями, и способа борьбы с ростом нежелательной растительности с использованием указанных композиций.

А 16

(21) N 99/001531

(22) 22.07.99

(51)⁷ А 16 В 5/05

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Мирсалимов Рамиз Мехти оглы

Ширинов Александр Владиславович

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ контроля степени сращения переломов костей конечностей.

(57) Изобретение относится к области травматологической медицинской техники и может быть использовано для контроля степени сращения переломов костей человека и отслеживания динамики процесса сращения переломов костей.

Задачей изобретения является разработка способа, позволяющего увеличить информативность и точность контроля степени сращения переломов костей конечностей за счет измерения удельного электрического сопротивления сфокусированному переменному току фиксированной частоты в различных точках вдоль конечности с переломом

и симметричной неповрежденной конечности.

Поставленная задача достигается предлагаемым способом, включающим измерение удельного электрического сопротивления на сфокусированном переменном токе фиксированной частоты в N-числе точек вдоль кости конечности с переломом и симметричной кости без перелома с последующим сравнением результатов измерения полученных величин на двух симметричных конечностях, и путем повторных во времени измерений удельных электрических сопротивлений наблюдают во времени динамику процесса сращения перелома кости.

Применение сфокусированного электрического тока фиксированной частоты и системы из N-числа электродов позволяет проводить измерение в строго ограниченных участках вдоль костей в различное время от момента перелома и тем самым повысить точность, достоверность и разрешающую способность измерений.

А 61

(21) N a2000 0115

(22) 28.04.2000

(51)⁷ А 61 В 5/026

(71) Азербайджанский Государственный Институт Усовершенствования Врачей. (AZ)

(72) Бабаев Фарид Фариз оглы

(73) Азербайджанский Государственный Институт Усовершенствования Врачей. (AZ)

(54) Способ определения скорости кровотока.

(57) Способ определения скорости кровотока заключается в том, что методом УЗ доплерографии при угле наклона α между продольной осью сосуда и ультразвуковым лучом производят коррекцию угла наклона датчика к продольной оси сосуда с точностью до 5^0 в интервале от 0^0 до 90^0 , определяют $\cos\alpha$ по таблице, затем определяют достоверную максимальную скорость кровотока по формуле:

$$V_{\text{дост}} = \frac{V_{\text{max}}}{\cos \alpha}$$

где: V_{max} – максимальная скорость кровотока, выдаваемая аппаратом;

α - угол наклона между осью сосуда и ультразвуковым лучом.

Таким образом, предложенный способ определения скорости кровотока позволяет корректировать показатели доплерограммы и определять достоверную максимальную скорость кровотока в сосудах при исследовании гемодинамики внутренней подвздошной артерии.

(21) N a2000 0119

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 B 10/00, 18/04

(76) Исмаилов Ильгар Кямал оглы (AZ)

(54) Устройство для биопсии.

(57) Устройство для биопсии состоит из привода, выполненного в виде двух оппозитных колец и рукоятки-кольца на нерабочем конце трубки.

Трубка выполнена в виде трусика, помещенного в изоляцию. На рабочем конце трубки размещены щетки-коагулятор. Трубка соединена с приводом посредством муфты, которая в свою очередь соединена через коннектор со штеккереми шнура генератора.

Преимуществом предложенного устройства является то, что проводится биопсия и коагуляция одновременно, что исключает возможное кровотечение.

(21) N a2000 0116

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 B 17/00

(71) Агаев Эльчин Камил оглы (AZ)

(72) Агаев Эльчин Камил оглы Джафаров Черкез Мамиш оглы

Юсубов Мохбадин Осман оглы

(73) Агаев Эльчин Камил оглы (AZ)

(54) Способ предупреждения не-

состоятельности анастомозов полых органов.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к хирургии.

Способ предупреждения несостоятельности швов кишечных анастомозов заключается в том, что после наложения анастомоза пролигируют дистальную часть одной из начальных ветвей краниальной брыжеечной артерии, в проксимальную часть которой вводят тонкий катетер. Затем этот катетер вместе с артерией берут на турникет, введенный через дополнительный катетер. Брюшную полость закрывают. Через 2-3 часа начинают длительную селективную инфузию через основной катетер лекарственным составом.

Через 7-8 дней удаляют основную катетер и для исключения кровотечения в брюшную полость удаляют дополнительный катетер вместе с турникетом через трое суток.

Применение предложенного способа предупреждения несостоятельности швов кишечных анастомозов позволит улучшить регенерацию кишечных анастомозов, наложенных на фоне хронической мезентеральной ишемии, перитонита и острой кишечной непроходимости. Кроме того, снизит процент смертности больных..

(21) N 99/001441

(22) 22.02.99

(51)⁷ A 61 B 17/56

(76) Самед-заде Расим Муса оглы Самед-заде Рустам Расим оглы (AZ)

(54) Устройство для внутрикостного остеосинтеза.

(57) Изобретение относится к области медицины, а именно к травматологии и ортопедии.

Сущность изобретения заключается в том, что предлагаемое устройство внутрикостного остеосинтеза, представляет собой серийно выпускаемый промышленностью, выполненный из нержавеющей стали, штифт, на который накручивается, неоднородная со штифом металлическая (титановая или танта-

ловая) проволока (разнородные металлы), что образует определенную разность потенциалов в организме человека, в соответствии с измерениями, получаемыми в БАТ организма.

Предлагаемое изобретение – устройство для стабильного внутрикостного остеосинтеза, ускоряет процесс сращения переломов длинных трубчатых костей, уменьшая при этом травматичность оперативного вмешательства, при малых материальных затратах.

(21) N a2000 0118

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 F 9/00

(76) Мустафаев Намик Назим оглы (AZ)

(54) Шпатель глазной и способ выбора метода экстракапсулярной экстракции катаракты.

(57) Шпатель глазной состоит из острия, изогнутого стержня и рукоятки. Острие выполнено плоским и имеет режущие края, и на нем нанесены 3 деления на равном друг от друга расстоянии. Длина острия 3 мм.

Плотность хрусталика определяют по степени внедрения острия шпателя глазного в материал хрусталика.

Применению предлагаемого устройства позволяет наиболее точно определять плотность ядра хрусталика непосредственно во время операции и выбирать метод экстракапсулярной экстракции катаракты в зависимости от степени плотности ядра хрусталика.

Кроме того, устройство отличается простотой использования; оно экономически выгодно, так как не требует использования дополнительного дорогостоящего оборудования.

(21) N a2000 0150

(22) 01.06.2000

(51)⁷ A 61 K 3/04

(76) Агаев Меджнун Ислам оглы Абдуллаев Надир Мамед оглы (AZ)

(54) Лечебная мастика.

(57) Изобретение относится к области медицины и может быть использовано для лечения хронических, инфекционных, ревматоидных полиартритов.

Лечебная мастика содержит бидистиллированную Сураханскую нефть с Ткип.80 - 140°C, чесночный сок, масло и загуститель при соотношении компонентов, мас. %:

Бидистиллированная сураханская нефть фр.с Ткип.80 - 140°C	37-46
10%-ный спиртовой раствор йода	3-4
Чесночный сок	0,07-0,1
Масло	1,5-2
Загуститель	остальное

В качестве масла может быть использовано жидкое растительное масло или масло яичного желтка, а в качестве загустителя используется мука, крахмал или измельченная белая репа.

Предложенная лечебная мастика обладает высоким терапевтическим эффектом.

(21) N 98/001027

(22) 03.12.97

(51)⁷ A 61 K 7/48

(76) Халилов Эльчин Нусрат оглы

Гаджиева Хумар Атиф кызы (AZ)

(54) Вещество, омолаживающее внешний вид кожи человека.

(57) Изобретение относится к области косметики и может быть применено для устранения дефектов кожи человека.

Изобретение решает задачу увеличения ассортимента веществ, омолаживающих внешний вид кожи человека.

Сущность изобретения заключается в применении цеолита как омолаживающего внешнего вид кожи человека вещества.

Цеолит являясь адсорбентом и активным ионно-обменником, впитывает в себя загрязнения кожи человека и при смывании уносит их с собой. Кроме того, цеолит обладая ярко выраженным кри-

сталлическим строением, соскабливает загрязнения с поверхности кожи, удаляет также омертвевший слой клеток эпидермиса, что приводит к сглаживанию морщин и стимулирует зарождение и рост клеток кожи человека. Эта придает коже человека омолаженный внешний вид.

(21) N 98/001086

(22) 16.05.97

(51)⁷ A 61 K 7/48

(76) Халилов Эльчин Нусрат оглы

Гаджиева Хумар Атиф кызы (AZ)

(54) Очищающее-отбеливающее кожу человека вещество.

(57) Изобретение относится к области косметики и может быть применено для очищения кожи человека от слоя омертвевших клеток эпидермиса (СОКЭ) и сальных протоков кожи (СПК), с сопутствующим отбеливающим эффектом.

Сущность изобретения – применение цеолита в качестве очищающее - отбеливающего кожу человека вещества.

Цеолит являясь адсорбентом и активным ионно-обменником, повышающим рН водного раствора, размягчает и являясь абразивно – шлифующим веществом удаляет с кожи СОКЭ. Частицы цеолита в воде, обладая повышенным рН взаимодействия с секрецией сальных желез, состоящих из сложных ненасыщенных жирных кислот, очищает СПК. В результате возникает отбеливающий кожу эффект.

(21) N a2000 0117

(22) 28.04.2000

(51)⁷ A 61 K 31/00

(76) Ибрагимов Фируз Шюкур оглы

Мехтиева Гюльнара Джаваншир кызы (AZ)

(54) Способ предупреждения побочных эффектов лазеротерапии ишемической болезни сердца.

(57) Больным со стенокардией I-IV функционального класса за 1-2 дня до начала лазеротерапии вводят эмоксипин в дозе 1 мг/кг в сутки внутримышечно и продолжают вводить в течении всего курса лазеротерапии ежедневно на фоне применения антиангинальных препаратов.

Применение эмоксипина позволяет исключить обострение в 95% при лечении больных с помощью ГНЛ и удлиняет сроки ремиссии заболевания.

(21) N a2000 0177

(22) 24.07.2000

(51)⁷ A 61 K 31/195

(71) Бабаев Эльхан Фикрет оглы (AZ)

(72) Бабаев Эльхан Фикрет оглы
Бабаев Теймур Асад оглы
Гасанов Фарман Ибрагим оглы
Рахманин Владимир Тимофеевич

Алиев Рафиг Яхья оглы
Аллахверанов Джейхун Адил оглы
Рахманин Алексей Владимирович

(73) Бабаев Эльхан Фикрет оглы (AZ)

(54) Применение метионина в качестве средства для репаративной регенерации кости в области общей хирургии, травматологии и ортопедии.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно общей хирургии, травматологии и ортопедии.

Сущность изобретения заключается в применении Метионина, в качестве средства для репаративной регенерации кости в области общей хирургии, травматологии и ортопедии.

Таким образом расширяется ассортимент препарата, для репаративной регенерации кости.

(21) N 99/001595

(22) 09.12.99

(51)⁷ A 61 K 31/195, 31/245

(76) Топчиева Шафика Анвар кызы (AZ)

(54) Антитоксин для нейтрализации токсического действия змеиного яда.

(57) Изобретение относится к области медицины, в частности к антитоксинам и может быть применен для нейтрализации и обезвреживания токсического действия змеиного яда в крови животных и людей, укушенных ядовитыми змеями.

Сущность настоящего изобретения – предложение антитоксина, содержащего 2 мл 5% или 10% раствора аммония хлорида и 2 мл 2%-го раствора новокаина для нейтрализации и обезвреживания токсического действия яда змеи; при этом 1 грамм порошка аммония хлорида растворяли в 200-кратном количестве 0,9% раствора хлорида натрия с последующей стерилизацией при температуре 100°C в продолжение 30 минут и смешивают с раствором новокаина.

(21) N 99/001596

(22) 09.12.99

(51)⁷ A 61 K 31/245, 33/025

(76) **Топчиева Шафика Анвар кызы (AZ)**

(54) Антитоксин для обезвреживания токсического действия змеиного яда.

(57) Изобретение относится к области медицины, а именно к антитоксинам и может применяться для обезвреживания токсического действия змеиного яда в крови людей, укушенных ядовитыми змеями.

Сущность настоящего изобретения - предлагается антитоксин, содержащий 2 мл 2%- или 5% растворов глутаминовой кислоты с 2 мл 2% раствором новокаина из расчета на 100 г массы тела для обезвреживания токсического действия змеиного яда: при этом 0,5 грамм порошка глутаминовой кислоты растворяли в 200 - кратном количестве горячей дистиллированной воды, стерилизовали при 100°C в продолжение 30 минут и смешивали с раствором новокаина.

Раздел В.

Различные технологические процессы.

В 01

(21) N 96/000758

(22) 11.12.95

(51)⁷ B 01 D 23/86

(71) **Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)**

(72) **Шабанов Алиммад Лятиф оглы**

Мухин Олег Сергеевич

Мамедов Чингиз Исрафил оглы

Рзаева Аида Гулу кызы

Нурмамедова Зохра Ахмед кызы

Наил Оз

(73) **Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)**

(54) **Способ очистки газовых выбросов от пахучих веществ.**

(57) Изобретение относится к области обезвреживания газовых выбросов от пахучих веществ на производствах пищевой промышленности, химической, нефтехимической и металлургической промышленности.

В предлагаемом способе очистку газовых выбросов от пахучих веществ проводят окислением в системе сопряжений электрохимической и химической реакции 0,5 - 1,5 М раствором хлоридов, бромидов, йодидов натрия и калия под действием постоянного тока напряжением 5 - 10 В и плотностью тока на электродах 2 - 3 А/ см² при температуре 30 - 50 ° С с одновременной регенерацией исходных солей.

Предложенный способ позволяет: на 97 - 100 % очистить газовые выбросы, содержащие 0,05 - 1,0 пахучих органических веществ; упростить технологию процесса очистки и утилизации газовых выбросов и пахучих веществ; снизить энергоемкость процесса; использовать менее дефицитные окислители; является экологически чистым.

(21) N a2000 0170

(22) 13.07.2000

(51)⁷ B 01 D 53/14

(71) **ГМП «Ингибитор» (AZ)**

(72) **Гумбатов Гасан Гашим оглы Абдулгасанов Аббас Зейнал-абдин оглы**

Мурсалова Минаханум Алиага кызы

Абдулгасанов Фаик Аббас оглы

(73) **ГМП «Ингибитор» (AZ)**

(54) **Абсорбент для осушки и очистки углеводородных газов.**

(57) Изобретение относится к области осушки и очистки газа при добыче, подготовке и транспортировке природных и нефтяных газов.

Предлагаемый абсорбент создан на основе водного раствора пропиленгликоля, моноэтаноламина и ПАВ типа "Алкан", взятых при следующих соотношениях, % масс:

Пропиленгликоль	- 70 - 75
Моноэтаноламин	- 15 - 20
ПАВ "Алкан"	- 0,1 - 0,3
Вода	- остальное

Указанный состав обеспечивает высокую степень осушки и очистки газов от паров воды (точка росы 36°C) и кислых компонентов до 99,9%.

(21) N a2000 0169

(22) 13.07.2000

(51)⁷ B 01 D 53/14

(71) **ГМП «Ингибитор» (AZ)**

(72) **Гумбатов Гасан Гашим оглы Абдулгасанов Аббас Зейнал-абдин оглы**

Мурсалова Минаханум Алиага кызы

Абдулгасанов Фаик Аббас оглы

(73) **ГМП «Ингибитор» (AZ)**

(54) **Композиция ингибитора для предотвращения гидратообразования и солеотложения углеводородных газов.**

(57) Изобретение относится к области предотвращения гидратообразования и солеотложения в нефтегазодобывающей промышленности при добыче, подготовке и

транспортировке природных и попутных газов.

Для предотвращения гидратообразования и солеотложения используется композиция ингибитора, созданная на основе водного раст-вора изопропилового спирта, хлористого кальция и поверхностно-активного вещества "АЛКАН" являющихся продуктами отечественной промышленности при следующем соотношении компонентов, в % масс.:

Изопропиловый спирт	- 20 - 30
Хлористый кальций	-20 - 28
ПАВ "АЛКАН"	- 0,1 - 0,8
Вода	- остальное

Указанная композиция при предложенных соотношениях компонентов обеспечивает снижение начала температуры гидратообразования до 55°C и предотвращение солеотложения в системе до 94%.

Композиция может быть использована в газовой и нефтяной промышленности в качестве ингибитора для предотвращения образования гидратов и солеотложения в системе.

- (21) N 99/001618
(22) 20.07.99
(51)⁷ В 01 D 53/16, С 10 К 1/14
(71) Басф Актиенгеселл Счафт (DE)
(72) Гросмани Кристоф
Хэнцель Карл-Хайнц
Коласс Дитер
Аспирон Норберт
(73) Басф Актиенгеселл Счафт (DE)
(54) Способ удаления кислых газовых компонентов из газов и абсорбент.

(57) Способ удаления кислых газовых компонентов из группы, включающей CO₂, H₂S, COS, CS₂ и меркаптаны, из газов, при котором на стадии абсорбции неочищенный газ, богатый кислым газовыми компонентами, приводят в контакт с абсорбентом и при этом получают чистый газ с малым содержанием кислых газовых компонентов и абсорбент, загрязненный кислыми газовыми компонентами, причем в качестве абсорбента используют смесь, которая включает:

а) в качестве компонента А от 0,1 до 50 вес.% одного или нескольких моно-или бициклических азотистых гетероциклов с числом циклических атомов от 5 до 14 и с одним или двумя атомами азота в цикле, которые незамещены и/или замещены однократно или многократно у углерода ОН-группой, (C₁- C₂) - алкилом и/или (C₁-C₃) - алкилом и/или (C₁-C₃) - гидроксипропанолом,

б) в качестве компонента Б от 1 до 60 вес.% одноатомного и/или многоатомного спирта,

в) в качестве компонента В от 0 до 60вес.% алифатического аминспирта,

г) в качестве компонента Г от 0 до 98,9 вес.% воды,

д) в качестве компонента Д от 0 до 35 вес.% K₂CO₃,
причем сумма компонентов А, Б, В, Г и Д составляет 100 вес.%.

- (21) N 99/001534
(22) 09.09.99
(51)⁷ В 01 D 53/28
(71) АЗНИПИнефть «Гипроморнефтегаз» (AZ)
(72) Гумбатов Гасан Гашим оглы
Асадов Надир Бабахан оглы
Керимов Керим Сеидрза оглы
Поладов Алисахиб Рза оглы
Алиев Кадыр Паша оглы
(73) АЗНИПИнефть «Гипроморнефтегаз» (AZ)
(54) Композиция для предотвращения гидратообразования газов.

(57) Изобретение относится к области подготовки к транспортировке природных и попутных газов и может быть использовано для предотвращения гидрообразования углеводородных газов.

Сущностью изобретения является то, что композиция для предотвращения гидратообразования углеводородных газов на основе водного раствора изопропилового спирта дополнительно содержит легкую нефть или смесь нефти с конденсатом при следующем процентном соотношении компонентов, мас. %:

Легкая нефть или смесь нефти

с конденсатом - 65 -70
Изопропиловый спирт - 25-30
Вода - остальное

Благодаря предложенному решению повышается эффективность композиции для предотвращения гидратообразования газов и ее удешевление.

- (21) N 99/001619
(22) 11.06.98
(51)⁷ В 01 D 53/36
(76) Миргаванов Тофик Новруз
Кули оглы (AZ)
(54) Способ очистки смеси газов от оксидов азота.

(57) Изобретение относится к процессам очистки отходящих газов от оксидов азота и может найти свое применение для каталитической очистки выхлопных газов нефтеперерабатывающей, нефтехимической и химической промышленности, а также автотранспорта.

Сущность изобретения заключается в том, что в предложенном способе очистки смеси газов, содержащем оксиды азота, оксид углерода, в присутствии диоксида серы, и/или водяного пара, и/или кислорода, включающем их превращение в азот и диоксид углерода в присутствии Ni-Cr-оксидного катализатора при повышенной температуре, процесс ведут при температуре 250-500°C с объемной скоростью газа 10000-50000ч⁻¹ на оксидном Ni-Cr-Fe катализаторе.

Данный способ позволяет обеспечить 95-99% очистку смеси газов от оксидов азота.

В 03

- (21) N a2000 0148
(22) 30.05.2000
(51)⁷ В 03 С 7/02
(76) Гасанов Джаир Нури оглы
Гасанов Эльман Афрад оглы (AZ)
(54) Сепаратор с радиочастотным электромагнитным полем.

(57) Изобретение относится к технике разделения сыпучих материа-

лов с помощью электрических и магнитных полей.

Основной задачей на решение которой направлено заявляемое изобретение, является увеличение эффективности разделения дисперсных материалов на отдельные фракции за счет увеличения скорости перемещения и дальности полета потока частиц.

Предлагаемое техническое решение содержит устройство для увеличения скорости перемещения и дальности полета потока частиц, состоит из электрической обмотки, надетый на изолированный полый цилиндр, с прорезью на конце по образующей и плавно переходящие к параллельным пластинам.

(21) N a2000 0147

(22) 30.05.2000

(51)⁷ В 03 С 7/02, 7/12

(76) Гасанов Джаир Нури оглы
Агаларов Тогрул Искендер
оглы (AZ)

(54) Магнитно-электронный сепаратор.

(57) Изобретение относится к обогащению полезных ископаемых в горно-рудной промышленности и может быть использовано в сельскохозяйственном производстве и других областях промышленности.

Основной задачей изобретения, является повышение эффективности процесса сепарации сыпучих материалов, содержащие металлические и неметаллические материалы, путем одновременного воздействия на них вращающихся магнитных полей, вращающихся электрических полей коронного разряда и вращающихся воздушных потоков.

Предлагаемое техническое решение содержит постоянные магниты (электромагниты), изолированы изоляционным материалом от вала, на северных полюсах которых размещены коронирующие электроды в виде скобы – пластины.

В 23

(21) N 99/001633

(22) 02.12.99

(51)⁷ В 23 К 35/28

(76) Исмаилов Закир Ислам оглы
Бабанлы Мамед Баба оглы
Эйнуллаев Ариф Вагаб оглы
Аллазов Махмуд Рустам оглы

Аббасова Рена Фирудин кызы

Рустамова Фатима Идрис кызы

Садыгов Фуад Микаил оглы

Ильясов Теймур Мамед оглы (AZ)

(54) Серебросодержащий припой.

(57) Настоящее изобретение относится к области неорганической химии, а именно, к серебросодержащему припою, аналоги которого широко используются в цветной металлургии, в частности, при пайке деталей из меди, медных сплавов и нержавеющей стали, например, в производстве холодильников и компрессоров.

Серебросодержащий припой, содержащий серебро, медь, цинк, кадмий, бор отличается тем, что в состав припоя введены дополнительно никель, марганец, цирконий и соотношение ингредиентов составляет: (масс. %)

Серебро	- 30 ± 0,5
Кадмий	- 12 ± 0,5
Цинк	- 29 ± 0,5
Бор	- 0,003 ± 0,002
Никель	- 3 ± 0,5
Марганец	- 2 ± 0,5
Цирконий	- 0,8 ± 0,5
Медь	- остальное

В 24

(21) N a2000 0016

(22) 02.02.2000

(51)⁷ В 24 D 17/00

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Абасов Вагиф Абас оглы
Баширов Расим Джавад оглы

(73) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(54) Устройство для ультразвукового точения и резки металлов.

(57) Изобретение относится к области машиностроения и конструкциям резцов металлорежущих станков и, в частности, может быть использовано для ультразвуковой резки и обработки металлов на металлорежущих станках.

Задачей изобретения является повышение эффективности процесса резки и точения, а также точности обработки поверхности деталей.

Выполнение конструкции резца, закрепленного в резцедержателе, выполняющем одновременно функцию резца и функцию усилителя механических колебаний первой ступени концентратора, позволяет обеспечить эффективность процесса резки, а также повысить точность обработки поверхности деталей.

Эффективность резки и точение повышается за счет создания упругих стоящих волн в ультразвуковом диапазоне частот непосредственно на рабочем конце режущего инструмента, влияющего на физико-механические свойства металлов в процессе резки.

Повышение точности обработки поверхности деталей обеспечивается возможностью плавного регулирования подачи режущего инструмента от долей микрона до нескольких мкм относительно поверхности обрабатываемой детали путем плавности регулирования частоты и амплитуды питающего напряжения пьезоэлектрического излучателя.

Точность также повышается за счет датчика положения режущего инструмента, цепью обратной связи отслеживающего изменение параметров резки и обработки путем воздействия на управляющий вход генератора переменной частоты.

В 65

(21) N a 2000 0122

(22) 28.04.2000

(51)⁷ В 65 С 51/04

(71) Багиров Октай Тахмасиб оглы (AZ)

- (72) Багиров Октай Тахмасиб оглы
Мурсалова Минаханым
Алиага кызы
Мамедов Назим Гасан оглы
Мамедов Кямил Гудрат оглы
Велиева Айгюн Азер кызы
Юсифов Рауф Алиусиф оглы
Салаватова Рабия Шарафатдин кызы
Манафов Исмаил Лятиф оглы
Гасанов Рамиз Алиш оглы
- (73) Багиров Октай Тахмасиб оглы (AZ)
- (54) Способ доставки реагента к месту осложнений в трубопроводе.

(57) Изобретение относится к области добычи и транспорта нефти и газа, а именно к превентивным способам предупреждения и ликвидации осложнений, связанных с выносом скопившихся в рельефных участках трубопроводов и в призабойной зоне газовых и газоконденсатных скважин жидкости, очистки трубопроводов от асфальтено-смолистых и парафинистых отложений и гидратных образований непосредственно в местах их интенсивного скопления и образования.

Для решения поставленной задачи в способе, включающем ввод реагента, заключенного в специальную желатиновую капсулу, посредством подачи капсулы из бункера, установленного на байпасной линии, в скважину или рельефный трубопровод, транспортировку потоком жидкости и газа в трубах, доставку многокомпонентного реагента осуществляет в многосекционных капсулах, начиненных жидкими или твердыми реагентами.

Раздел С.

Химия и металлургия.

С 01

- (21) N 99/001443
(22) 20.04.99

- (51)⁷ С 01 В 25/45, 33/26
(71) НОРСК ХЮДРО АСА (NO)

(72) Венделбо Руне
Акпориае Дункан
Андерсен Анне
Дал Ивар Мартин
Мостад Хелле Брит
Фуглеруд Терье
Квисле Стейнар

- (73) НОРСК ХЮДРО АСА (NO)

(54) Микропористая кристаллическая силико-алюмино-фосфатная композиция, каталитический материал, включающий такую композицию и его использование для получения олефинов из метанола.

(57) Изобретение относится к микропористым кристаллическим силико-алюмино-фосфатным (SAPO) композициям, каталитическим материалам, включающим такую композицию, и использованию этих материалов для получения олефинов из метанола. Катализаторы включают силико-алюмино-фосфатные материалы, имеющие композицию смешанной фазы АЕ1/СНА. Катализаторы по изобретению имеют больший срок службы в сравнении с катализаторами предшествующего уровня техники.

- (21) N a2000 0138
(22) 23.05.2000
(51)⁷С 01 D 3/06, 3/22

(76) Абдуллаев Надир Мамед оглы
Агаев Меджнун Ислам оглы (AZ)

(54) Способ получения кристаллического хлорида натрия.

(57) Изобретение относится к способам получения кристаллической соли из рассола путем поверхностного испарения и может быть использовано в медицине.

Предлагается способ получения кристаллического хлорида натрия из рассола испарением воды путем подачи воздуха через сопло под давлением 0,5 кПа на поверхность рассола постоянной струей, горизонтально направленной с высотой 0,001 м от поверхности.

Сбор кристаллов осуществляется непрерывно в кристаллизаторе, расположенным в рассоле ближе к его поверхности.

Содержание хлорида натрия составляет не менее 99,9% и эффективно может быть использован в медицине.

С 02

- (21) N a2000 0093
(22) 20.04.2000
(51)⁷С 02 F 1/42

(76) Фейзиев Гасан Кулу оглы
Джалилов Мардан Фарадж оглы
Кулиев Али Мамед оглы
Фейзиев Ильгар Гасан оглы
Фейзиева Гюльнар Гасан кызы
Кулиев Вугар Али оглы (AZ)

(54) Способ регенерации слабо-и среднеосновных анионитов.

(57) Изобретение относится к области водоподготовки в теплоэнергетической, химической и нефтехимической промышленности.

Задачей изобретения является повышение рабочих обменных ёмкостей слабо- и среднеосновных анионитов и сокращение количества сточных вод до минимума, в процессе их регенерации стехиометрическим количеством щелочи.

Указанное достигается пропуском через анионит, перед пропуском через него свежего раствора щелочи, отработанного раствора щелочи от предыдущей регенерации, со скоростью фильтрования 5-10м/ч, в количестве 2-6 м³/м³ относительно объема анионита до выхода через него щелочности 20-30 мг-экв/л.

- (21) N 99/001237
(22) 03.12.98
(51)⁷ С 02 F 1/50, С 23 F 11/14,
E 21 B 41/02

(71) Институт Нефте-Химических Процессов АН Азербайджана (AZ)

(72) Аббасов Вагиф Магеррам оглы

Самедов Атамали Меджид оглы

Магеррамов Расим Сархан оглы

Абдуллаев Эльмар Шахмар оглы

Мурсалов Низами Ибрагим оглы

Назаров Играр Гейрат оглы

(73) Институт Нефте-Химических Процессов АН Азербайджана (AZ)

(54) Состав для подавления роста сульфатвосстанавливающих бактерий и предотвращения сероводородной коррозии и способ его получения.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности использованию состава подавляющего рост сульфатвосстанавливающих бактерий (СВБ) в заводняемых нефтяных пластах и для защиты нефтяного оборудования от сероводородной коррозии, а также способа его получения.

Предложен состав для подавления роста СВБ и предотвращения сероводородной коррозии, содержащий α -аминоспирты и α -диамины фракции C_8-C_{20} , причем состав дополнительно содержит нитропродукты α -олефиновых углеводородов фр. C_8-C_{20} от продуктов переработки нефти при следующем соотношении компонентов, % масс:

α -аминоспирты фр. C_8-C_{20} 40-60

α -диамины фр. C_8-C_{20} 4,4-6,7

нитропродукты

α -олефиновых

углеводородов фр. C_8-C_{20}

от продуктов переработки

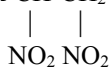
нефти -остальное

При этом в качестве нитропродуктов используют смеси α -нитроспиртов формулы

и динитроалканов формулы

$R-CH-CH_2$, где R алкил C_6-C_{12}

Соотношение смеси нитроспиртов и динитроалканов составляет (7-9) : (1-1,5), соответственно.

Предложен способ получения состава для подавления роста СВБ и предотвращения сероводородной коррозии, включающий нитрование α -олефиновых углеводородов при повышенной температуре азотной кислотой в присутствии инициатора NaNO_2 и последующего гидрирования на никельсодержащем катализаторе в присутствии карставерителя при повышенной температуре и давлении, причем нитрованию подвергают α -олефиновые углеводороды фр. C_8-C_{20} от продуктов переработки нефти при соотношении нитрующего агента 1:2, при температуре 60-65°C, часть полученного при этом нитропродукта отделяют, а оставшуюся часть нитропродукта направляют на гидрирование и полученный при этом гидрогенизат затем компаундируют с отделенным ранее нитропродуктом при соотношении (60-40) и (40-60) % масс, соответственно.

При этом, гидрирование проводят на катализаторе Ni-Рения и температура составляет 100-120°C и давлении 50-60 атм.

В предложенном способе продукт гидрогенизатора содержит 90% α -аминоспирта и 10% α -диамина фр. C_8-C_{20} .

Предлагаемый состав при концентрации 10-15 мг/л полностью подавляет рост СВБ и 97,5-99% предотвращает сероводородную коррозию.

(21) N 99/001375

(22) 27.04.99

(51)⁷ C 02 F 1/50, E 21 B 43/22

(71) Институт Нефте-Химических Процессов АН Азербайджана (AZ)

(72) Аббасов Вагиф Магеррам оглы

Абдуллаев Эльмар Шахмар оглы

Самедов Атамали Меджид оглы

Магеррамов Расим Сархан оглы

Гурбанов Ильгар Халил оглы

Исмайлов Тейюб Аллахверди оглы

Мурсалов Низами Ибрагим оглы

Назаров Играр Гейрат оглы
(73) Институт Нефте-Химических Процессов АН Азербайджана (AZ)

(54) Состав для предотвращения роста сульфатвосстанавливающих бактерий и кислотной коррозии.

(57) Изобретение относится к области защиты металлов от коррозии, в частности, к защите от микробиологической и кислотной коррозии нефтяного оборудования.

Предложен состав, содержащий уротропин, органическое азотсодержащее соединение-карбамид, воду и нейтрализованный продукт очистки фракции 180-350°C нефтяных углеводородов при следующем содержании компонентов, мас. %:

Уротропин 0,5-1,5

Органическое

азотсодержащее

соединение-карбамид 0,5-2,0

Нейтрализованный продукт

очистки фракции

180-350°C нефтяных

углеводородов 23,0-27,5

Вода

остальное

Предлагаемый состав при концентрации 50мг/л полностью подавляет рост сульфатвосстанавливающих бактерий и имеет степень защиты от кислотной коррозии 85-98,5% в зависимости от коррозионной агрессивности обрабатываемой среды.

C 05

(21) N 99/001569

(22) 23.09.99

(51)⁷ C 05 B 11/01

(76) Магеррамов Вагиф Али оглы (AZ)

(54) Регулятор.

(57) Изобретение относится к пропорционально-интегрально-дифференцирующим (ПИД) регуляторам и может найти применение при автоматическом регулировании техническими процессами.

Задачей изобретения является повышение надежности работы за

счет упрощения схмотехнического решения (конструкции) регулятора.

Поставленная задача решается тем, что в регуляторе содержащий последовательно соединенные измеритель отклонения регулируемой величины, усилитель, пропорциональный блок, измеритель скорости отклонения регулируемой величины и измеритель ускорения отклонения регулируемой величины, первый, второй и третий ключи, суммирующий блок, сервомотор, причем пропорциональный блок и измеритель скорости отклонения регулируемой величины входом соединен с выходом усилителя, а выходами с соответствующими входами суммирующего блока, входом подключенного к выходу сервомотора, измеритель скорости отклонения регулируемой величины выполнен в виде дифференциатора, который содержит последовательно соединенные ПД-блок и блок сравнения, инверсным входом подключенный к входу ПД-блока, выходы пропорционального блока, измерителя скорости отклонения регулируемой величины и измерителя ускорения отклонения регулируемой величины подключены к соответствующим входам суммирующего блока через соответствующие ключи, ПД-блок содержит инверсное апериодическое звено, первый и второй сумматоры, причем согласно изобретению, функцию измерителя ускорения отклонения регулируемой величины выполняет измеритель скорости отклонения регулируемой величины и последовательно соединенный с ним дифференциатор, для чего вход дифференциатора соединен с выходом измерителя скорости отклонения регулируемой величины, а выход подключен к соответствующему входу суммирующего блока через соответствующий ключ.

C 07

(21) N 99/001620

(22) 22.06.99

(51)⁷ C 07 C 1/04

(71) АДЖИП ПЕТРОЛИ С.п.А (ИТ)

ИНСТИТЮ ФРАНСЭ ДЮ ПЕТРОЛ (FR)

(72) Клеричи Габриэле

Винченцо Пиколло

Белмонте Джузеппе

Брутен Пол

Юг Франсуа

(73) АДЖИП ПЕТРОЛИ С.п.А (ИТ)

ИНСТИТЮ ФРАНСЭ ДЮ ПЕТРОЛ (FR)

(54) Способ получения углеводородов из синтез-газа.

(57) Способ получения углеводородов из синтез-газа, который включает:

а) непрерывную подачу в реактор синтеза Фишера-Тропша, содержащего катализатор на основе нанесенного кобальта, синтез-газа, по существу состоящего из водорода и монооксида углерода, с мольным отношением H_2/CO в интервале от 1 до 3;

б) непрерывный отвод из реактора жидкой углеводородной фазы, содержащей катализатор, в виде суспензии;

с) подачу суспензии в реактор гидрокрекинга, работающий при температуре в интервале от 200 до 500°C;

д) отвод паровой фазы сверху реактора гидрокрекинга и снизу – суспензии, содержащей более тяжелые продукты, которые рециркулируют в реактор Фишера-Тропша;

е) охлаждение и конденсацию паровой фазы.

(21) N 98/001039

(22) 26.08.97

(51)⁷ C 07 C 11/08

(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(72) Нирлих Франц

Олбрих Пауль

Дросте Вильгельм

Мюллер Рихард

Тетш Вальтер

(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(54) Способ получения алкил-трет-бутиловых эфиров и ди-н-бутена.

(57) Изобретение относится к способу одновременного получения из

полевых бутанов алкил трет-бутилового эфира и ди-н-бутена. В соответствии с предлагаемым способом, дегидрируют исходное сырье, содержащего н-и изо-бутаны, далее проводят этерификацию продукта дегидрирования с выделением алкил-трет-бутилового эфира, отделяют остаточного газа от остатка от этерификации, проводят последующую олигомеризацию с выделением ди-н-бутена и три-н-бутена, осуществляют избирательное гидрирование или выделения алкил-трет-бутилового эфира и перед отделением остаточного газа от остатка от этерификации, при этом в качестве исходного сырья используют полевой бутан. Кроме того, в соответствии с предлагаемым способом, полевой бутан подвергают предварительному гидрированию и последующему разделению, при этом при необходимости количественное соотношение н-бутана и изо-бутана в подаваемой на дегидрирование смеси устанавливают с учетом желаемого количественного соотношения ди-н-бутена и алкил-трет-бутилового эфира.

(21) N 98/001040

(22) 26.08.97

(51)⁷ C 07 C 11/08

(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(72) Нирлих Франц

Олбрих Пауль

Дросте Вильгельм

Мюллер Рихард

Тетш Вальтер

(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)

(54) Способ получения бутеновых олигомеров.

(57) Изобретение относится к способу получения бутеновых олигомеров из полевых бутанов.

Задача изобретения является разработка управляемого способа получения бутеновых олигомеров с обеспечением возможности получения ди-н-бутена или ди-изо-бутена.

Поставленная задача решается тем, что сначала дегидрируют алканового сырья, а затем катализи-

чески олигомеризируют продукт дегидрирования и выделяют целовой продукт, перед каталической олигомеризацией осуществляют избирательное гидрирование и/или очистку молекулярным ситом в любой последовательности, при этом в качестве алканового сырья, подвергаемого дегидрированию, используют полевой бутан. Кроме того, в соответствии с предлагаемым изобретением, из продукта олигомеризации выделяют остаточный газ, который рециркулируют на дегидрирование, в случае необходимости, после предварительной очистки.

- (21) N 98/001046
(22) 25.09.97
(51)⁷C 07 C 11/08
(71) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)
(72) Нирлих Франц
Олбрих Пауль
Дросте Вильгельм
Мюллер Рихард
Тегш Вальтер
(73) Degussa-Hüls Aktiengesellschaft (DE)
(54) Способ получения алкил-трет-бутиловых эфиров и ди-н-бутена.

(57) Изобретение относится к способу совместного получения алкил-трет-бутилового эфира и ди-н-бутена из полевых бутанов. Предлагаемый способ включает дегидрирование бутанов, олигомеризацию получаемых при дегидрировании бутенов с выделением ди-н-бутена, обработку получаемых при дегидрировании бутенов перед олигомеризацией и этерификацию алконолом получаемых при дегидрировании бутенов с выделением алкил-трет-бутилового эфира, разделение перед дегидрированием используемого в качестве исходного сырья полевого бутана на н-бутан и изо-бутан, получаемые н-бутан и изо-бутан подвергают раздельному дегидрированию, олигомеризации подвергают продукт дегидрирования, содержащего н-бутен, обработку получаемых при дегидрировании бутенов перед олигомеризацией осуществляют путем

избирательного гидрирования и/или очистки молекулярным ситом, проводимых в любой последовательности, а этерификации подвергают продукт дегидрирования, содержащего изо-бутен. Кроме того, в соответствии с предлагаемым способом, перед разделением полевой бутан подвергают гидрированию, после разделения осуществляют изомерацию, предназначенную для установления количественного соотношения н-бутана в соответствии с желаемым количественным соотношением алкил-трет-бутилового эфира и ди-н-бутена.

- (21) N a2000 0175
(22) 24.07.2000
(51)⁷C 07 C 229/00, A 61 K 31/195
(71) Рахманин Владимир Тимофеевич (AZ)
(72) Бабаев Эльхан Фикрет
Рахманин Владимир Тимофеевич
Алиева Нахида Рафик кызы
Аллахверанов Джейхун
Адил оглы
Рахманин Алексей Владимирович
(73) Рахманин Владимир Тимофеевич (AZ)
(54) N - (β-цианозтил)-β-аминопропионовая кислота "REOR-02" проявляющей бактерицидную активность.

(57) Изобретение относится к области органической химии, в частности к природным аминокислотам, применяемым в качестве бактерицидного средства.

Сущность изобретения заключается в применение N-(β-цианозтил)-β-аминопропионовой кислоты "Reor-02" обладающей бактерицидную активность.

Таким образом расширяется ассортимент бактерицидных препаратов.

- (21) N a2000 0176
(22) 24.07.2000
(51)⁷C 07 C 229/00, A 61 K 31/195
(71) Рахманин Владимир Тимофеевич (AZ)

- (72) Рахманин Владимир Тимофеевич
Рахманин Алексей Владимирович
(73) Рахманин Владимир Тимофеевич (AZ)
(54) N-(γ-хлорпропил) - α-аминвалериановая кислота "VTR-3" проявляющая бактерицидную и биостимулирующую активность.

(57) Изобретение относится к области органической химии, в частности к природном аминокислотам, проявляющая бактерицидную и биостимулирующую активность.

Сущность изобретение заключается в применение N-(γ-хлорпропил)- α-аминвалериановая кислоты "VTR-3" обладающей бактерицидной и биостимулирующей активностью.

Таким образом расширяется ассортимент бактерицидных и биостимулирующих препаратов.

- (21) N 99/001462
(22) 21.05.98
(51)⁷C 07 D 401/12, A 01 N 43/40
(71) Американ Цианамид Компани (US)
(72) Томас Майер
Штефтан Шайблих
Хельмут Зигфрид Бальтрусшат
(73) Американ Цианамид Компани (US)
(54) 3,5-дифторпиридины, способ их получения и гербицидная композиция на основе 3,5-дифторпиридинов.

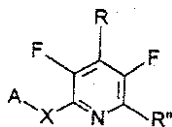
(57) Изобретение относится к области органического синтеза, в частности получению замещенных пиридинов, находящихся широкое применение в сельском хозяйстве.

Задача заключается в расширении ассортимента высоко избирательных и легко разлагаемых в почве гербицидов.

Задача решена тем, что в качестве гербицидов предложены 2-арилокси 6-арил-3,5 дифторпиридины, композиции на их основе и способ получения указанных соединений.

Предложенное соединение имеет формулу:

Новое соединение имеет высокую гербицидную активность по отношению таких культур как кукуруза, рис, и имеет широкий спектр действия против многих сорных растений.

- (21) N a2000 0005
(22) 19.01.2000
(51)⁷C 07 D 471/04, A 61 K 31/395
(71) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)
(72) Алиев Афиз Мамедрагим оглы
Ибрагимов Рашад Ибрагим оглы
Наджафова Рая Али кызы
(73) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)
(54) 4,6-диметил-2-(метоксикарбонилметил)-3-оксопирролинопиридин, проявляющим антикоагулянтную активность.

(57) Изобретение относится к химио-фармацевтической промышленности, а именно к биологически активным соединениям, проявляющим антикоагулянтную активность и может найти применение в медицине для профилактики и лечения тромбозов. Биологически активное вещество в соответствии с настоящим изобретением представляет собой новое производное пирролинопиридина.

Поставленная задача достигается 2,6-диметил-2-(метоксикарбонилметил)-3-оксопирролинопиридином, новым химическим соединением, проявляющим антикоагулянтную активность и который получается взаимодействием этилового эфира 2,6-диметил-4-хлорметилникотиновой кислоты с метиловым эфиром аминокуксусной кислоты в присутствии двукратного количества углекислого натрия в среде метанола или бензола при

температуре 55-60⁰C в течение 6 часов.

Соединение I является практически нетоксичным и превосходит по антикоагулянтной активности 4,6-диметил-2-(2¹-оксиэтил)-3-оксо-1,2-дигидропирроло[3,4c]-пиридин и гепарин, применяемый в медицинской практике.

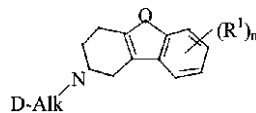
- (21) N 99/001510
(22) 11.10.99
(51)⁷C 07 D 491/04, 498/04, 513/04, A 61 K 31/435
(71) Янсен Фармасетика Н.В. (BE)
(72) Кеннис Людо Эдмонд Жозефин
Лав Кристофер Джон
Бишофф Франсуа Поль
(73) Янсен Фармасетика Н.В. (BE)
(54) Производные 1,2,3,4-тетрагидробензофуоро[3,2-C] пиридина.

(57) Изобретение относится к области синтеза органических соединений, используемых в фармацевтических средствах и способам их получения.

Задача заключалась в расширении ассортимента соединений, обладающих фармацевтическим действием и создания способа их получения.

Задача решена тем, что предложены соединения формулы 1, способ их получения и композиции на их основе.

Изобретение относится к соединениям формулы 1.

их N-оксидам, фармацевтически приемлемым солям присоединения и стереохимически изомерным формам, в которых каждый R¹ независимо представляет водород, галоген, C₁₋₆ алкил, нитро, гидроксид или C₁₋₄ алкилокси; Алк C₁₋₆ алкандиил; n равно 1 или 2; D представляет необязательно замещенный моно-, би-, или трициклический азотсодержащий гетеро-

цикл, обладающим антагонистической активностью в отношении центральных α₂-адренорецептов. Оно также относится к их изготовлению, композициям, их содержащим, их применению в качестве лекарственного средства.

Данные соединения и композиции на их основе эффективны в качестве фармацевтических препаратов широкого спектра действия.

- C 08
(21) N 99/001239
(22) 30.06.98
(51)⁷C 08 F 10/02, 4/24
(71) Шеврон Чемикал Компани ЛЛС (US)
(72) Жене Е.Келлум
Роберт Л.Батчелор
(73) Шеврон Чемикал Компани ЛЛС (US)
(54) Способ полимеризации олефинов.

(57) Настоящее изобретение относится к способу полимеризации, который заключается в том, что катализатор, замедлитель полимеризации, этилен и, возможно, сомономер олефина находятся в соприкосновении в условиях полимеризации, при этом катализатор состоит из оксида хрома, оксида титана и неорганического тугоплавкого оксида; замедлитель полимеризации выбирают из группы, включающей воду, спирты, альдегиды, кетоны, сложные эфиры, органические кислоты и их смеси. Этот способ особенно пригоден для полимеризации этиленовых смол, предназначенных для дутьевого формования.

- (21) N a2000 0110
(22) 27.04.2000
(51)⁷C 08 L 23/06
(71) НПО «ТЯТБИГ» при Государственном Комитете Науки и Техники (AZ)
(72) Кулиев Акиф Дарьях оглы
Гусейнова Малика Беюк-Ага кызы
Рзаев Хазаил Нураддин оглы

Гасанов Тофик Мустафа оглы

Асланов Гусаметтин Балоглан оглы

Курбанов Матлаб Магомед оглы

(73) НПО «ТЯТБИГ» при Государственном Комитете Науки и Техники (AZ)

(54) Полимерная композиция.

(57) Изобретение относится к полимерным композициям на основе полиэтилена и может быть использовано в качестве конструктивных материалов в машиностроении, нефтедобыче и т.д., в частности для изготовления различных литевых изделий.

Сущность изобретения в том, что полимерная композиция на основе полиэтилена низкой плотности, дополнительно содержит графит с аморфной сажей и кварц при следующем соотношении компонентов, %, масс.:

Полиэтилен низкой плотности (ПЭНП)	90,0 - 97,0
Графит	1,5 - 7,0
Аморфная сажа	0,5 - 7,0
Кварц (оксид кремния)	1,0 - 2,0

Полученная нами полимерная композиция, в отличие от прототипа, обладает эффективными антифрикционными особенностями, а также улучшенными механическими свойствами, расширяет ассортимент выпускаемых полимерных композиций и различных литевых изделий. Протектор, изготовленный из оптимального состава предлагаемой композиции успешно прошел испытания в промышленных условиях в нефтедобыче.

S 09

(21) N 99/001371

(22) 22.04.99

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Гумбатов Гасан Гашим оглы
Мурсалова Минаханым Али Ага кызы

Сулейманов Алекпер Багир оглы

Асадов Муса Фархад оглы

Асадов НаDIR Бабахан оглы

Абдулгасанов Аббас Зейнал-абдин оглы

Гаибов Аббас Бабакиши оглы

(73) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(54) Состав для предотвращения парафиноотложений в промысловом оборудовании.

(57) Изобретение относится к области защиты промыслового оборудования от парафиноотложений и может быть использовано в нефтяной и газовой промышленности.

Сущность изобретения заключается в использовании для защиты от парафиноотложений композиции из блок-сополимеров окисей алкиленов и анионоактивных веществ в водо-спиртрово-углеводородном растворителе.

Получение предлагаемого состава осуществляется механическим перемешиванием ингредиентов в емкости.

Преимуществом состава является возможность его использования как в безводных, так и в обводненных нефтях, а также высокая степень защиты органических отложений, низкий удельный расход реагента.

(21) N 99/001400

(22) 11.03.98

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) Государственное малое предприятие «Ингибитор» (AZ)

(72) Мурсалова Минаханум Алиага кызы

(73) Государственное малое предприятие «Ингибитор» (AZ)

(54) Состав для предотвращения асфальто-смоло-парафиновых отложений в промысловом оборудовании.

(57) Изобретение относится к области защиты промыслового оборудования от парафиноотложений, в частности, к составам для предотвращения асфальто-смоло-парафиновых отложений в нефтях.

Сущность и новизна изобретения состоит в использовании композиции ПАВ-2-ацилоокси-2,2-диокситриэтиламина с нефтяным сольвентом и спиртом метиловым

или изопропиловым при соотношениях, % масс:

2-ацилоокси-2,2-диокситриэтиламин	- 20 - 30
Спирт	- 15 - 20
Нефтяной сольвент	- остальное

Изобретение может быть использовано в нефтяной и газовой промышленности при добыче, подготовке и транспортировке нефти и парафинсодержащего газового конденсата.

Преимуществом состава является высокое защитное действие от органических отложений в тяжелых смолистых нефтях.

(21) N 99/001417

(22) 20.05.99

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

(71) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Мурсалова Минаханым Али Ага кызы

Асадов Муса Фархад оглы

Абдулгасанов Аббас Зейнал-абдин оглы

Алиева Афга Ильхам кызы

(73) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)

(54) Состав для удаления смолисто-асфальтеновых и парафиновых отложений.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности к области очистки нефтепроводов от отложений асфальтеновых, смолистых и парафиновых веществ и может быть использовано в системах добычи и транспорта нефти.

Сущность и новизна изобретения заключается в применении для удаления асфальтено-смолисто-парафиновых веществ состава, включающего нефтяной сольвент и поверхностно-активное вещество.

Преимуществом состава является его высокая очищающая способность от органических отложений при низких температурах.

(21) N 99/001541

(22) 11.05.99

(51)⁷C 09 K 3/00, E 21 B 37/06

- (71) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)
 (72) Гумбатов Гасан Гашим оглы
 Мурсалова Минаханым
 Алиага кызы
 Нуриев Нури Буняат оглы
 Асадов Муса Фархад оглы
 Абдулгасанов Аббас Зейнал-
 абдин оглы
 Ширин-заде Алчин Али
 Сафтар оглы
 Агабалаев Фируз Неймат
 оглы
 Шамилов Валех Мамед оглы
 (73) ГНИПИ «Гипроморнефтегаз» (AZ)
 (54) Способ эксплуатации фонтанных и компрессорных скважин.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано в системах добычи и транспортировки тяжелых высокосмолистых и парафинистых нефтей.

Сущность и новизна изобретения состоит в том, что в межтрубное пространство скважин закачивают смесь нефтяного сольвента и газоконденсата в следующем соотношении компонентов, масс.:

Нефтяной сольвент	- 10 - 30
Газоконденсат	- остальное

Получение предлагаемого состава осуществляется механическим перемешиванием ингредиентов в емкости.

Способ обеспечивает стабильный режим эксплуатации скважин, повышение дебита скважин, улучшение текучести тяжелых нефтей.

C 10

- (21) N 99/001559
 (22) 16.12.99
 (51)⁷C 10 G 21/16, 21/18
 (71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-
 медалиева АН Азербайджан-
 ской Республики (AZ)
 (72) Самедова Фазиля Ибрагим
 кызы
 Касумова Алия Мирза кызы
 Алиева Веджиг Мамедса-
 дых кызы

- (73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-
 медалиева АН Азербайджан-
 ской Республики (AZ)
 (54) Растворитель для селективной очистки и способ селективной очистки нефтяных фракций.

(57) Изобретение относится к области очистки нефтяных фракций, в частности, очистки масляных фракций избирательными растворителями.

Задача заключалась в том, чтобы расширить ассортимент существующих нетоксичных эффективных растворителей для селективной очистки, а также создать экономичный способ очистки нефтяных фракций.

Задача решена тем, что предложен растворитель для селективной очистки нефтяных фракций, содержащий фурфурол, причем он содержит также диоксан при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Фурфурол	40-70
Диоксан	30-60

Задача решена также тем, что предложен способ селективной очистки нефтяных фракций, включающий обработку сырья селективным растворителем на основе фурфуrolа с последующим отстаем и отделением образовавшихся фаз при повышенной температуре, причем обработку сырья проводят при температуре 75-84°C растворителем, состоящим из смеси фурфуrolа и диоксана при массовом соотношении растворителя к сырью (1,8-2,0):1.

Благодаря подобранному растворителю предлагаемый способ очистки нефтяных фракций экономичный, так как очистка осуществляется при температуре не выше 84°C; высокая селективность растворителя способствует снижению соотношения растворителя сырью и обуславливает высокий выход рафината (81,7-84,2%) на исходное сырье.

- (21) N 98/001187
 (22) 13.10.98
 (51)⁷C 10 G 33/04

- (71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-
 медалиева АН Азербайджан-
 ской Республики (AZ)
 (72) Аббасов Вагиф Магеррам ог-
 лы
 Самедов Атамали Меджид
 оглы
 Муганлинский Фаик Фуад
 оглы
 (73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-
 медалиева АН Азербайджан-
 ской Республики (AZ)
 (54) Способ деэмульсации нефти.

(57) Изобретение относится к области подготовки нефтей, в частности, для деэмульсации нефти.

Задача заключается в разработке эффективного способа деэмульсации нефти.

Для решения поставленной задачи предложен способ деэмульсации нефти включающий обработку четвертичными аммониевыми солями, дозированно подаваемых в массу сырой нефти при подогреве и перемешивании, отстой обработанной нефти и отделение образовавшейся при этом водной фазы, причем обработку проводят солями одно-и бизарядных хлорметилбензо-1,4-диоксанов, либо их смесью при соотношении (0,5-1):(1-0,5) соответственно взятых в количестве 10-100 г/т при времени контакта 1-1,5 часа и температуры 30-40°C.

Таким образом, предлагаемый способ позволяет эффективно проводить деэмульсации нефти при низком расходе реагентов.

- (21) N a2000 0061
 (22) 27.03.2000
 (51)⁷C 10 G 33/011

- (76) Гасанов Айдын Иншаллах
 оглы (AZ)
 (54) Реагент для обработки нефти и способ для обработки нефти.

(57) Изобретение относится к области подготовки сырой нефти к переработке, при этом подготовка нефти включает деэмульсацию,

обессоливание, удаление асфальто-смолистых веществ и механических примесей.

Задача заключалась в расширении ассортимента существующих реагентов для обработки нефти и расширении спектра их действия, а также создании эффективного способа обработки нефти.

Задача решена тем, что предложен реагент для обработки нефти, содержащий продукт окисэтилирования олигомера окиси пропилена с молекулярным весом 3500-7500, растворитель, а также полиэтиленалкиловый эфир насыщенных спиртов и депрессатор при содержании компонентов % мас.:

продукт окисэтилирования олигомера окиси пропилена с молекулярным весом 3500-7500	- 30-50
полиэтиленалкиловый эфир насыщенных спиртов	- 50 - 30
депрессатор	- 0,5- 1,0
растворитель	- остальное

Задача решена также тем, что предложен способ обработки нефти, включающий контактирование сырой нефти с реагентом, перемешивание, отстой и отделение очищенной нефти, причем нефть контактирует с реагентом вышеуказанного состава, взятым в количестве 30-160 г/т и подаваемым порционно.

Предложенное изобретение позволяет очищать тяжелые, сильно обводненные, загрязненные нефти с эффективностью до 99,5%.

(21) N 99/001536

(22) 16.12.99

(51)⁷C 10 G 73/38, 73/42

(71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Самедова Фазиля Ибрагим кызы
Гасанова Рейхан Зия кызы
Кадымалиева Наргиз Зирадин кызы

(73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Способ получения смазочного масла.

(57) Изобретение относится к области нефтепереработки, а именно к получению высокоиндексных низкозастывающих смазочных масел.

Задача заключается в том, чтобы упростить способ получения и повысить качество получаемого масла.

Задача решается тем, что способ получения смазочного масла из дистиллятной парафинистой нефти включает депарафинизацию и контактную очистку, причем депарафинированный дистиллят обрабатывают α - олефинами и присутствии кислотного катализатора при соотношении дистиллят: олефины 1÷0,9-1,1, температура 55-65°C.

В результате осуществления способа удается получить высокоиндексное (ИВ 94,5-110,9), низкозастывающее масло (Т застывания минус 42/минус 15°C) вязкостью 3,63-9,2 мм²/с при 100°C.

Выход масла составляет 47,3 – 51,7 % на дистиллят.

(21) N 99/001533

(22) 22.07.99

(51)⁷C 10 L 1/02

(71) ДЕН НОРСКЕ СТАТС ОЛЖЕСЕЛСКАП А.С ет ал (NO)

(72) Халмо Терже М.
Мартинсен Алф. С.
Хансен Роджер
Шанке Даг

(73) ДЕН НОРСКЕ СТАТС ОЛЖЕСЕЛСКАП А.С ет ал (NO)

(54) Способ и комплексная установка для получения синтетического топлива и электрической энергии.

(57) Настоящее изобретение касается способа получения синтетического топлива и выработки электрической энергии и комплексной установки, которую используют для этого. Часть получаемой энергии используют для тех операций, которых требуют определенные стадии указанного процесса, тогда

как оставшаяся часть используется во вне для других целей. Подогретый отработанный газ, поступающий из части установки, производящей электрическую энергию, подают на стадию предварительного нагрева природного газа. Последний используется как сырье для получения синтетического топлива.

(21) N a2000 0041

(22) 02.03.2000

(51)⁷C 10 M 105/60, 105/72

(71) Институт Химии Присадок им.А.М.Гулиева АН Азербайджана (AZ)

(72) Аллахвердиев Мирза Алекпер оглы
Фарзалиев Вагиф Меджид оглы

Магеррамов Абель Мамедали оглы

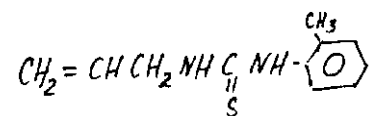
Ширинова Наджиба Ахмед кызы

Рзаева Ирада Али кызы
Джавадова Лейла Агаджавад кызы

(73) Институт Химии Присадок им.А.М.Гулиева АН Азербайджана (AZ)

(54) Антиокислительная присадка к нефтепродуктам.

(57) Изобретение относится к применению известного соединения, а именно I -аллил - 3(2'- метилфенил) тиокарбамида формулы:

в качестве антиокислительной присадки к нефтепродуктам. Задачей изобретения является повышение антиокислительной активности нефтепродуктов.

Поставленная задача достигается применением в качестве антиокислительной присадки к нефтепродуктам I -аллил - 3(2'- метилфенил)-тиокарбамида.

C 14

(21) N 99/001286
(22) 26.11.98
(51)⁷C 14 C 9/02

(71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Зейналов Бахадур Гасым оглы
Гаджиев Тофик Панах оглы
Алескерова Олмас Мурсал кызы

(73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Состав и способ для жирования натуральных кож.

(57) Изобретение относится к химическому способу обработки кожи в кожевенной промышленности, в частности к применению полученного состава для жирования натуральных кож.

В данном изобретении для жирования натуральных кож предложен состав, включающий веретенное масло, рыбий жир, также содержит активный жирующий компонент комплексное соединение моноэтаноламин нафтеновых кислот при следующем соотношении компонентов, % масс:

комплексное соединение моноэтаноламин нафтеновых кислот	50-60
веретенное масло	10-30
рыбий жир	20-30

В данном изобретении жирование натуральных кож проводится при температуре 60-80°C, в течении 1-1,5 часа составом, % масс.:

комплексное соединение моноэтаноламин нафтеновых кислот	50-60
веретенное масло	10-30
рыбий жир	20-30

при расходе 6-8% от массы строганных кож.

Таким образом, предлагаемый состав и способ жирования является перспективным в промышленном масштабе, обработка кож вы-

сокого качества отвечает современным требованиям.

C 23

(21) N a2000 0012
(22) 31.01.2000
(51)⁷C 23 F 11/10

(71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Аббасов Вагиф Магеррам оглы
Керимова Нанаханум Гаджи кызы
Магеррамов Расим Сархан оглы
Абдуллаев Эльмар Шахмар оглы

(73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Ма-медалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Консервационное масло.

(57) Изобретение относится к области защиты металлических поверхностей нефтеоборудования и механизмов от атмосферной коррозии.

Для решения поставленной задачи предложено консервационное масло, содержащее минеральное и азотсодержащее органическое соединение, причем им является 1-нитро-, 2-гидрооксигексан при следующем содержании компонентов, масс. %:

1-нитро-,2-гидрооксигексан - 5-10%
минеральное масло - остальное

Предложенное консервационное масло обладает антикоррозионными свойствами, слабым запахом и содержит недефицитные, дешевые компоненты.

(21) N a2000 0171
(22) 18.07.2000
(51)⁷C 23 F 11/12, 11/14, 11/16

(71) Институт Химии Присадок им.А.М.Гулиева АН Азербайджана (AZ)

(72) Садыхов Камил Исмаил оглы

Агаев Амирчобан Насир оглы
Велиева Саадат Мовсум кызы

Мурадова Фариди Мустафа кызы

Агаева Земфира Рза кызы
Зейналов Сабир Дадаш оглы
Кулалиев Икрам Джаннат-али оглы

(73) Институт Химии Присадок им.А.М.Гулиева АН Азербайджана (AZ)

(54) Способ получения ингибитора коррозии стали.

(57) Изобретение относится к области защиты металлов от коррозии и исполбзуется при защите стального оборудования в двухфазных средах электролит-углеводород, содержащих сероводород.

Задачей изобретения является повышение степени защиты стали от коррозии сероводородной среде.

Поставленная задача достигается разработкой нового способа получения ингибитора коррозии, путем взаимодействия сульфокислоты метилен-бис-монилфенола с диэтилентриамином.

Полученный ингибитор коррозии стали проявляет высокие ингибирующие свойства в сероводородной среде ($\eta=99,1\%$) при концентрации 500 мг/л и может быть использован для защиты стального оборудования нефтяных и газоконденсатных скважин.

C 25

(21) N 99/001420
(22) 29.07.99
(51)⁷C 25 C 3/06, 3/12

(71) Албрас Алюминио Брасильеро С.А (BR)

(72) Хосе Рикардо Дуарте де Карвальо
Эдуардо Баптиста Саркинелли

Дуеса Мария Брага Догнини
(73) Албрас Алюминио Брасильеро С.А (BR)

(54) Композиция анода для электрохимического производства первичного алюминия, способ изготовленная анода и

способ получения алюминия.

(57) Изобретение относится к области металлургии цветных металлов, а именно к электролитическому производству первичного алюминия, и может быть использовано как на алюминиевых заводах, так и на взаимосвязанных с ними анодных заводах.

Задачей настоящего изобретения является создание средства, позволяющего уменьшить ущерб окружающей среде, снизить загрязнения территории завода, устранить проблемы в морских портах при погрузочно - разгрузочных работах, исключить отрицательное воздействие на организм обслуживающего персонала без использования дорогостоящих систем газовой обработки и/или пылеудаляющих систем и ухудшения качественных свойств анода.

Указанная задача достигается тем, что в композицию анода, содержащую нефтяной кокс, обрезки концевые, вводят в качестве связующего агента сахарные вещества, такие как, мелисса сахарного тростника, желтый сахар, цельный сахар, твердый желтый, кристаллический, Демерера, ВХП, рафинированный сахар или подобное, как в чистом виде, так и с добавками на основе лития, фтора, алюминия, окиси алюминия, бора, серы или их смесей.

(21) N 99/001588

(22) 21.10.99

(51)⁷C 25 C 7/08

(71) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Гасанов Зохран Гасан оглы

(73) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Электролизер с ртутным катодом для извлечения галлия из промышленных алюминатных растворов.

(57) Изобретение относится к электролитическому способу получе-

ния металлов, в частности, для извлечения галлия из промышленных алюминатных растворов.

Задача изобретения – повышение выхода по току галлия из низкогаллийсодержащих промышленных алюминатных растворов, снижение расхода электроэнергии и потери катодной ртути.

В предложенном электролизере по всей поверхности катодного устройства вырезаны цилиндрические гнезда, нижняя часть которых выполнена в виде конусов. В гнезда ртуть поступает через капилляры диаметром 1,0 – 1,5 мм. Данная конструкция катода дает возможность повысить выход по току галлия до 5,8-6,5% (против 2,5-2,8% прототипа), а потери ртути снизить до 80-95 г на 1 г галлия (против 275г). Расход электроэнергии на 1 кг галлия 85 кВт-час (против 155 кВт-час 1 кг галлия).

Раздел Е.**Строительство, горное дело.**

E 02

(21) N a2000 0044

(22) 09.03.2000

(51)⁷E 02 B 15/04

(76) Алиев Расим Наджаф оглы
Алиев Кянан Расим оглы
(AZ)

(54) Способ сбора нефти и нефтепродуктов с поверхности почвы и водоёмов и устройство для его осуществления.

(57) Изобретение относится к области очистки механическими способами поверхности почвы и водоёмов от загрязнения нефтью и нефтепродуктами.

В предлагаемом способе, включающем забор водонефтяной смеси приемным элементом, подачу смеси через эжектор в накопительную емкость и отделение в накопительной емкости нефти и нефтепродуктов от воды, подачу смеси через эжектор в накопительную ёмкость осуществляется за

счет давления воздуха или природного и попутного газа.

Забор смеси регулируют изменением величины давления воздуха в эжекторе, которую создают в пределах 0,05-0,4 Мпа.

Устройство для осуществления способа состоит из компрессора для подачи воздуха, эжектора, соединенного с приемным элементом, накопительной емкости и соединительных шлангов. Приемный элемент выполнен в виде полый конусообразной емкости, сообщающийся с полостью эжектора, а эжектор выполнен в виде патрубка с отверстиями разных диаметров на обоих концах, причем диаметр отверстия для выпуска водонефтяной смеси в 4 раза больше диаметра отверстия подачи воздуха. Способ и устройство могут применены для эффективного экспортного сбора нефти и нефтепродуктов с поверхности почвы и водоемов на скалистых трудноступных и бухтовых участках побережья.

(21) N a2000 0109

(22) 27.04.2000

(51)⁷E 02 B 15/04

(76) Алиев Расим Наджаф оглы
Алиев Кянан Расим оглы
(AZ)

(54) Способ сбора нефти из действующих естественных грифонов и устройство для его осуществления.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности и охране окружающей среды, а именно к способу сбора нефти, выделяющейся из действующих естественных грифонов со дна моря.

Сущность изобретения заключается в том, что выделяющаяся из грифонов нефть не распространяется на поверхности воды, а накапливается в пространстве под установленной над грифоном воронкой. Забор накопившейся водонефтяной смеси осуществляется выталкиванием из воронки сопутствующим нефть газом в межтрубное пространство, а затем под давлением подаваемого воздуха или газа в ёмкость.

Способ осуществляется с помощью устройства для сбора нефти из действующих естественных грифонов, включающего емкость для сбора нефти, компрессора, и воронку, которая верхней узкой частью соединена с обсадными трубами, а к нижней широкой части прикреплены балласты. Емкость для сбора нефти и компрессор могут быть установлены на сооруженной эстакаде, на действующих эстакадах или на любом плавучем средстве.

Предлагаемые способ и устройство практически исключают распространение и загрязнение поверхности воды выходящей из естественных грифонов нефтью и могут быть использованы в труднодоступных скалистых участках моря.

(21) N 99/001560

(22) 16.12.99

(51)⁷E 04 F 15/00, C 09 G 1/00

(71) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Мамадалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Самедова Фазиля Ибрагим кызы

Касумова Алия Мирза кызы
Алиева Веджига Мамед-Садых кызы

(73) Институт Нефте-Химических Процессов им. Ю.Мамадалиева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Мастика для пола.

(57) Изобретение относится к области производства товаров бытовой химии, в частности, к составам, предназначенным для придания блеска и сохранения поверхности полов из различных материалов.

Задача заключалась в расширении ассортимента существующих мастик и создании экономичного эффективного состава.

Задача решена тем, что предложена мастика для пола, содержащая загуститель, растворитель и краситель, причем она в качестве загустителя, содержит отход производства-гач и полиизобутилен при следующем содержании компонентов, % масс:

Гач	28,31-33,04
Полиизобутилен	0,82-0,85
Краситель	0,1-0,2
Растворитель-бензин	до 100

Массовая доля нелетучих веществ в предложенной мастике составляет 40-41%, кроме того эта мастика обладает высокой полирующей способностью (19-21 ед.шкалы).

E 21

(21) N 99/001566

(22) 13.09.99

(51)⁷E 21 B, F 29/00

(71) Мамедов Камилль Гудрат оглы (AZ)

(72) Мамедов Камилль Гудрат оглы

Байрамов Эюб Мамадали оглы

Керимов Керим Сеид-рза оглы

Сарыев Садагат Кара оглы

Багиров Али Алисаттар оглы

Сеидов Мирджафар Мирали оглы

(73) Мамедов Камилль Гудрат оглы (AZ)

(54) Способ для промывки песчаных пробок скважин.

(57) Изобретение относится к области эксплуатации нефтяных скважин, в частности к промывкам песчаных пробок в скважинах.

Поставленная задача достигается тем, что предлагается состав для промывки песчаных пробок скважин, содержащих полиакриламид, гексарезерциновую смолу и коагулянт, который в качестве коагулянта содержит карбоксилметилцеллюлозу (КМЦ) при следующем соотношении компонентов, (масса %):

Полиакриламид	- 0,3 - 0,5
Гексарезерциновая	- 0,5 - 1,0
Карбоксилметилцеллюлоза	- 0,1 - 0,3
Вода	- остальные

Технико-экономические преимущества состава, заключаются в безопасности подготовки и применении его при промывке скважин с

полным выносом песка на дневную поверхность.

(21) N 99/001544

(22) 30.11.99

(51)⁷E 21 B 19/16

(76) Алиев Вагиф Иззет оглы (AZ)

(54) Гидравлический домкрат для извлечение прихваченного инструмента.

(57) Изобретение относится к бурению нефтяных и газовых скважин, а именно к устройствам предназначенным для извлечения прихваченных инструментов.

Задача предложенного изобретения заключается в упрощении конструкции, повышении надежности и расширении технических и технологических возможностей устройства.

Поставленная задача достигается тем, что в известном устройстве содержащим корпус, рубашку, переводник, запорный элемент, головку с центральной промывкой, корпус снабжен нижним переводником при помощи шлицевого соединения, поддерживаемым болтом, на верхней части рубашки смонтирован поршень, закрепленный нажимными гайками и посаженный на полый вал, на нижней части рубашки расположен сальник, закрепленный гайкой, а в качестве запорного элемента использован шар.

(21) N a2000 0018

(22) 08.02.2000

(51)⁷E 21 B 19/16

(71) Алиев Вагиф Иззет оглы (AZ)

(72) Алиев Вагиф Иззет оглы
Эфендиев Октай Ислам оглы

Рзаев Али Ислам оглы

Нуриев Нуру Биният оглы

(73) Алиев Вагиф Иззет оглы (AZ)

(54) Забойный регулятор расхода и давления STQ-300-7.

(57) Изобретение относится к эксплуатации нефтяных и газовых скважин.

Задача предполагаемого изобретения заключается в повышении надежности работы и расширении технологических возможностей устройства.

Поставленная задача достигается тем, что в известном забойном регуляторе расхода и давления, состоящим из корпуса, клапана, штока, штуцера, в корпусе установлен полый шток с возможностью осевого перемещения относительно корпуса, который под действием пружины упираясь на втулку, зажат гайками, не нижнем конце штока установлен подвижный штуцер, а не верхнем конце установлено центральное тело штуцера переменного сечения, основное тело штуцера переменного сечения установлено в узле перекрестного потока, состоящего из подвески и фонаря, а для соединения с колонной насосно-компрессорных труб, корпус соединен с переводниками, имеющими на своих конусах насосно-компрессорную резьбу, зазор между штоком и корпусом, а также место установки подвижного штуцера, центрального тела, и основного тела штуцера переменного сечения, герметизированы уплотнителями.

(21) N a2000 0029

(22) 17.02.2000

(51)⁷ E 21 B 33/13

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(72) Мамедов Рафик Гасан оглы Курбанов Рамиз Сейфулла оглы

Насруллаев Ибад Асад оглы
Абдулов Эльман Мустафа оглы
Ахмедов Бахрам Хантамир оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(54) Способ оборудования забоя скважины.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности, к разработке месторождений с режимом растворного газа и может быть применено для обеспечения эффективной работы скважин.

Задачей изобретения является обеспечение снижения темпе падения отбора нефти путем рационального использования пластовой энергии.

Поставленная задача решается тем, что в известном способе обораживания забоя скважины, включающий спуск эксплуатационной колонны с последующим вскрытием продуктивного пласта, вскрытие осуществляют с подошвы к кровле отдельными последовательными интервалами гидродинамически обоснованной длины в различные периоды эксплуатации скважины.

Технический результат от применения предлагаемого способа будет выражаться в предотвращении снижения пластового давления в верхних интервалах и вытеснении жидкости к скважине выделившимся газом в нижних интервалах.

Экономический эффект достигается за счет оптимального режима работы скважины, благодаря чему обеспечивается увеличение суммарного отбора нефти из каждой скважины. В 1999-м году за счет применения данного способа экономический эффект составил около 950 млн. ман.

(21) N 99/001565

(22) 07.12.99

(51)⁷ E 21 B 43/00

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(72) Камилов Мирнаги Ага Сеид оглы

Гасанов Тофик Мустафа оглы

Зейналов Сабир Дадаш оглы
Рза-заде Назим Абуталиб оглы

Курбанов Фамиль Мирзали оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проект-

ный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(54) Ингибитор парафиноотложений.

(57) Ингибитор относится к нефтяной промышленности, в частности к проблеме предупреждения отложений парафинов при добыче и транспортировании нефти.

Задачей изобретения является повышение эффективности ингибитора парафиноотложений, уменьшение удельного расхода и стоимости ингибитора.

Поставленная задача решается тем, что в известном ингибиторе парафиноотложений с активной основой и растворителем, в качестве активной основы используют композицию в составе диалкилдиметил аммоний хлорида (ДЛАХ) - 3-5% катаптина-2-5% и гаспиловой смолы 25-40%, а растворителя керосин- 50-55%

Положительный эффект от применения предложенного ингибитора парафиноотложений достигается увеличением межочистного периода работы скважины за счет снижения интенсивности парафиноотложений, снижением нормы дозировки, дешевой, доступностью, что приводит к решению поставленной задачи.

(21) N 99/001485

(22) 21.09.99

(51)⁷ E 21 B 43/22

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(72) Гурбанов Рамиз Сейфулла оглы

Гаджиев Фирудин Маммедали оглы

(73) Азербайджанский Научно-Исследовательский Проектный Институт Нефтяной Промышленности (AZ)

(54) Способ разработки нефтегазового пласта.

(57) Изобретение относится к горно-строительной и нефтяной промышленности, в частности к способам разработки нефтегазового пласта.

Задачей изобретения является повышение нефтеотдачи пласта путем увелечения пористости и улучшения проницаемости вмещающих отложений за счет изменения структуры глинистых минералов.

Поставленная задача решается тем, что в известном способе разработки нефтегазового пласта закачки в пласт химреагентов через нагнетательные скважины, в качестве химреагента используют подогретую до 70-80°C воду, обогащенную ионом калия.

Эффект от применения предложенного способа получается за счет увелечения притока нефти к скважинам в результате увелечения проницаемости.

(21) N a2000 0039

(22) 29.09.2000

(51)⁷E 21 B 47/00(76) Касымов Алигусейн Алимухтар оглы
Зейналов Гусейн Бендалы оглы

(54) Способ определения пластового давления при исследовании скважин.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, а именно, к способам определения пластового давления при исследовании скважин.

Сущность изобретения заключается в том, что при наличии некоторого расстояния от башмака фонтанных труб до середины фильтра, замер давления глубинным манометром производится в двух разных точках, расстояние между которыми 50-100 метров, значение забойного давления определяется по формуле:

$$P_{gd} = P_1 + \frac{h_1(P_1 - P_2)}{h}, \text{ МПа}$$

где

P₁ - показание манометра при нижнем положении, МПа;P₂ - показание манометра при верхнем положении, МПа;h₁ - вертикальное расстояние от середины фильтра до нижней точки, м;

h - вертикальное расстояние между нижней и верхней точкой, м

После чего строится график зависимости забойного давления от дебита скважин, затем экстраполируя полученную диаграмму до пересечения с осью давления определяют пластовое давление.

Раздел F.

Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.

F 25

(21) N 99/001461

(22) 05.08.99

(51)⁷F 25 J 3/02

(71) АББ Рендл Корпорейшн (US)

(72) Фоглайетта Джордж Хьюго

(73) АББ Рендл Корпорейшн (US)

(54) Способ получения сжиженного природного газа.

(57) Изобретение относится к области транспортировки и хранения сжиженного природного газа, и может быть использован в способах сжижения природного газа, в частности, с применением турбодетандерного цикла.

Задача изобретения заключается в создании эффективного и экономичного способа сжижения природного газа путем усиления механического охлаждающего эффекта.

В описании показан способ для получения сжиженного природного газа под давлением. Подаваемый поток вводят в теплообменный контакт с механическим охлаждающим циклом, чтобы охладить подаваемый поток до первой температуры охлаждения. По крайней мере порция подаваемого потока проходит через турбодетандерный цикл, чтобы обеспечить дополнительное охлаждение к механическому охлаждающему циклу, охлаждая таким образом подаваемый поток до второй, относительно более низкой, температуры охлаждения.

Раздел G.

Физика.

G 01

(21) N 98/001180

(22) 17.07.98

(51)⁷G 01 B 7/00

(76) Мамедов Фирудин Ибрагим оглы

Дадашева Рена Бахрам кызы

Гасанова Улькер Рагим кызы (AZ)

(54) Реостатный преобразователь линейных перемещений.

(57) Изобретение относится к измерительной технике и может быть использовано в системах автоматического контроля и регулирования движущихся объектов.

Задачей изобретения является обеспечение стабильности чувствительности и повышение точности по всему диапазону измеряемого перемещения.

Для решения поставленной задачи в предлагаемом реостатном преобразователе линейных перемещений, содержащем поворотное основание, установленный на нем цилиндрический каркас с обмоткой, имеющей плоский участок, параллельный плоскости основания, введены токоотводы с резисторами, соединенные в общей точке, а также два скользящих закороченных контакта, соединенных держателем и находящихся друг от друга на расстоянии длины одной секции и контактирующих с плоским участком обмотки.

(21) N 99/001538

(22) 27.12.99

(51)⁷G 01 F 1/00

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Салигов Самид Гадир оглы Фарзана Эльдар Надир оглы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ измерения расхода вещества.

(57) Изобретение относится к области измерения расхода потоков жидкостей и газов и может найти применение при создании расходомеров, обеспечивающих проведение контрольно-учетных операций вещества.

Задачей данного изобретения является увеличение точности измерения расхода вещества с переменной плотностью и вязкостью.

Согласно предлагаемому способу, осуществляют подачу вещества на стандартное сужающее устройство, измерение перепада давления на нем, периодически часть вещества из потока до стандартного сужающего устройства отводят через обводную трубку в поток вещества за ним и определяют перепады давления на двух сужающих устройствах, последовательно установленных в обводной трубке, в периоды отвода вещества через обводную трубку, причем относительные площади сужающих устройств в обводной трубке различны между собой, а коэффициенты расхода сужающих устройств в обводной трубке не постоянны и изменяются с изменением числа Рейнольдса, характеризующего поток в обводной трубке, и по измерениям перепада давления на сужающем устройстве в основном потоке и перепадов давления на сужающих устройствах в обводной трубке определяют вязкость, плотность и расход потока вещества.

(21) N 99/001555

(22) 09.09.99

(51)⁷G 01 F 1/00

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Мирсалимов Рамиз Мехти оглы

Салигов Самид Гадир оглы
Фарзане Эльдар Надир оглы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ измерения расхода вещества по перепаду давления.

(57) Изобретение относится к области измерения расхода потоков

жидкостей и газов и может найти применение при создании расходомеров.

Задачей данного изобретения является увеличение точности измерения расхода вещества с переменной плотностью.

Согласно предлагаемому способу, осуществляют подачу вещества на сужающее устройство, измерение перепада давления на нем, периодический отвод через капиллярную трубку части вещества из потока до сужающего устройства в поток вещества за ним и измерение перепада давления на сужающем устройстве в периоды отвода вещества, весь поток вещества направляют на дополнительное сужающее устройство, относительная площадь которого отлична от относительной площади основного сужающего устройства и измеряют перепад давления на дополнительном сужающем устройстве, и по измерениям перепадов давлений на основном и дополнительном сужающих устройствах определяют вязкость, плотность и расход потока вещества.

(21) N 99/001459

(22) 08.07.99

(51)⁷G 01 J 3/36, G 01 J 1/44

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Алиев Руфат Маммед оглы
Бекирова Лала Рустам кызы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Устройство для измерения коэффициента спектральной яркости наземных объектов.

(57) Изобретение относится к спектрометрии и может быть использовано при исследованиях методом дистанционного зондирования природных ресурсов Земли, охраны окружающей среды и в других областях науки и техники.

Предлагаемое устройство предназначено для измерения коэффициента спектральной яркости наземных объектов, и состоит из

оптического блока с двумя светофильтрами и одного фотопреобразователя, блока оптикоэлектронного преобразования и нормирования, состоящего из двух фотопреобразователей и трех масштабных усилителей, блока коммутации, аналого преобразователя, первого и второго микроконтроллера и внешнего запоминающего усилителя, при этом выходы первого и второго светофильтров подключены к входам первого и второго фотопреобразователей выходы которых подключены к входам первого и второго масштабных усилителей блока оптико-электронного преобразования и нормирования, вход третьего фотопреобразователя трехканального оптического блока подключен к выходу третьего масштабного усилителя а выход аналого-цифрового преобразователя подключен к входам первого и второго микроконтроллера.

Задачей изобретения является то, что в место N светофильтров (обычно N бывает от 8 до 240) в оптическом блоке устройства используются два светофильтра пропускающих двух основных составляющих видимого диапазона спектра и один фотопреобразователь за счет чего, упрощается структура и повышается быстродействие устройства, а также уменьшаются аппаратные затраты.

(21) N a2000 0002

(22) 06.01.2000

(51)⁷G 01 N 21/25

(76) Топчиева Шафика Анвер кызы

(54) Способ определения змеиного яда и его белков.

(57) Изобретение относится к области медицины и биологии, в частности к способам определения змеиного яда и его белков для анализа следовых концентраций токсинов змеиного яда при интоксикациях.

Сущность настоящего изобретения – в предложении способа определения змеиного яда и его белков для анализа следовых концентраций токсинов яда при интоксикациях с проведением регистрации

временных характеристик излучений и спектров возбуждений змеиного яда и его белков при возбуждении исследуемых образцов азотным импульсным лазером при длине волны излучения лазера $\lambda=337,1$ нм и длительности импульса 10 нс, а также линиями ртути 254, 315, 365 нм, основанное на преобразовании ультрафиолетового излучения в видимый свет.

Определения змеиного яда и его белков осуществляется с применением спектрально-люминесцентных характеристик токсинов змеиного яда, позволяющие идентифицировать и анализировать следовые концентрации зоотоксинов под воздействием импульсного азотного лазера, дающие характерные спектры фотолуминесценции, охватывающие область длин волн 360-630 нм с полушириной в пределах 0,62-0,83 eV.

(21) N 99/001475

(22) 20.09.99

(51)⁷ G 01 N 27/22

(71) Научно-Исследовательский Институт Автоматизации Процессов Управления (AZ)

(72) Эфендиев Исраил Рустам оглы

Абдуллаев Фахрадин Сафар оглы

Джамалов Рафаэль Джабраил оглы

Иманов Шириндил Иман оглы

Имамалиев Назим Керим оглы

(73) Научно-Исследовательский Институт Автоматизации Процессов Управления (AZ)

(54) Способ измерения влажности в нефти и нефтепродуктах.

(57) Изобретение относится к исследованию или анализу материалов с помощью электрических средств, к средствам для измерения влажности нефти и нефтепродуктов путём изменения электрической ёмкости.

Задача изобретения заключается в измерении влажности нефти и нефтепродуктов.

Поставленная задача достигается тем, что в способе измерения влажности нефти и нефтепродуктах, основанный на зависимости между ёмкостью и диэлектрической проницаемостью, включающий диспергирование нефти в ёмкостном датчике, посредством диспергатора и определение показаний по указателю содержания воды, измерение влажности производят в динамическом режиме посредством электронной схемы измерения, в которой последовательно соединяют дифференциатор, преобразователь абсолютного значения дифференциала и схему управления электродвигателем, подключенную к электродвигателю.

(21) N 99/001469

(22) 14.07.99

(51)⁷ G 01 N 33/15, G 21 F 1/10

(71) Институт Физиологии им. А.И.Караева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Агаев Тельман Мамедали оглы

Бабаев Рауфбек Абигюль оглы

Бабаев Ханага Физули оглы

Керимов Юсиф Бабакерим оглы

(73) Институт Физиологии им. А.И.Караева АН Азербайджанской Республики (AZ)

(54) Способ ингибирования перекисного окисления липидов.

(57) Изобретение относится к методам исследования медицинских препаратов, касается техники ингибирования перекисного окисления липидов (ПОЛ) и может быть использовано в качестве тест-метода для изучения процессов ПОЛ в организме животного и человека при различных патологических состояниях.

Согласно изобретению для ингибирования ПОЛ в организм вводят липофильные фракции из травы полыни метельчатой, либо экстракт солодкового корня.

В частности, для ингибирования ПОЛ в случае облучения малой или малой летальной дозой липофильные фракции из травы полыни

метельчатой вводят в количестве 18-20 мг/кг за 1,0-1,5 часа до облучения. Экстракт солодкового корня вводится в количестве 300-350 мг/кг.

(21) N 99/001415

(22) 04.05.99

(51)⁷ G 01 N 33/49, 33/533

(76) Топчиева Шафика Анверкызы

(54) Способ определения змеиного яда и продуктов его метаболизма в крови.

(57) Сущность настоящего изобретения-предложение способа определения змеиного яда и продуктов его метаболизма в крови больных, укушенных ядовитыми змеями с использованием флюоресцентного зонда флюоресцеина, растворенного в физиологическом растворе (0,0025%) для определения динамики концентрации яда, независимо от времени введения зонда после интоксикации кровь больных, отравленных змеиным ядом гомогенизируют 0,9%-ным раствором хлористого натрия в течении 10 минут, центрифугируют при 15000 об-мин при 4⁰С в продолжение 10 минут с последующим измерением в надосадочной жидкости интенсивности флюоресценции.

Определение яда закавказкой гюрзы и продуктов его метаболизма в крови больных, укушенных ядовитыми змеями с применением флюоресцентного зонда флюоресцеина, растворенного в физиологическом растворе осуществляется – путем измерения интенсивности флюоресценции при $\lambda=480-540$ нм, отличающийся высокой чувствительностью, воспроизводимостью и позволяющий анализировать и определять их наннограммовые концентрации.

(21) N a2000 0045

(22) 10.03.2000

(51)⁷ G 01 P 3/00

(76) Мамедов Фирудин Ибрагим оглы

Гулиева Тарана Самеддинкызы

Гусейнов Рамиз Агали оглы (AZ)

(54) Датчик скорости вращения.

(57) Изобретение относится к измерительной технике и может быть использована для измерения скорости вращения электрических машин, угловой скорости вращающихся валов.

Задачей изобретения является повышение чувствительности, обеспечение стабильности характеристики, упрощение конструкции и технологии изготовления.

Для решения поставленной задачей в датчике скорости вращения, содержащем полый ротор и неподвижный статор с обмотками, ротор для размещения двух подшипников закреплен посредством дугообразных стержней по периметру крышки, имеющей выступ в центре, а в статоре изготовленном в виде цилиндрической трубы, в двух гнездах открытых под углом 180 по оси ротора, установлены две обмотки, одна из которых подсоединена к постоянному источнику тока, а другая к измерительному прибору.

(21) N 99/001272

(22) 21.04.98

(51)⁷G 01 R 31/08

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Юсифов Салахаддин Имам-али оглы

Мамедзаде Акиф Микаил оглы

Сафаров Рза Сафар оглы

Маилов Рауф Ариф оглы

Исаев Азер Рашид оглы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ и устройство для определения расстояния до места повреждения в кабельных линиях.

(57) Предложенное изобретение относится к электроэнергетике, связи, сейсморазведке при контроле целостности кабельных линий и обнаружении в них повреждений и может быть использован для дис-

танционного определения расстояния до места повреждения в кабельной линии.

В предложенном способе отраженный сигнал обрабатывают по мере поступления с исследуемой кабельной линией совместно с сигналом, получаемым с модели, представляющей собой взвешенные отклики элементов задержки, и минимизируют их разность по критерию минимизации среднеквадратического отклонения и корректируют весовые коэффициенты настраиваемой модели, содержащие информацию о расстоянии до места повреждения.

Устройство для реализации предложенного способа состоит из генератора зондирующих импульсов, элементов задержки, элементов первичного и вторичного умножения на параметр шага обучения, блока суммирования, элемента сравнения.

Предложенное изобретение обеспечивает технический результат, заключающийся в повышении точности измерения за счет выбора шага адаптации в указанном способе.

(21) N 99/001574

(22) 10.12.99

(51)⁷G 01 V 1/00

(76) Керимов Керим Мамедхан оглы

Алиев Мардан Байрам оглы

Алиев Тельман Хуршуд оглы (AZ)

(54) Устройство заблаговременного оповещения предстоящего землетрясения.

(57) Изобретение относится к области сейсмологии, в частности к регистрации подземных толчков до возникновения шоковых толчков и главных ударов (микротолчков и форшогов) и может быть использовано при определении предстоящего землетрясения до его начала.

Функциональные возможности предложенного устройства расширяются за счет того, что искусственное землетрясение определяется путем настройки приемного и чувствительного устройств в диапазоне частот 01÷100 Гц по кратко-

временности длительности импульсов принимаемых сигналов на низких частотах. При естественном землетрясении непрерывное возрастание интенсивности сигналов пропорционально (предвещает приближение времени предстоящего землетрясения), что создает возможность для принятия соответствующих мер.

Сведения об искусственном землетрясении используются при анализе и определении места очага предстоящего землетрясения.

В устройстве последовательным соединением пятикомпонентного приемника, усилителя, анализатора спектра частот и выхода чувствительного преобразователя соединенного с выходом звукового и светового предающих сигнализаторов обеспечивается определение предстоящего землетрясения до его начала.

G 05

(21) N 99/001483

(22) 20.04.99

(51)⁷G 05 B 19/40

(76) Искендеров Ислам Асад оглы

лы

Мусаев Забит Самед оглы

Панахов Таир Муса оглы

Джафаров Маариф Али оглы

Панахов Натик Таир оглы (AZ)

(54) Устройство управления шаговым двигателем .

(57) Изобретение относится к автоматике и предназначено для использования в системах управления шаговыми двигателями. Задачей изобретения является упрощение устройства управления шаговым двигателем, повышение помехозащищенности и расширение области применения устройства. Устройство управления шаговым двигателем содержит блок формирования шагов с генератором тактовых импульсов с кольцевым счетчиком, блок гальванической развязки, коммутатор и при этом генератор тактовых импульсов построен на однопереходном оптронном транзисторе, кольцевой счетчик на Д триг-

герах, а блок гальванической развязки состоит из оптронных ключей, коммутатор из транзисторных ключей и кнопочных переключателей, которые обеспечивают переключение направления вращения, запуск и торможение шагового двигателя. Выход генератора тактовых импульсов подключен к счетному входу кольцевого счетчика, у которого выходы через блок гальванической развязки подключаются к коммутатору, который с поступлением импульса с соответствующего выхода кольцевого счетчика обеспечивает подключение соответствующей обмотки шагового двигателя к цепи питания. Для регулирования скорости вращения шагового двигателя регулируется частота генератора тактовых импульсов.

G 06

(21) N a2000 0011

(22) 31.01.2000

(51)⁷G 06 F

(71) Научно-Исследовательский Институт Геотехнологических проблем нефти, газа и химии. (AZ)

(72) Мирсалимов Рамиз Мехти оглы

Алиев Рустам Талыб оглы

Алиев Акиф Вели оглы

Яроб Иститх

(73) Научно-Исследовательский Институт Геотехнологических проблем нефти, газа и химии. (AZ)

(54) Микропроцессорное устройство для определения места поглощения раствора в процессе бурения скважин.

(57) Изобретение относится к области контроля процесса бурения нефтяных и газовых скважин и может быть использовано в измерительно-вычислительных системах для непрерывного наблюдения за правильным ходом технологического процесса бурения скважин на суше и море.

Задачей изобретение является расширение функциональных возможностей, повышение точности и надежности устройства, обеспече-

ние его работы по гибкому алгоритму, учитывающему все изменения параметров процесса бурения, бурового раствора и дестабилизирующих факторов окружающей среды.

Поставленная задача достигается за счет использования в устройстве микропроцессорных и измерительных средств, осуществляющих все функции измерения, преобразования, обработки и представления измерительной информации пользователю в цифровой форме.

Сущность изобретения заключается в следующем.

Для решения поставленной задачи в микропроцессорном устройстве для определения места поглощения раствора в процессе бурения скважин, включающем два двухэлементных компенсированных датчика расхода раствора по скоростному напору движущейся жидкости, установленных на входе в бурильную трубу и на выходе из затрубного пространства введены два измерительных канала устройств выделения полезных сигналов и усилителей - формирователей сигналов, преобразователей сигналов временных интервалов в цифровой код, интерфейс, микропроцессор, блок памяти, дисплей и принтер, выходы датчиков соединены со входами устройств выделения полезных сигналов, выходы которых через усилители - формирователи соединены со входами преобразователя временных интервалов в цифровой код, выход которого через интерфейс соединен с микропроцессором, который соединен с блоком памяти, дисплеем и принтером, и одновременно через соответствующие порты соединен с датчиками, устройствами выделения полезных сигналов, усилителями - формирователями, преобразователем временных интервалов в цифровой код и интерфейсом.

Раздел H.

Электричество.

H 01

(21) N a2000 0080

(22) 10.04.2000

(51)⁷H 01 L 31/08, 31/12, 31/42

(71) Институт Физики АН Азербайджана. (AZ)

(72) Керимова Эльмира Мамедали кызы

Мустафаева Солмаз Нариман кызы

Кязимов Сулейман Билман оглы

Аббасова Адиля Зият кызы

(73) Институт Физики АН Азербайджана. (AZ)

(54) Фоточувствительный материал.

(57) Изобретение относится к области получения полупроводниковых приборов, а именно, к выявлению эффективных фоточувствительных полупроводниковых исследований, в рентгенодозиметрии, медицине, военной технике.

Задачей изобретения является расширение рабочего диапазона температур (300-350 К) для регистрации монохроматического излучения 1,87-1,95 эВ. Указанная задача достигается тем, что в известном тройном соединении с легирующей примесью Fe с общей формулой $Tl Ga_{1-x} Fe_x S_2$ легирующей примесью служит железо при $X=0,22-0,118$.

(21) N 99/001583

(22) 25.12.98

(51)⁷H 01 L 31/18, 21/00, 31/00, 49/00

(71) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджана. (AZ)

(72) Алиев Озбек Мисирхан оглы Эйвазова Шукюфа Микаил кызы

Рагимова Валида Мурад кызы

Шахбазов Мадат Гейдар оглы

Томаева Кямаля Чохли кызы

(73) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджана. (AZ)

(54) Способ получения выпрямляющей полупроводниковой структуры на основе р-п перехода.

(57) Настоящее изобретение относится к области технологии полупроводников чувствительных элементов, а именно к получению слоистых структур, используемых в приборах микроэлектроники.

Задачей предложенного изобретения является получение полупроводникового слоистого кристалла для выпрямляющей структуры р-п перехода.

Поставленная задача достигается тем, что выпрямляющую структуру получают путем погружения свежесколотого InSe в воду, взятого в качестве катода. А в качестве анода используют графит, расположенный на расстоянии 5 мм от катода, освещенного пучком инфракрасного света с последующим пропусканием электрического тока при разности потенциалов 10-12 В в течение 10-15 часов.

Выпрямляющая структура в основе InSe полученная предложенным способом сохраняет свои первоначальные выпрямляющие свойства. Срок службы полученной выпрямляющей структуры может быть продлен на несколько циклов.

(21) N 99/001448

(22) 07.04.99

(51)⁷ H 01 L 35/14, 35/16

(71) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджана. (AZ)

(72) Сафаров Махмуд Гусейн оглы

Асадов Мирсалим Миралам оглы

(73) Институт Неорганической и Физической Химии АН Азербайджана. (AZ)

(54) Низкотемпературный термоэлектрический материал.

(57) Изобретение относится к области получения высокоэффективных термоэлектрических материалов, а именно материалов для охлаждающих устройств термоэлектрических холодильников и термогенераторов.

Задачей предполагаемого изобретения является повышение термоэлектрической добротности материала, предназначенного для работы в интервале температур (100-

500) К, а также сокращение времени наступления второго знака.

Поставленная задача достигается тем, что термоэлектрический материал на основе Sb₂Te₃ дополнительно содержит сульфид галлия при следующем соотношении ингредиентов (мол. %).

Sb ₂ Te ₃	94 - 99,85
GaS	0,15 - 6,0

Значения термоэлектрической добротности образцов слабо изменяются в рабочем интервале температур и высоко по сравнению с добротностью термоэлектрического материала, который выбран в качестве прототипа.

H 02

(21) N 99/001457

(22) 27.04.99

(51)⁷ H 02 K 1/14-1/26

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Гашимов Магаббет Агаверди оглы

Гаджиев Гаджи Абдул оглы
Мирзоева Севиндж Марлен кызы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ контроля воздушного зазора асинхронных двигателей.

(57) Изобретение относится к области диагностики технического состояния электрических машин и может быть использовано для контроля равномерности воздушного зазора в электрических двигателях, широко используемых в различных отраслях народного хозяйства.

Задачей изобретения является повышение достоверности контроля равномерности воздушного зазора и упрощение процесса его производства.

Сущность изобретения заключается в том, что в условиях воздействия на обмотку статора номинального напряжения переменного тока нормальной частоты из фазовых величин (напряжений или то-

ков) выделяют и измеряют третьи гармоники, и по увеличению и несимметрии амплитуды их в фазных обмотках судят о неравномерности воздушного зазора в машине.

Технический эффект предлагаемого способа достигнут за счет упрощения процесса контроля, с обеспечением высокой точности и достоверности. Кроме того, он успешно может быть применен непосредственно в условиях нормальных эксплуатационных режимов работы машины.

(21) N a2000 0086

(22) 13.04.2000

(51)⁷ H 02 P 5/00

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(72) Абдулрахманов Кадыр Ага оглы

(73) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

(54) Способ регулирования скорости электропривода и устройство для его осуществления.

(57) Изобретение относится к области электропривода и может быть использовано для регулирования скорости асинхронного электропривода механизмов с вентиляторным характером нагрузки на валу - в длительном режиме работы и механизмов с постоянной нагрузкой на валу - кратковременном и повторно-кратковременном режимах работы.

Задача изобретения - создание способа регулирования скорости асинхронного электропривода и устройства для его осуществления, обеспечивающих высокую надежность электропривода путем обеспечения неизменности в пределах данной механической характеристики и как следствие этого - расширения диапазона регулирования скорости, увеличения максимального момента и уменьшения потерь, выделяемых в обмотке ротора двигателя. Это достигается тем, что напряжение на зажимах статора двигателя регулируют таким образом, чтобы э.д.с. обмотки статора

оставалась неизменной в пределах заданной механической характеристики, а изменение скорости производят изменением э.д.с. статора. Для этого, устройство для регулирования скорости асинхронного электропривода, включающее источник трехфазного переменного тока, тиристорный преобразователь (регулятор) напряжения, трехфазный асинхронный электродвигатель с фазным ротором и с дополнительным неругулируемым сопротивлением в цепи ротора, дополнительно содержит формирователь точки с нулевым потенциалом, выпрямитель, функциональный преобразователь, суммирующий элемент и регулятор э.д.с. при этом выходы формирователя точки с нулевым потенциалом подключены к зажимам двигателя, нулевая точка формирователя и нулевая точка звезды обмотки статора подключены к входам выпрямителя, выходы которого соединены с входами функционального преобразователя, выход которого соединен с одним из входов суммирующего элемента соединен с входом регулятора э.д.с., выход которого соединен с входом тиристорного преобразователя напряжения.

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ .

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)
96/000758	B 01D 23/86	99/001448	H 01L 35/14, 35/16	99/001565	E 21B 43/00	a2000 0045	G 01P 3/00
98/001027	A 61K 7/48			99/001566	E 21B, F 29/00	a2000 0061	C 10G 33/011
98/001039	C 07C 11/08	99/001455	A 01C 23/00	99/001569	C 05B 11/01	a2000 0080	H 01L 31/08, 31/12, 31/42
98/001040	C 07C 11/08	99/001457	H 02K 1/14-1/26	99/001574	G 01V 1/00		
98/001046	C 07C 11/08			99/001583	H 01L 31/18, 21/00, 29/00, 31/00, 49/00	a2000 0086	H 02P 5/00
98/001086	A 61K 7/48	99/001459	C 10G 21/16, 21/18			a2000 0093	C 02F 1/42
98/001180	G 01B 7/00			99/001588	C 25C 7/08	a2000 0109	E 02B 15/04
98/001187	C 10G 33/04	99/001461	F 25J 3/02	99/001595	A 61K 31/245, 33/02	a2000 0110	C 08L 23/06
99/001237	C 02F 1/50, C 23F 11/14	99/001462	C 07D 401/12, A 01N 43/30	99/001596	A 61K 31/245, 33/02	a2000 0115	A 61B 5/026
	E 21B 41/02	99/001469	G 01N 33/15, G 21F 1/10			a2000 0116	A 61B 17/00
99/001239	C 08F 10/02, 4/24	99/001475	G 01N 27/22	99/001618	B 01D 53/16, C 10K 1/14	a2000 0117	A 61K 31/00
99/001272	G 01R 31/08	99/001483	G 05B 19/40			a2000 0118	A 61F 9/00
99/001286	C 14C 9/02	99/001485	E 21B 43/22	99/001619	B 01D 53/36	a2000 0119	A 61B 10/00, 18/04
99/001371	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001485	E 21B 43/22	99/001620	C 07C 1/04	a2000 0122	B 65C 51/04
		99/001510	C 07D 491/04, 498/04, 513/04,	99/001620	C 07C 1/04	a2000 0138	C 01D 3/06, 3/22
99/001375	C 02F 1/50, E 21B 43/22			99/001633	B 23K 35/28		
		99/001531	A 61K 31/435	a2000 0002	G 01N 21/25	a2000 0147	B 03C 7/02, 7/12
99/001400	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001533	A 16B 5/05	a2000 0005	C 07D 471/04, A 61K 31/195	a2000 0148	B 03C 7/02
		99/001533	C 10L 1/02			a2000 0150	A 61K 3/04
99/001415	G 01N 33/49, 33/533	99/001534	B 01D 53/28	a2000 0011	G 06F	a2000 0169	B 01D 53/14
		99/001534	C 10G 73/38, 73/42	a2000 0012	C 23F 11/10	a2000 0170	B 01D 53/14
99/001417	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001538	G 01F 1/00	a2000 0016	B 24D 17/00	a2000 0171	C 23F 11/12, 11/14, 11/16
		99/001541	C 09K 3/00, E 21B 37/06	a2000 0018	E 21B 19/16		
99/001420	C 25C 3/06, 3/12			a2000 0029	E 21B 33/13	a2000 0175	C 07C 229/00, A 61K 31/195
		99/001544	E 21B 19/16	a2000 0039	E 21B 47/00		
99/001426	A 01N 25/00	99/001555	G 01F 1/00	a2000 0041	C 10M 105/60, 105/72	a2000 0176	C 07C 229/00, A 61K 31/195
99/001441	A 61B 17/56	99/001560	E 04F 15/00, C 09G 1/00	a2000 0044	E 02B 15/04		A 61K 31/195
99/001443	C 01B 25/45, 33/26					a2000 0177	A 61K 31/195

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки
A 01C 23/00	99/001455	C 01B 25/45, 33/26	99/001443	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001400	E 21B 43/22	99/001485
A 01N 25/00	99/001426	C 01D 3/06, 3/22	a2000 0138	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001417	E 21B 47/00	a2000 0039
A 16B 5/05	99/001531	C 02F 1/42	a2000 0093	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001541	F 25J 3/02	99/001461
A 61B 5/026	a2000 0115	C 02F 1/50, C 23F 11/14		C 10G 21/16, 21/18	99/001559	G 01B 7/00	98/001180
A 61B 10/00, 18/04	a2000 0119	E 21B 41/02	99/001237	C 10G 33/04	98/001187	G 01F 1/00	99/001538
A 61B 17/00	a2000 0116	C 02F 1/50, C 23F 11/14		C 10G 33/011	a2000 0061	G 01F 1/00	99/001555
A 61B 17/56	99/001441	E 21B 43/22	99/001375	C 10G 73/38, 73/42	99/001536	G 01J 1/44	99/001459
A 61F 9/00	a2000 0118	C 05B 11/01	99/001569	C 10L 1/02	99/001533	G 01N 21/25	a2000 0002
A 61K 3/04	a2000 0150	C 07C 11/08	98/001039	C 10M 105/60, 105/72	a2000 0041	G 01N 33/15, G 21F 1/10	99/001475
A 61K 7/48	98/001027	C 07C 11/08	98/001040	C 14C 9/02	99/001286	G 01N 33/49, 33/533	99/001415
A 61K 7/48	98/001086	C 07C 11/08	98/001046	C 23F 11/10	a2000 0012	G 01P 3/00	a2000 0045
A 61K 31/00	a2000 0117	C 07C 229/00, A 61K 31/195	a2000 0175	C 23F 11/10	a2000 0012	G 01R 31/08	99/001272
A 61K 31/195, 31/245	99/001595	C 07C 229/00, A 61K 31/195	a2000 0176	C 23F 11/12, 11/14, 11/16	a2000 0171	G 01V 1/00	99/001574
A 61K 31/245, 33/02	99/001596	C 07D 401/12, A 01N 43/30	99/001462	C 25C 3/06, 3/12	99/001420	G 05B 19/40	99/001483
B 01D 23/86	96/000758	C 07D 471/04, A 61K 31/195	a2000 0005	C 25C 7/08	99/001588	G 06F	a2000 0011
B 01D 53/14	a2000 0169	A 61K 31/195	a2000 0005	E 02B 15/04	a2000 0044	H 01L 31/08, 31/12, 31/42	a2000 0080
B 01D 53/14	a2000 0170	C 07D 491/04, 498/04, 513/04,		E 02B 15/04	a2000 0109	H 01L 31/18, 21/00, 29/00, 31/00, 49/00	99/001583
B 01D 53/16, C 10K 1/14	99/001618	A 61K 31/435	99/001510	E 04F 15/00, C 09G 1/00	99/001560	H 01L 35/14, 35/16	99/001448
B 01D 53/28	99/001534	C 08F 10/02, 4/24	99/001239	E 21B, F 29/00	99/001566	H 02K	
B 01D 53/36	99/001619	C 08L 23/06	a2000 0110	E 21B 19/16	99/001544	1/14-1/26	99/001457
B 03C 7/02	a2000 0148	C 09K 3/00, E 21B 37/06	99/001371	E 21B 19/16	a2000 0018	H 02P 5/00	a2000 0086
B 03C 7/02, 7/12	a2000 0147			E 21B 33/13	a2000 0029		
B 23K 35/28	99/001633			E 21B 43/00	99/001565		
B 24D 17/00	a2000 0016						
B 65C 51/04	a2000 0122						

**ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ПАТЕНТАХ, ВНЕСЁННЫХ В
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ РЕЕСТР ИЗОБРЕТЕНИЙ
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

Раздел А.

Удовлетворение жизненных потребностей человека.

А 01

- (11) i2001 0064
(20) 19.04.2001
(21) N 99/001299
(22) 02.04.99
(51)⁷A 23 N 17/00
(71) Азербайджанская Государственная Сельскохозяйственная Академия им. С.Агамалиоглы (AZ)
(72) Алиев Натик Али оглы
Агаев Рагиб Мамед оглы
Мамедов Габиль Балакиши оглы
(73) Азербайджанская Государственная Сельскохозяйственная Академия им. С.Агамалиоглы (AZ)
(54) Установка для приготовления кормовых смесей.

(57) Установка для приготовления кормовой смеси, содержащая корпус смесителя, в котором размещены параллельно расположенные и вращающиеся в одном направлении шнек и битер, отличающаяся тем, что внутри корпуса выполнен направляющий кожух, снабженный расположенным над шнеком приемным окном, связанным с корытообразным бункером-дозатором концентрированных кормов, а шнек и битер установлены в желобах, причем желоб шнека, выполненный из поролона, одним концом погружен в бак жидкого консерванта, а желоб битера оборудован электромагнитным устройством, соединенным с обеспечивающим его работу аппаратом.

А 61

- (11) i2001 0057
(20) 17.04.2001
(21) N 97/000916
(22) 18.03.97
(51)⁷A 61 F 5/14
(71) Рзаев Яшар Рза оглы (AZ)
(72) Рзаев Яшар Рза оглы

- Кулиев Аждар Мамедкули оглы
(73) Рзаев Яшар Рза оглы (AZ)
(54) Ортопедическое устройство для лечения косолапости.
(57) Ортопедическое устройство для лечения косолапости, содержащее корпус с подстопником, тягу с элементами крепления, соединяющую корпус с передним отделом подстопника с внутренней стороны, отличающееся тем, что подстопник разделен на две половины в поперечном сечении, дополнительно снабжен тягами, соединяющими передний отдел подстопника с корпусом наружной стороны и пяточный отдел подстопника с наружной и внутренней стороны, причем тяги выполнены в виде тяговых стержней и винтов с ушками, а элементы крепления на корпусе и подстопнике выполнены в виде резьбовых гнезд, причем корпус выполнен в виде шинно-гильзовых частей, соединенных шарниром с храповым механизмом.

- (11) i2001 0056
(20) 16.04.2001
(21) N 98/001126
(22) 16.12.97
(51)⁷A 61 F 5/14
(71) Рзаев Яшар Рза оглы (AZ)
(72) Рзаев Яшар Рза оглы
Кулиев Аждар Мамедкули оглы
(73) Рзаев Яшар Рза оглы (AZ)
(54) Ортопедическое устройство для лечения косолапости.

(57) Ортопедическое устройство для лечения косолапости, содержащее корпус и подстопник, с которым соединена упругая овальная рессора, отличающееся тем, что рессора соединена с корпусом посредством вилок, находящихся в зубчатом зацеплении друг с другом и с рессорой, причем одна из них закреплена на стержне, снабженном шайбой с зубьями и гайкой.

- (11) i2001 0065
(20) 20.04.2001
(21) N 98/001106

- (22) 15.05.98
(51)⁷A 61 K 9/22, A 61 F 9/00
(71) Акционерное Общество Открытого Типа «Логман» (AZ)
(72) Тагиев Сархан Абульфаз оглы
Бабаева Бейим Рауфбек кызы
Кулиев Эркин Тофик оглы
Насруллаева Гаджар Мамед кызы
Мелик-Асланова Пуста Сулейман кызы
(73) Акционерное Общество Открытого Типа «Логман» (AZ)
(54) Глазное лекарственное средство пролонгированного действия.

(57) Глазное лекарственное средство пролонгированного действия, содержащее растворимую полимерную основу и лекарственное средство, отличающееся тем, что в качестве основы используется поливиниловый спирт и борная кислота, а в качестве лекарственного средства – сульфат цинка, в соотношении 8:0,4:0,3 весовых частей соответственно.

Раздел В.

Различные технологические процессы.

В 30

- (11) i2001 0061
(20) 18.04.2001
(21) N 101/457-PR I
(22) 24.01.94
(51)⁷В 30 В 9/22
(71) Бухер-Гуйер АГ Машинен-фабрик (CH)
(72) Эдуард Хартман
(73) Бухер-Гуйер АГ Машинен-фабрик (CH)
(54) Мембрана пресса.

(57) 1. Мембрана пресса для разделения жидких и твердых веществ, содержащая по меньшей мере, одно полотно ткани, покрытое с обеих сторон пленкой из синтетического материала и выполненное с

возможностью закрепления с резервуаре и разделения его на напорную и прессовую камеры под действием напорных средств отличающаяся тем, что одна из систем нитей полотна, образующих переплетение ткани расположена по направлению основных нагрузок возникающих вследствие воздействия на мембрану напорных средств.

2. Мембрана пресса по п.1, отличающаяся тем, что она установлена с возможностью закрепления внутри горизонтального цилиндрического резервуара вдоль плоскости, проходящей параллельно его продольной оси и выполнена из одной прямоугольной части и двух соединенных с ее торцами полукруглых частей.

3. Мембрана пресса по п.1, отличающаяся тем, что она снабжена дополнительным полотном, расположенным таким образом, что система нитей образующих переплетение его ткани ориентирована по диагонали к соответствующей системе нитей, образующих переплетение ткани полотна мембраны.

4. Мембрана пресса по п.3., отличающаяся тем, что дополнительное полотно расположено со стороны напорной камеры.

5. Мембрана пресса по п.3., отличающаяся тем, что дополнительное полотно расположено со стороны прессовой камеры.

6. Мембрана пресса по п.2., отличающаяся тем, что она выполнена по форме соответствующей контуру внутренней поверхности резервуара, очерчивающему плоскость его поперечного сечения, проходящую через его продольную ось и две полукруглые части, выполнены из нескольких сегментообразных участков с расположением на них ткани таким образом, что одна из систем нитей образующих ее переплетение, расположена параллельно биссектрисе соответствующего сегментообразного участка.

7. Мембрана пресса по п.3-6, отличающаяся тем, что дополнительное полотно выполнено составным из отдельных полотен, образованных из отдельных участков.

8. Мембрана пресса по п.7. отличающаяся тем, что участки образующие отдельные полотна, расположены рядом друг с другом в смежных отдельных полотнах.

9. Мембрана пресса по п.2., отличающаяся тем, что нитки основы полотна расположены перпендикулярно продольной оси резервуара.

В 63

(11) i2001 0062

(20) 18.04.2001

(21) N 99/001436

(22) 10.05.99

(51)⁷ В 63 В 35/44, Е 02 В 17/02

(71) Дип Оил Текнолоджи, Инкорпорейтед, э корпорейшн оф зе Стейт оф Калифорния (US)

(72) Едвард Е. Хортон III

Джун Чунг Чао

(73) Дип Оил Текнолоджи, Инкорпорейтед, э корпорейшн оф зе Стейт оф Калифорния (US)

(54) Способ и устройство для сборки плавучей морской платформы.

(57) 1. Способ сборки плавучей морской платформы, включающий присоединение палубы морской платформы с плавучим ее основанием в морских условиях балластированием, отличающийся тем, что сначала устанавливают плавучее основание в нормальное эксплуатационное положение, при этом балластирование основания осуществляют таким образом, чтобы верхняя часть основания находилась ниже и вблизи водной поверхности, затем заполняют первую группу выбранных резервуаров в основании заранее определенным количеством сжатого воздуха для соединения основания с палубой, причем основание и палубу устанавливают на одной линии, далее направляют сжатый воздух из первой группы выбранных резервуаров во вторую группу резервуаров в основании, содержащих воду, так, чтобы сжатый воздух вытеснял воду из второй группы резервуаров, увеличивая тем самым плавучесть ос-

нования и привода его в контакт с палубой.

2. Способ по п. 1, отличающийся тем, что указанную первую группу резервуаров располагают ниже указанной второй группы резервуаров на указанном основании.

3. Способ по п. 1, отличающийся тем, что давление сжатого воздуха в первой группе резервуаров устанавливают приблизительно равным окружающему давлению на первую группу резервуаров.

4. Способ по п. 1, отличающийся тем, что указанная первая группа резервуаров открыта по отношению к морю так, что когда воздух перемещается в указанную вторую группу резервуаров, давление в указанной первой группе резервуаров остается практически постоянным.

5. Устройство для сборки плавучей морской платформы, содержащее полупогружное судно, имеющее два или более количество погружных понтонов, палубу морской платформы, поддерживаемую указанными понтонами над уровнем воды, средства балластирования для перемещения палубы морской платформы на её основание, причём средства балластирования включают средства нагнетания и вытеснения, соединённые с каждым отделением для раздельного нагнетания и вытеснения указанных отделений, тем самым раздельно наполняя и опустошая указанные отделения от воды, отличающееся тем, что оно содержит одно из отделений представляет первую группу резервуаров для приёма и сохранения определённого количества сжатого воздуха, другое отделение – вторую группу резервуаров для раздельного приёма или удаления воды, а также средства для направления сжатого воздуха, находящегося в резерве в указанной первой группе резервуаров, в указанную вторую группу резервуаров, вытесняя тем самым воду в указанной второй группе резервуаров и увеличивая плавучесть указанного основания.

Раздел С.

при соотношении коагулянт: флокулянт, равном 10-50 мг/дм³.

в качестве флокулянта для обработки природных вод.

Химия и металлургия.

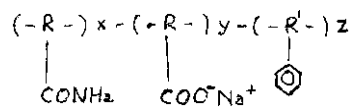
С 02

- (11) i2001 0054
- (20) 13. 04. 2001
- (21) N 99/001357
- (22) 14.03.96
- (51)⁷C 02 F 1/52, 1/56
- (71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (72) Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Бабаев Исмаил Саяд оглы
Гамидов Тариев Юсуб оглы
Джафаров Сафарага Михаил оглы
Мамедов Мамедрза Фарадж оглы
Муслим-заде Джахангир Мохсун оглы
Муслим-заде Земфира Мохсун кызы
Набиев Саид Амирхан оглы
Агаев Тельман Салман оглы
- (73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (54) Способ очистки природных вод.

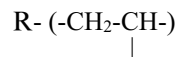
(57) 1. Способ очистки природных вод от взвешенных и коллоидных веществ, включающий обработку вод коагулянтом - сернокислым алюминием и полимерным флокулянтом - гидролизованым привитым сополимером полимера акрилонитрила на бутадиенстирольном латексе, с последующим отстаиванием и отделением (осветлением) образующегося осадка, отличающийся тем, что в качестве флокулянта используют привитой сополимер полинитрилакриловой кислоты на бутадиенстирольном латексе со степенью гидролиза 51,0-60,0 мол.%,

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что количество флокулянта для первичного отстаивания высокомутных вод равно 0,1-1,5 мг/дм и для осветления мутных вод

- (11) i2001 0059
- (20) 18.04.2001
- (21) N 99/001358
- (22) 14.03.96
- (51)⁷C 02 F 1/56
- (71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (72) Мамедов Мамедрза Фарадж оглы
Муслим-заде Земфира Мохсун кызы
Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Набиев Саид Амирхан оглы
Джафаров Сафарага Михаил оглы
Муслим-заде Джахангир Мохсун оглы
- (73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (54) Флокулянт для очистки природных вод.
- (57) Гидролизованный привитой сополимер нитрилакриловой кислоты на бутадиен-стирольном латексе со степенью гидролиза 51,0-60,0 мол.%. формулы:

Где:

z - количество бутадиен-стирольного каучука от вообразимо сухой массы водорастворимого полимера, мас.%, равное 2,0;

x и y - молярное содержание амидных и карбоксильных групп, соответственно, приходящееся на 100 звеньев макромолекулы (x=49,0 - 40,0 мол.%; y = 51,0 - 60,0 мол.%)

С 08

- (11) i2001 0052
- (20) 10.04.2001
- (21) N 99/001345
- (22) 17.07.98
- (51)⁷C 08 F 4/16, 4/02, 10/02
- (71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (72) Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Кулиев Тебрик Музаффар оглы
Бабаева Мехрибан Али кызы
Булатникова Элеонора Леонидовна
- (73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
- (54) Способ получения катализатора полимеризации этилена и сополимеризации его с α-олефинами C₃-C₁₀.

(57) 1. Способ получения катализатора для гомо-или сополимеризации этилена с α-олефинами C₃-C₁₀ -алкоголята титана в органической среде, отличающийся тем, что осуществляют взаимодействие алифатических спиртов с четыреххлористым титаном в среде тетрагидрофурана с последующим добавлением металлического магния и алкилгалогенидов с одновременным нанесением конечного продукта реакции на носитель.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что в качестве алкилгалогенида используют бромистый этил или хлористый этил, или хлористый изопропил.

3. Способ по п.1, отличающийся тем, что в качестве алифатических спиртов используют этиловый или изопропиловый, или n-бутиловый, или бензиловый спирт.

4. Способ по п.1, отличающийся тем, что в качестве носителя используют побочный продукт-образующийся в процессе реакции галогенид магния.

(11) i2001 0053
(20) 10.04.2001
(21) N 99/001310
(22) 17.07.98
(51)⁷C 08 L 23/06

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Кулиев Тебрик Музаффар оглы
Бабаева Мехрибан Али кызы
Булатникова Элеонора Леонидовна

(73) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(54) Полимерная композиция.

(57) 1. Полимерная композиция на основе линейного полиэтилена низкой плотности, включающая дисперсный и волокнистый наполнители, отличающаяся тем, что содержит в качестве минерального дисперсного наполнителя аппретированный стеаратом кальция отход переработки алунитовой руды с добавками перекиси бензоила, а в качестве волокнистого наполнителя отход производства стекловолокна, прокаленный при температуре 200-300⁰C в течение 1-2 часа при следующем соотношении компонентов, % вес:

Линейный полиэтилен низкой плотности	18-36,5
Отход переработки алунитовой руды	45-60
Отход производства стекловолокна	15-20
Стеарат кальция	1-2
Перекись бензоила	1-1,5

2. Полимерная композиция по п.1, отличающаяся тем, что в качестве минерального наполнителя содержит отход переработки алунитовой руды следующего состава, % вес:

SiO₂ – 85
Al₂O₃ – 10 -12
Fe₂O₃ – 3 - 5

Раздел Е.

Строительство, горное дело.

E 21

(11) i2001 0050
(20) 02.04.2001
(21) N 99/001397
(22) 18.05.99
(51)⁷E 21 B 17/00

(76) Амирбеков Фикрет Таиб оглы (AZ)

(54) Штанговый протектор.

(57) Штанговый протектор, содержащий корпус с осевым каналом и продольными прорезями, отличающийся тем, что его корпус выполнен из трех соединенных между собой частей, каждая из которых имеет свой осевой канал, продольную прорезь и три осевых отверстия, внутри которых размещены соединительные штифты, расположенных так, что продольная прорезь средней части, имеющей больший диаметр и выполненной из износостойкого материала с низким коэффициентом трения, диаметрально противоположна продольным прорезям обеих крайних частей, выполненных из эластичного материала с высоким коэффициентом трения, причем осевые отверстия всех трех частей расположены на одном расстоянии от центра корпуса, при этом осевые отверстия средней части имеют равны центральные углы между ними, а у отверстий крайних частей, центральный угол отверстий между которыми расположена продольная прорезь больше двух других центральных углов.

(11) i2001 0066
(20) 20.04.2001
(21) N 99/001312
(22) 04.03.99
(51)⁷E 21 B 19/16

(71) Алиев Вагиф Иззет оглы (AZ)

(72) Алиев Вагиф Иззет оглы
Меджидов Гасан Нурали оглы
Багиров Октай Эльман оглы

(73) Алиев Вагиф Иззет оглы (AZ)

(54) Транспортный переводник для спуска хвостовиков и секций обсадных колонн.

(57) Транспортный переводник для спуска хвостовиков и секций обсадных колонн, включающий корпус, неподвижную муфту, уплотнительный манжет, отличающийся тем, что корпус оснащён двумя боковыми промывочными каналами и в него вставлен поршень с центральной промывкой, поддерживаемый шпильками, с возможностью взаимодействия с шаром, в нижней части корпуса закреплено при помощи резьбы упорное стоп кольцо с центральной промывкой.

(11) i2001 0058
(20) 17.04.2001
(21) N 99/001564
(22) 26.07.99
(51)⁷E 21 B 43/00

(71) Асланов Аскер Гусейн оглы (AZ)

(72) Асланов Аскер Гусейн оглы
Эфендиев Октай Исмаил оглы

Сеидов Мирджафар Мирали оглы

Рзаев Али Ислам оглы
Асадуллаев Расим Таги оглы

Дадашев Магеррам Насиб оглы

(73) Асланов Аскер Гусейн оглы (AZ)

(54) Установка для беструбной эксплуатации скважины.

(57) Установка для беструбной эксплуатации скважины, содержащая скважинный насос, плунжер которого соединен с колонной полых штанг и соединенный с цилиндром насоса плащечный якорь, закрепляющий насос в скважине, отличающаяся тем, что якорь выполнен в виде полого ствола, к верхнему и нижнему концам которого присоединены соответственно воронка и корпус с сбрасываемым шаром, перекрывающим проход ствола и седлом, удерживаемым регулируемым количеством срезных винтов, и последовательно установленных

по длине ствола, с возможностью взаимодействия, как между собой, так и со стволом, предварительно сжатой пружины, верхний торец которой упирается в торец воронки, конуса, плашек, гидроцилиндра и поршня, осевое перемещение которого вдоль ствола ограничено срезными винтами, бурта на наружной поверхности ствола, расположенного в расточке конуса, так, что последний имеет возможность перемещаться вдоль ствола вверх, на величину, равную половине хода гидроцилиндра, необходимую для фиксации плашек со стенкой обсадной колонны скважины, фиксируемой расположенным между гидроцилиндром и поршнем храповым механизмом, причем воронка якоря имеет внутреннюю уплотняющую поверхность и расточку, взаимодействующие с уплотнителем и кулачками инструмента для посадки и извлечения якоря, образующего с колонной подъемных труб герметичный канал, соединяющий внутреннюю полость ствола якоря с устьем скважины, и к тому же радиальное перемещение кулачков инструмента определяется положением ступенчатой втулки, упирающейся в седло, которое удерживается от осевого перемещения разрезным пружинным кольцом и проход которого больше диаметра сбрасываемого шара корпуса якоря.

(11) i2001 0055
(20) 13.04.2001
(21) N 99/001234
(22) 18.12.98
(51)⁷ E 21 B 43/11

(76) **Лятифов Айдын Ибрагим оглы**
Аскеров Микаил Мамед оглы
Сулейманов Ариф Алекпер оглы
Алиев Мушфиг Рза оглы
(AZ)
(54) **Устройство для очистки жидкости в скважине.**

(57) Устройство для очистки жидкости в скважине, содержащее две камеры верхнюю и нижнюю, причем верхняя снабжена фильтрую-

щим материалом, а нижняя встроенным тройником, боковой отвод которого соединен с входным отверстием камеры под углом более 45°, верхним и нижним выходными отводами, расположенными вдоль оси отличающаяся тем, что верхняя камера выполнена с кожухом для размещения в нем трубного насоса, позволяющим посредством переводника с отверстиями для выхода газа, попавшего в камеру, подвешивать устройство с упором о верхней торец верхней стяжной муфты глубинного насоса, а нижняя камера выполнена с газоотражателем, установленным перед входным отверстием бокового отвода тройника.

Раздел F.

Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.

F 02

(11) i2001 0060
(20) 08.04.2001
(21) N 99/001217
(22) 16.10.97
(51)⁷ F 02 M 45/00
(71) **Азербайджанский Технический Университет (AZ)**
(72) **Эфендиев Вахид Садреддин оглы**
Мустафаев Акиф Рагим оглы
(73) **Азербайджанский Технический Университет (AZ)**
(54) **Система топливоподачи двигателя внутреннего сгорания.**

(57) 1. Система топливоподачи двигателя внутреннего сгорания, содержащая топливный насос высокого давления, топливоподкачивающий насос, основные форсунки для впрыска топлива в цилиндры, дополнительную форсунку для подачи предварительной дозы топлива во впускную трубу дизеля: топливопроводы, сообщающие насос высокого давления с дополнитель-

ной форсункой и топливоподкачивающим насосом, отличающаяся тем, что на топливопроводе, сообщающем насос высокого давления с топливоподкачивающим насосом, установлен тройник, одно из ответвлений которого сообщается с дополнительной форсункой через регулятор количества предварительной дозы цикловой подачи топлива.

2. Система топливоподачи по п.1, отличающаяся тем, что регулятор предварительной дозы подачи топлива содержит втулку с кольцевой канавкой, сообщенной с дополнительной открытой форсункой, с установленным на ней пустотелым подпружиненным плунжером с коническим торцом и радиальными отверстиями, выполненными на различных уровнях между конической поверхностью плунжера и кольцевой канавкой втулки.

F 16

(11) i2001 0051
(20) 04.04.2001
(21) N 97/000906
(22) 29.04.96
(51)⁷ F 16 D 57/00
(71) **Азербайджанский Технический Университет (AZ)**
(72) **Абдуллаев Аяз Гидаят оглы**
Аскеров Хикмет Таир оглы
Гаджиева Эльвира Ниязи кызы
(73) **Азербайджанский Технический Университет (AZ)**
(54) **Система охлаждения ленточно-колодочного тормоза.**

(57) Система охлаждения ленточно-колодочного тормоза, содержащая шкив, тормозную ленту, тормозные колодки, воздушно-охлаждающее устройство с трубопроводом и раздаточные сопла, отличающаяся тем, что раздаточные сопла расположены повернутыми относительно друг друга в противоположные стороны между колодками и соединены с магистральным трубопроводом с возможностью воздействия сжатого воздуха на поверхность трения и выхода горячего воздуха в обоих торцах ленты, причем сам трубопровод закреплен

хомутами к корпусу тормоза со стороны ленты, а между шкивом, лентой и колодками, закрепленными на каретках, образованы шели, одна сторона которых перед раздаточными соплами выполнена открытой.

F 23

(11) i2001 0063

(20) 19.04.2001

(21) N 99/001396

(22) 17.03.99

(51)⁷F 23 C, F 04 F 10/02

(71) Хадсон Продактс Корпорейшн (US)

(72) Джон И. Неуландер

Томми Х. Гросдейл

Джорж С. Миллас

Роберт Дж. Гламмаруги

(73) Хадсон Продактс Корпорейшн (US)

(54) Устройство для регулируемого нагрева жидкостей, подвергаемых технологической обработке.

(57) 1. Устройство для регулируемого нагрева жидкостей подвергаемых технологической обработке, содержащее нагреватель, имеющий топочную камеру, горелки в топочной камере и средство для подачи воздуха для горения горелок, резервуар для жидкости, подвергаемой технологической обработке, предназначенный для содержания жидкости, подвергаемой технологической обработке, множество термосифонов, имеющих испарительные концы и конденсационные концы, причем испарительные концы расположены в виде плотного пучка в топочной камере в непосредственной близости от горелок, конденсационные концы проходят в резервуар для жидкости, подвергаемой технологической обработке, благодаря чему испарительные концы получают тепло, генерируемого горелками в топочной камере, и это тепло передается через термосифоны к конденсационным концам, которые расположены для освобождения тепла в жидкость, подвергаемую технологической обработке, содержащуюся в резервуаре для жидкости, подвергаемой

технологической обработке, отличающееся тем, что оно снабжено средством управления горелками, предназначенное для регулирования количества топлива, подаваемого из источника топлива к матрице горелок в ответ на результаты измерения температур, с возможностью перекрытия потока к матрице горелок, если измеренная температура $T_{изм}$, соответствующая температуре наружной поверхности внешнего диаметра по меньшей мере на одном из конденсационных концов термосифонов, проходящих в резервуар для жидкости, подвергаемой технологической обработке, превышает предварительно определенную установленную температуру $T_{сигнал}$.

2. Устройство по п.1, отличающееся тем, что нагреватель дополнительно содержит подвигатель, предназначенный для предварительного нагрева воздуха для горения.

3. Устройство по п.1, отличающееся тем, что матрица горелок содержит множество горелок типа Т или вертикальных горелок, расположенных рядами.

4. Устройство по п.1, отличающееся тем, что для получения широко открытой расширенной конфигурации конденсационных концов, конденсационные концы термосифонов расположены более разнесенными рядами в резервуаре для жидкости, подвергаемой технологической обработке, по сравнению с испарительными концами термосифонов в топочной камере.

5. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно дополнительно содержит промежуточное средство для уплотнения резервуара для жидкости, подвергаемое технологической обработке, от топочной камеры так чтобы только термосифоны соединяли внутреннюю область топочной камеры с внутренней областью резервуара, для жидкости, подвергаемой технологической обработке, причем промежуточное средство содержит промежуточную камеру, соединенную между топочной камерой и резервуаром для жидкости, подвергаемой технологической обработке и расположенную вокруг термосифонов, промежуточная камера имеет

по меньшей мере один делительный диск для деления промежуточной камеры и разделения резервуара для жидкости, подвергаемой технологической обработке, и топочной камеры, делительный диск имеет уплотнительное средство для получения герметичного соединения с термосифонами, проходящими через делительный диск.

6. Устройство по п.5, отличающееся тем, что уплотнительное средство содержит множество втулок, снабженных резьбой, причем каждая втулка герметично соединена вокруг одного из множества термосифонов, при этом каждая втулка, снабженная резьбой, проходит через делительный диск и образует с ним герметичное резьбовое соединение.

7. Устройство по п.5, отличающееся тем, что уплотнительное средство содержит множество втулок, причем каждая втулка расположена вокруг одного из множества термосифонов и уплотнена к одному из множества термосифонов, при этом втулка проходит через делительный диск и уплотнена к нему.

8. Устройство по п.5, отличающееся тем, что уплотнительное средство содержит герметичный сварной шов, сформированный между каждым одним из множества термосифонов и делительным диском.

9. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно дополнительно содержит средство для формирования сигнала, представляющего измеренную температуру $T_{сред}$ массы жидкости, подвергаемой технологической обработке, средство управления горелками, средство для сравнения температуры $T_{сред}$ с предварительно установленными верхней температурой $T_{верх}$ и нижней температурой $T_{нижн}$, и средство для регулирования матрицы горелок, предназначенное для поддержания измеряемой температуры $T_{сред}$ массы жидкости, подвергаемой технологической обработке, по существу в рабочем диапазоне, ограниченном предварительно установленными верхней температурой $T_{верхн}$ и нижней температурой $T_{нижн}$, основываясь на результатах указанного сравнения.

10. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно дополнительно содержит средство для формирования сигнала, представляющего измеряемую температуру $T_{\text{испарения}}$ внешней металлической поверхности испарительных концов термосифонов для средства управления горелками, средство для сравнения температуры $T_{\text{испарен}}$ и предварительно установленной температурой $T_{\text{т.росы}}$ и средство для регулирования матрицы горелок для поддержания измеряемой температуры $T_{\text{испарения}}$ внешней металлической испарительных концов термосифонов существенно выше предварительно установленной температуры $T_{\text{т.росы}}$, основываясь на результатах указанного сравнения.

11. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно дополнительно содержит множество горелок в матрице горелок, газовый затвор, функционально связанный с каждой из множества горелок для модулирования количества топлива, подаваемого к каждой из множества горелок в матрице горелок в целом, при этом газовый затвор выполнен с возможностью регулирования средством управления горелками для модулирования количества топлива, подаваемого к матрице горелок в целом в ответ на результаты измерения температур.

12. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно дополнительно содержит множество рядов горелок в матрице горелок, газовый затвор, функционально связанный с каждым рядом горелок для модулирования количества топлива, подаваемого к каждому ряду, при этом газовый затвор выполнен с возможностью регулирования средством управления горелками избирательно для каждого ряда для индивидуального модулирования топлива, подаваемого к каждому ряду горелок с матрицы горелок в ответ на результаты измерения температур.

УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ.

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)
0050	E 21B 17/00	0055	E 21B 43/11	0062	B 63B 35/44,		
0051	F 16D 57/00	0056	A 61F 5/14		E 02B 17/02		
0052	C 08F 4/16, 4/02, 10/02	0057	A 61F 5/14	0063	F 23C,		
0053	C 08L 23/06	0058	E 21B 43/00		F 04F 10/02		
0054	C 02F 1/52, 1/56	0059	C 02F 1/56	0064	A 23N 17/00		
		0060	F 02M 45/00	0065	A 61K 9/22,		
		0061	B 30B 9/22		A 61F 9/00		
				0066	E 21B 19/16		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента
A 23N 17/00	0064	B 63B 35/44,		E 21B 17/00	0050	F 23C,	
A 61F 5/14	0057	E 02B 17/02	0062	E 21B 19/16	0066	F 04F 10/02	0063
A 61F 5/14	0056	C 02F 1/52, 1/56	0054	E 21B 43/00	0058		
A 61K 9/22,		C 02F 1/56	0059	E 21B 43/11	0055		
A 61F 9/00	0065	C 08F 4/16,		F 02M 45/00	0060		
B 30B 9/22	0061	4/02, 10/02	0052	F 16D 57/00	0051		
		C 08L 23/06	0053				

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ЗАЯВОК, ПО КОТОРЫМ ВЫДАНЫ ПАТЕНТЫ

Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента
101/457P	2001 0061	99/001234	2001 0055	99/001358	2001 0059		
97/000906	2001 0051	99/001299	2001 0064	99/001396	2001 0063		
97/000916	2001 0057	99/001310	2001 0053	99/001397	2001 0050		
98/001106	2001 0065	99/001345	2001 0052	99/001436	2001 0062		
98/001126	2001 0056	99/001357	2001 0054	99/001564	2001 0058		
99/001217	2001 0060						

- (21) 95.0012
 (22) 27.03.95
 (51) 3-01, 9-03, 9-05, 7-06, 12-11,
 20-02, 24-99
 (71) Кока-Кола Компани, (US)
 (72) Алан Б. Колвин
 Джозеф П. Даффи III
 (73) Кока-Кола Компани, (US)
 (54) Контейнер для ёмкостей.

(57) Контейнер для емкостей характеризуется:

- назначением контейнера: для переноски емкостей;
- решением композиции: объемно-пространственное, ярусное, включающее продольные и поперечные элементы в виде днища, ограждений и перемычек;
- наличием ячеек, образованных пересечением перегородок и ограждений;
- выполнением продольной перегородки с вырезом для захвата рукой;

отличающаяся:

- выполнением заготовки из одного листа;
- выполнением ограждений трехъярусными для центральных ячеек и двухъярусными для периферийных со скосами на перегибах;
- выполнением торцевых ограждений сплошными с симметричными лекальными вырезами «в талию» и радиусным скруглением верхней кромки;
- наличием перемычек между ограждениями нижних ярусов в виде плоских симметричных элементов овальной формы;
- выполнением продольной перегородки во всю длину контейнера с плавным радиусным скруглением у торцов, а контура прорези для переноски-лекальным;
- выполнением днища плоским с угловыми прорезками.

(21) 98.0039
 (22) 08.10.98

- (51) 4-02
 (71) Банат Фырча ве Пластик Санайи Аноним Ширкети, (TR)
 (72) Ахмет Темел Шенюва
 Ондер Кайа
 (73) Банат Фырча ве Пластик Санайи Аноним Ширкети, (TR)
 (54) Зубная щётка.

(57) Зубная щетка характеризуется:

- наличием головки;
- наличием рукоятки;

отличающаяся:

- выполнением рукоятки в средней части выпуклой;
- выполнением в плане рукоятки расширяющейся под углом 5° к головке и сужением в виде горловины в переходе к головке;
- выполнением дугообразными боковых сторон рукоятки в переходе от рукоятки к горловине;
- наличием в концевой части рукоятки и перед горловиной в нижней и верхней поверхностях множества выступов размером 1,2мм и выполнением между ними слова «Банат»;
- наличием треугольного выступа книзу на расстоянии 1/3 всей длины зубной щетки, начиная с головки;
- выполнением контрастно-темного цвета нижней и верхней поверхностей рукоятки и четырех окантовок на горловине;
- выполнением головки сужающей к передней части;
- выполнением дугообразным переходом головки к горловине;
- выполнением головки вогнутым книзу под углом 12° по отношению к рукоятке.

- (21) 98.0041
 (22) 27.10.98
 (51) 9-01
 (71) ПепсиКо, Инк. (US)
 (72) Хассан Сафадн
 Алекс Гнанн
 (73) ПепсиКо, Инк. (US)
 (54) Бутылка для напитков.

(57) Бутылка для напитков характеризуется:

- наличием композиционных элементов: корпуса, плечиков и горловины.

отличающаяся:

- выполнением горловины фигурной форме;
- выполнением плечиков в форме усеченного конуса;
- наличием вблизи вершины плечиков кольцевого пояса, декорированного наклонными, спиралеобразно изогнутыми канавками;
- выполнением корпуса состоящим из верхней большей части в форме перевернутого конуса и нижней меньшей торообразной части;
- декорированием верхней части корпуса наклонными, спиралеобразно изогнутыми канавками.

- (21) 98.0044
 (22) 24.12.98
 (51) 9-01
 (71) ПепсиКо, Инк. (US)
 (72) Хассан Сафадн
 Алекс Гнанн
 Роберт С. Мейер
 (73) ПепсиКо, Инк. (US)
 (54) Бутылка для напитков.

(57) Бутылка для напитков характеризуется:

- наличием композиционных элементов: корпуса, плечиков и горловины

отличающаяся:

- выполнением горловины фигурной формы;
- выполнением плечиков в форме усеченного конуса;
- декорированием верхней части плечиков волнистым широким выступом, имеющим неровный контур и шероховатую поверхность;
- плавным сопряжением плечиков с корпусом;
- выполнением корпуса состоящим из верхней большей части в форме перевернутого усеченного конуса и нижней меньшей торообразной части;
- декорированием верхней части корпуса спиралевидным широким выступом, имеющим неровный корпус и шероховатую поверхность.

(21) 99.0045
(22) 08.04.99
(51) 9-01

(71) Парфюмс Кристиан Диор (FR)

(72) Ван Дер Страйтен Хирве

(73) Парфюмс Кристиан Диор (FR)

(54) Флакон.

(57) Флакон, характеризующийся:
- составом основных композиционных элементов: корпус и крышка, плавно сопрягающиеся друг с другом;

отличающийся:

- выполнением в форме кегли;
- выполнением горлышка корпуса флакона с металлическим покрытием.

(21) 98.0040

(22) 08.10.98

(51) 9-03

(71) Банат Фырча ве Пластик Санайи Аноним Ширкети, (TR)

(72) Ахмет Темел Шенюва Ондер Кайа

(73) Банат Фырча ве Пластик Санайи Аноним Ширкети, (TR)

(54) Упаковка зубной щётки.

(57) Упаковка зубной щётки характеризующаяся:

- выполнением из прозрачного пластмассового материала;
- исполнением в форме вытянутого прямоугольного параллелепипеда с одной открытой гранью;

- ступенчатым удлинением одного конца одной боковой грани;
- выполнением удлиненной части боковой грани с U образной косой прорезью в форме вешалки;
- наличием несимметричной выемки в форме полусердца на расстоянии 1/3 всей длины упаковки;
- наличием внутри упаковки гнезда для плотного удержания зубной щетки;

(21) 98.0037

(22) 25.09.98

(51) 28-01

(71) Пфизер Ресёрдж энд Девелопмент Компани, Н.В/С.А. (US)

(72) Роберт Берроуз

(73) Пфизер Ресёрдж энд Девелопмент Компани, Н.В/С.А. (US)

(54) Фармацевтическая таблетка.

(57) Таблетка фармацевтическая характеризующаяся:

- выполнением изделия в виде симметричного объема;
- наличием вдоль передней, задней и боковых сторон центральной полосы, имеющей постоянную высоту и проходящей вокруг периметра таблетки;
- выполнением верхней и нижней частей таблетки куполообразной формы;

отличающаяся:

- проработкой изделия имеющим в плане форму ромба со скругленными углами, причем радиус скругления боковых углов меньше, чем радиус скругления переднего и заднего углов;
- наличием сверху и снизу полосы внутреннего уступа, образованного плоской поверхностью, перпендикулярной к поверхности полосы и проходящей вокруг периметра таблетки;
- сопряжением верхней и нижней куполообразных частей таблетки с соответствующими горизонтальными плоскими верхней и нижней поверхностями, перпендикулярными к поверхности полосы, через кромочную область, изогнутую с малым радиусом кривизны.

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ.

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Класс	Номер заявки	Класс	Номер заявки	Класс	Номер заявки	Класс
95.0012	3 -01, 9 -03, 9 -05, 7 -06, 12 -11, 20 -02, 24 -99	98.0044	9 -01				
		99.0045	9 -01				
98.0037	28 -01						
98.0039	4 -02						
98.0040	9 -03						
98.0041	9 -01						

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Класс	Номер заявки	Класс	Номер заявки	Класс	Номер заявки	Класс	Номер заявки
3 -01, 9 -03, 9 -05, 7 -06, 12 -11, 20 -02, 24 -99	95.0012	9 -03	98.0040				
4 -02	98.0039	28 -01	98.0037				
9 -01	98.0041						
9 -01	98.0044						
9 -01	99.0045						

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ

---

(21) U 2000 0002

(22) 01.03.2000

(51) A 42 B 3/00, 3/18, 3/20

(76) Рзаев Кямал Уснетдинович
(AZ)

(54) Холодозащитный медицинский шарф.

(57) Полезная модель относится к области медицины, в частности, к устройствам, приспособлениям, оберегающим лицо человека от переохлаждения, т.е. дает возможность оберегать носоглотку, лоб и уши от холода, мороза и простуды.

Сущность полезной модели заключается в том, что предложенный холодозащитный медицинский шарф содержит основную деталь-гибкий прозрачный бесцветный кусок из достаточно жесткого материала прямоугольной формы или в виде выпуклого овала, или в форме маски лица человека, размером, позволяющим закрыть только лицо, лоб, уши и подбородок, с завязками в виде продолжения основной детали с боковых сторон полиэтиленовой пленкой или каким-либо другим тонким прочным для завязывания бантом, каждая из которых такой же ширины и тройной длины, как и основная деталь, или в виде шнурков, которые привязаны к отверстиям на углах и серединах боковых сторон основной детали, а верхняя завязка может быть резиновой, или в виде застежек-пуговицами, или кнопками, или «молнией», или «липучкой». При выполнении основной детали в форме маски лица человека она имеет два маленьких отверстия для глаз.

В другом варианте исполнения основная деталь – сборная маска-состоит из четырех частей, соединенных между собой шнурками, или проволочкой, или съемными колечками, т.е. из нижней части-для носоглотки-до ушей и с захватом бровей до лба, двух боковых частей-для ушей и верхней части – для лба, т.е. от бровей и выше, с возможностью использования в отдельности и вместе в необходимой совокупности, или нижняя часть-для носоглотки- из сборной маски-может быть выполнена в форме соответствующего куска маски лица человека или форме выпуклого

овала, покрывающего только носоглотку и подбородок, подвешивающаяся на уши и поддерживающаяся снизу рукой или обычным шарфом, или поддерживается только рукой без подвешивания на уши.

В следующем варианте исполнения маска выполнена съемной с возможностью прикрепления к концам козырька или переднего края головного убора с завязками с боков внизу, или к обычному потребительскому капюшону, или вставной в капюшон, стягиваемы завязкой.
